

YENİ ÇAĞ

9 (267)
Eylül
1986

Komünist ve işçi partilerinin teori ve enformasyon dergisi

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
<i>Bohuslav Chnoupek (Çekoslovakya)</i> Nükleer çağda barış sorunu	3
<i>Harilaos Florakis (Yunanistan)</i> Bağlaşıklık politikasında yeni aşama	15
<i>Haydar Kutlu (Türkiye)</i> Marksizm ve yaratıcı arayış	26
<i>Lorenz Knorr (FAC)</i> Bonn'un seçtiği yol ve halkın seçtiği yol	37
<i>Randolfo Banegas (Honduras)</i> Ulusal çıkarları savunmak	49
• 1980'ler emperyalizminin özellikleri (Uluslararası sezozyum)	58
• Sovyetler Birliği'ndeki ulusal ilişkiler üzerine gerçekler ve yalanlar	77
• Le Duan'ın anısına	83
	1

ÖZEL SAYFALAR

- TKP Merkez Komitesi'nin çağrısı 85
- TKP Merkez Komitesi'nin kamuoyuna açıklaması 87
- TKP Merkez Komitesi'nin bildirisi 88
- TKP Merkez Komitesi'nin Türk-Sovyet ilişkileriyle ilgili son gelişmeler hakkındaki açıklaması 90
- TKP Merkez Komitesi'nin açıklaması 92
- TKP MK Genel Sekreteri Haydar Kutlu yoldaşın Küba Komünist Partisi MK Genel Sekreteri Fidel Castro yoldaşa mesajı 94
- TKP MK Genel Sekreteri Haydar Kutlu yoldaşın Kıbrıs Emekçi Halkının İlerici Partisi (AKEL) Merkez Komitesi'ne mesajı 95
- TKP MK Genel Sekreteri Haydar Kutlu yoldaşın Bulgar Komünist Partisi MK Genel Sekreteri Todor Jivkov yoldaşa mesajı 96

«BARIŞ VE SOSYALİZM SORUNLARI» – «YENİ ÇAĞ» dergisinin Yazı

Kurulu ve Yazı Konseyi'nde aşağıdaki ülkeler komünist ve işçi partilerinin temsilcileri bulunmaktadır: ABD, Arjantin, Avusturya, Belçika, Bolivya, Brezilya, Bulgaristan, Büyük Britanya, Cezayir, Çekoslovakya, Danimarka, Demokratik Alman Cumhuriyeti, Ekvador, Endonezya, Federal Almanya Cumhuriyeti, Filipinler, Filistin, Finlandiya, Fransa, Guatemala, Guyana, Güney Afrika Cumhuriyeti, Hindistan, Honduras, Irak, İran, İrlanda, İspanya, İsrail, İsveç, İsviçre, İtalya, Jamayka, Japonya, Kanada, Kıbrıs, Kolombiya, Kosta-Rika, Küba, Lübnan, Lüksemburg, Macaristan, Meksika, Mısır, Moğolistan, Panama, Paraguay, Peru, Polonya, Portekiz, Romanya, Salvador, Senegal, Sovyetler Birliği, Sri Lanka, Sudan, Suriye, Suudi Arabistan, Şili, Türkiye, Uruguay, Ürdün, Venezuela, Vietnam, Yunanistan.

SON REDAKSIYON TARİHİ: 31 Temmuz 1986

YAZIŞMA BOX 16367 Stredisko pro rozsirovani tisku –
ADRESLERİMİZ: S 10327 Yeni Çağ
Stockholm Praha 6, Thakurova 3
İSVEÇ Czechoslovakia

Nükleer çağda barış sorunu

Bohuslav Chnoupek

ÇKP MK üyesi, Çekoslovakya Sosyalist Cumhuriyeti
Dışişleri Bakanı

Çekoslovakya'nın dış politika alanındaki saygınlığı, değişik toplumsal düzenleri olan devletlerin barış içinde yanyana yaşaması ilkesinden ayrı ele alınamaz. Bu ilkedен kaynaklanan politika, Sovyetler Birliği'nin yaklaşık yetmiş yıllık deneyimine dayanıyor. Bu politika ünlü Barış Buyruktusu ile başlayarak ve tarihsel pratiğin sınavından geçerek oluşup bütünleşmiş, köklü bir somut içerik kazanmış ve çok değişik gerçekleştirme biçimlerinde ortaya çıkmıştır. Bu politikanın temellerini V. İ. Lenin atmıştır. Lenin, iki toplumsal sisteme bağlı devletler arasındaki ilişkilerin, ayrı ayrı kapitalist ülkelerdeki sınıf savaşımıyla mekanik olarak özdeşleştirilemeyeceğini vurgulamıştır. Lenin, burada söz konusu olanın, «başka biçimde, başka araçlarla» (1), barışçı işbirliği ile içiçe gerçekleştirilen özel bir savaşım biçimi olduğunu belirtmiştir.

Tarih ve günümüz barış içinde yanyana yaşama politikasının canlılığını ve dinamizmini, onun başka toplumsal düzeni olan devletlerle ilişkilerin değişmez tek yöntemi olarak taşıdığı önemi tamamiyle doğrulamaktadır. Bu politika, dünyamızdaki değişiklikleri yansıtarak ve toplumsal ilerlemenin gereksinimlerine yanıt vererek, sürekli gelişmektedir. ÇKP 17. Kongresi'nde partimizin MK Genel Sekreteri ve ÇSC Devlet Başkanı Gustav Husak yoldaşın belirttiği gibi, «Sovyetler Birliği'nin ve öteki sosyalist ülkelerin ardıcıl barış politikası uluslararası ilişkilerin istikrara ka-

(1) V. İ. Lenin, Tüm Yapıtlar, c. 40, s. 18. (Rusça, «Kurucu Meclis seçimleri ve proletarya diktatörlüğü»nden.)

vuşturulmasına, yumuşama politikasının devamına, silahlanma yarışına son verilmesine ve silahsızlanmaya yöneliktir.» (2)

Günümüz dünyası, birkaç on yıl, hatta birkaç yıl önceki dünya değildir. Dünyamız bir hayli küçülmüş ve yara almaya çok daha açık duruma gelmiştir. Ve eğer dünyamızı korumak, onu kendimiz ve gelecek kuşaklar için korumak, savunmak istiyorsak, anlaşmazlıkların askersel güce başvurarak çözümünü kabul eden, bunu olanaklı sayan doktrinlere her çeşit bağlılığa son vermek gereklidir. Bu ise bütün devletlerin çağımızın şu temel dersini mutlaka kavramalarını gerektiriyor: Nükleer savaşta yenen olamaz.

Silahlanma yarışının sürdürülmesi, hele hele silahlanma yarışının uzaya yayılması, nükleer potansiyellerin büyüme ve yetkinleşme temposunun hızlanmasından başka sonuç veremez. Savaş-kısa süren bir barış-savaş şeklindeki eski uğursuz döngü günümüzde kabul edilemez. Sosyal düzenleri farklı ülkelerin barış içinde yanyana yaşamasının içeriği, «nükleer olgu» koşullarında değişmiştir. Silah dağının üzerinde yaşamak, sürekli bir karşılıklı yokedilme tehdidi koşullarında yanyana varılmaktan başka bir şey değildir. Halklar artık bu duruma boyun eğmek istemiyorlar. Devletler nesnel olarak şu iki seçenikle karşı karşıya bulunmaktadır: Ya silahsız bir dünyada barış içinde yanyana yaşamak ya da topluca yokolmak. Üçüncü bir olasılık yoktur. Yaşamda kalabilmek için, yüce bir sanat olan barış içinde yaşamayı öğrenmek gerekiyor. Karmaşık sorunlarla ve tehlikelerle dolu dinamik, çelişkili yüzyılımız bunu dayatıyor.

Şöyle ki, çıkış yolu vardır. SBKP 27. Kongresine sunulan SBKP Merkez Komitesi Politik Raporu'nda vurgulandığı gibi, günümüz koşullarında bütün devletler arasında işbirliğinin alternatifi yoktur, «kapitalizm ile sosyalizm arasındaki cepheleşmenin sadece ve sadece barışçı yarışma ve barışçı rekabet biçimlerinde olanaklı olacağı» (3) nesnel koşullar oluşmuştur.

Bizim barış felsefemiz, nükleer savaş tehlikesinin boyutlarının, bu tehlikenin önlenmesi için elden gelenin yapılması gerektiğinin kavranmasını ve aynı zamanda, barışı savunmak için politik irade ve somut pratik eylemlere geçilmesini gerekli sayıyor. SBKP MK Genel Sekreteri M. S. Gorbaçov'un 15 Ocak 1986'da yaptığı açıklamadaki yaklaşım da budur. Bu açıklamada nükleer ve öteki yığınsal kırım silahlarının 2.000 yılına kadar aşamalı olarak ortadan kaldırılmasını öngören bir program önerildi. Sovyetler Birliği'nin bu girişimi öteki nükleer devletlerin daha önce ileri sür-

(2) Politika zpráva Ústredniho vyboru KSC XVII. sjezdu Komunistické Československa. Rude právo, 25 Mart 1986.

(3) M. S. Gorbaçov, Sovyetler Birliği Komünist Partisi 27. Kongresi'ne sunulan SBKP Merkez Komitesi Politik Raporu, TKP yayınları, Mayıs 1986, s. 90.

dükleri gerekçeleri ve savları da hesaba katıyor, yapıcı bir nitelik taşıyor ve bu onu anlaşmaya varmak için iyi bir temel durumuna getiriyor.

Biz Çekoslovakyalılar SBKP 27. Kongresi'nde kabul edilen barış programını yürekten destekliyoruz. ÇKP MK'nin partinin 17. Kongresi'ne sunduğu Politik Raporu'nda belirtildiği gibi, «bu program gerçekçi, anlaşılır ve son derece insancıldır; uygarlığın yazgısı konusunda yüksek sorumluluğun ifadesidir ve insanlık için emsalsiz olanaklar yaratmaktadır. Eğer halklar yeni yüzyıla geleceğinden kaygısız girmek istiyorsa, bu tarihsel olanak yitirilmemelidir. Partimiz, bütün Çekoslovakya halkı Sovyet programını tümüyle desteklemektedir. Bu yüce barış girişiminin gerçekleştirilmesine elden geldiğince daha etkin biçimde yardımcı olmak için tüm araç ve olanaklarımızı kullanacağız.»⁽⁴⁾

Nükleer çağın gerçekleri, uluslararası güvenliğin yalnız askersel-teknik araçlarla sağlanması olanağını dışlamaktadır. Silahlanma yarışının sürdürülmesi durumunda askersel-stratejik denge bile caydırıcı bir faktör olmaktan çıkacaktır. Şöyle ki, barışın ve uluslararası güvenliğin sağlanması politik bir sorun olarak ortaya çıkmakta ve yalnız politik araçlarla çözülebilecektir. Bu nedenle biz, SBKP 27. Kongresince formüle edilen Kapsamlı Uluslararası Güvenlik Sistemi İlkeleri'ni tümüyle destekliyoruz. Bu ilkeler insanlığın yazgısı konusunda içten kaygı duyan hükümetlerle, partilerle, toplumsal örgütler ve hareketlerle yapıcı işbirliğinin yolunu açmaktadır. Söz konusu ilkeler askersel, politik, ekonomik ve insancıl alanlar olmak üzere, uluslararası yaşamın bütün temel alanlarında barışın güçlendirilmesi için koşulların yaratılmasını öngörüyor. Bu ilkelerin yaşama geçirilmesi, bütün halkların özgürce, bağımsız ve güvenli gelişmesini güvence altına alacak, başta gelen insan hakkı olan yaşam hakkından başlayarak tüm insan haklarının bütün dünyada gerçekleşmesini güvence altına alma olanağı yaratacaktır.

Kardeş sosyalist devletlerin ortak barış girişimlerinin daha tam yaşama geçirilmesi için Çekoslovakya çaba harcamıştır, harcamaktadır. En başta söz konusu olan, Varşova Antlaşması Politik Danışma Komitesi'nin önerilerinin yaşama geçirilmesi için verilen savaşımdır. Bugünkü karmaşık uluslararası durumda, barış içinde yaşamak ya da nükleer savaşta yok olup gitmek sorusunun bütün ivediliğiyle halkların karşısına dikildiği ortamda, başta nükleer silahlar olmak üzere, silahlanma yarışına son vermek, bunların uzaya yayılmasını önlemek ve silahsızlanmaya geçmek için kararlı eylemlerin, somut önlemlerin bugün her zamankinden daha zorunlu olduğuna sosyalist ülkeler kesinlikle inanmaktadır. Karşılıklı olarak askersel güce başvurulmaması, Avrupa bölgesindeki Amerikan ve Sovyet orta menzilli atom roketlerinin karşılıklı olarak kaldırılması, kimyasal

(4) Politická zprava Ustredniho vyboru KSC XVII. sjezdu Komunistické strany Československa. — Rude pravo, 25 Mart 1986.

silahların yok edilmesi ve başka konularda anlaşmaya varmak üzere görüşmelere başlanması için sosyalist devletlerin NATO ülkelerine yaptığı öneriler de buna yöneliktir. Politik Danışma Komitesi'nin Haziran 1986'da, Budapeşte'de kabul ettiği ve NATO üyesi ülkelere tüm Avrupa devletlerine yönelik olan çağrıda yeni bir önemli girişim dile getirilmektedir, Avrupa'daki silahlı kuvvetlerde ve geleneksel silahlarda indirim programı açıklanmaktadır. (5)

Cumhuriyetimiz değişik uluslararası forumlarda kendi girişimleriyle de ortaya çıkıyor. ÇSC Devlet Başkanı Gustav Husak'ın önerisi üzerine, BMÖ 34. Genel Kurulunda kabul edilen «Silahsızlanma İçin Uluslararası İşbirliği Deklarasyonu»nu anımsayalım. Bu belge, tüm devletlere yöneltilmiş, silahsızlanma uğrunda uluslararası işbirliğini geliştirme, güçlendirme ve derinleştirme konusunda yapıcı yaklaşım gösterme, nükleer savaş tehlikesini ortadan kaldırma çağrısıdır. Söz konusu olan, silahlanma yarışını durdurmak için etkin önlemler alınması, tam ve genel silahsızlanma için çabaların artırılması, silahsızlanma görüşmelerine katılma hakkının kullanılması, bu görüşmelerin içtenlikli ve her önemli konuda yürütülmesi, sorunların çözümünün önüne engel çıkarılmamasıdır. Bizim önerilerimiz aslında, silahsızlanmayla ilgili her görüşmede, her politik düzeyde kullanılabilecek ilkeler yasası niteliğindedir. Burada sözkonusu olan silahsızlanma alanında başarıya ulaşılması için kalıcı işbirliğini geliştirme uğrunda tüm hükümetlerin uygulaması gereken ilkelerdir.

Çekoslovakya'nın girişimiyle BMÖ 40. Genel Kurulunda «Silahsızlanma için Uluslararası İşbirliği Kararı» kabul edildi. Bu karar, sözü edilen Deklarasyonu daha da geliştiriyor, bu belgeye iki yeni unsur katıyor: Uzayın silahlandırılmasının önlenmesi istemi ve nükleer silah potansiyellerinin dondurulması çağrısı.

Kararlarla ya da barış güçlerinin nesnel olarak savaş güçlerinden daha ağır basacağı düşüncesiyle nükleer savaş tehlikesinin otomatikman azalacağını düşünmek, kuşkusuz, saflık olacaktır. Dünyada oluşmuş bulunan olağanüstü durum, bu durumdan kaynaklanan sorunlara askersel güce başvurmayı dışalayan yeni bir yaklaşım gerektiriyor. Kanımiza göre, bugüne kadar güce başvurmayı önlemede belirleyici etmen olarak rol oynayan askersel-stratejik denge kategorisi yeni bir tarzda ele alınmalıdır. Bugün artık askersel-teknik mekanizmalar öylesine dinamik ve karmaşıktır ki, bazen insan aklı elektronik beyine bağımlı duruma geliyor. Şimdiye kadar pratikte görülmeyen, insanın denetim altında tutamayacağı ve bilgisayarların «iradesiyle» öngörülemez yıkımlara yolaçarak çözebileceği bir durumun ortaya çıkma tehlikesi bununla bağlıdır. Teknik hata yüzünden bir savaşın patlak vermesi tehlikesi artıyor. Amerikan uzay

(5) Daha ayrıntılı bilgi için bak: Sosyalizmin barış taarruzu sürüyor. – «Barış ve Sosyalizm Sorunları» – «Yeni Çağ», 1986, Sayı 8.

mekiği «Challenger» kazası karmaşık elektronik sistemlerin ne duruma gelebileceğini, eğer uzay silahları söz konusu olursa, en küçük teknik hatanın bile nelere yolaçabileceğini gösterdi.

Bu tehlikelerin bilincine varılması, en başta sınıfsal çıkarlar açısından değişik, çoğu kez çelişkili birçok politik konunun ortaya çıkmasını teşvik ediyor. Birbirinin karşıtı olanlar da dahil, son zamanlarda bu konular için tipik olan, en «sınırlı» nükleer savaşın bile, hiç kimsenin kurtulamayacağı toplu yıkıma yolaçacağını anlaşılmıştır. Ve nitekim ABD Devlet Başkanı R. Reagan Cenevre görüşmesi sonucunda M. S. Gorbaçov ile birlikte yapılan açıklamada «hiçbir zaman nükleer savaş başlatılmamalı, böyle bir savaşta yenen taraf olamaz»⁽⁶⁾ savını paylaşmışsa, bununla o yalnızca bilinen ve herkesin kabul ettiği bir gerçeği kabul etmiştir. Ama bu gerçeğin bilincine varmış olmak, günümüz dünyasının temel sorunlarının çözümüyle ilgili değerlendirmeler ve olanaklara ilişkin değişik tahminlerin kaynaklandığı belirli bir dünya görüşü piramidinin sadece tepesidir. Evrensel, global bir nükleer yıkımı önleme konusunda iki toplumsal sistemin önerdiği konseptler bu piramidin temelini birbirinden uzak noktalarında yer alıyor. Kuşkusuz, sosyalist topluluk devletleriyle emperyalizmin aşırı sağcı çevrelerinin konseptleri arasındaki mesafe en büyüktür.

Nükleer-uzay çağının tehlikeleri, bir savaşın patlak vermesine yolaçacak koşulların oluşmasını olanaksız kılması gerektiği düşünülen pratik adımlarda tamamiyle farklı biçimde anlaşılıyor. Bir yandan, Sovyetler Birliği ve öteki sosyalist ülkeler uyguladıkları dış politikayla Leninci barış içinde yanyana yaşama ilkelerine canlı içerik kazandırıyorlar. Bu ilkeler şöyle sıralanabilir: Tartışmalı sorunlara çözüm aracı olarak savaşlardan ve güce başvurmaktan ya da güce başvurmakla tehdit etmekten vazgeçilmesi; bu sorunların görüşme masasında çözülmesi; devletlerin içişlerine karışılmaması ve meşru çıkarlarına karşılıklı saygı gösterilmesi; halkların kendi yazgısını özgürce belirleme hakkının tanınması; devletlerin egemenliğine ve toprak bütünlüğüne saygı gösterilmesi; sınırlarının dokunulmazlığına titizlikle uyulması; hak eşitliği ve karşılıklı yarar temelinde işbirliği yapılması vb.

Öte yandan, gösterişli bir barışseverlikle maskelense de, bunun tam karşıtı bir politikayı görüyoruz. Gerici emperyalist güçler, savaş tehlikesine karşı, barışın yalnız «kuvvet konumundan» korunabileceğini iddia edip, silahlanma yarışını hızlandırarak, silahlanma yarışını uzaya yayarak, uluslararası gerginliği kamçılıyarak «savaşıyor». Bu çevreler sosyal açalma (doğrudan askersel yoldan değilse, sosyalizm güçlerini silahlanma yarışıyla zayıf düşürerek) görüşünden vazgeçmek istemiyorlar. Görülüyor ki, bunlar sosyal açalma kategorisiyle, nükleer savaşın yürütülebileceği

(6) «Pravda», 22 Kasım 1985.

görüşünün aynı «kan grubu»ndan olduğunu bugüne kadar anlayamamışlardır.

Militaristlerin «mantiğine» göre, «barış için tehdit» en başta sosyalist devletlerden kaynaklanıyor. Bunlar sık sık, kalıcı barışın yalnız sosyalist devletler insan haklarıyla ilgili burjuva konseptini kabul ettikten sonra «olanaklı» olacağını ileri sürüyorlar ve bu konseptle sosyalist topluluğu, bu toplumun her ülkesinde sosyal-politik düzeni içten çökertmek istiyorlar. Bu çevrelere göre, barışı, emperyalist baskıya karşı çıkan ve toplumsal ilerleme yolundan ilerleyen halklar bozuyor. Tekellerin, halkların kendi doğal zenginliklerini egemence kullanma haklarını sınırlama girişimlerine karşı tutum alan güçler de emperyalizmin barış görüşlerine uygun düşmüyor.

Günümüz koşullarında sosyalizm ile kapitalizm yanyana yaşamaya «mahkûmdur». Üstelik karşılıklı kavga ve işbirliği sürecinde reel olarak oluşan «mahkûmiyet» söz konusudur. Ama herşey şunu gösteriyor ki, Batının merkezlerinde iktidarlar hâlâ bu gerçeği kabul etmek ve konjonktürel değişikliklerden bağımsız olan ve bu gerçeğe uygun olan bir politika uygulamaya geçmek istemiyorlar. Aksi halde, onların politikasında yumuşamadan yana çıkmadan yumuşamaya karşı çıkmaya kadar varan sallantılar, kesin dönüşler olmazdı. Bilindiği gibi, ABD'nin hemen sert çatışma politikasına yönelmesi için uluslararası durumda en küçük bir yumuşama bile çoğu kez yeterli oluyor. Savaş ve barış sorunlarının açıklanmasında sınıfsal, somut-tarihsel yaklaşımın belirleyici önem taşıdığını dünya çapındaki gelişmeler defalarca doğruladı. Kanımızca, bu sorunların özünü doğru kavramamıza, bunların çözümü olanaklarını objektif olarak değerlendirebilmemize yalnız böyle bir yaklaşım olanak veriyor.

Savaşlar sömürücü formasyonlarca çizilmiş sosyal ilişkiler sisteminin gelişmesinin birer doğal sonucu olarak ortaya çıktı. K. Marks'ın, «önce-leri savaş, barıştan», yani adil olmayan, zorla dayatılan barıştan, «daha gelişmiş biçimlere ulaşmıştır» (?) şeklindeki sözlerini anımsayalım. Bu her zaman savaş bağrında taşıyan, silahlı barıştır. Ve bu durumu yalnız, savaş toplumun yaşamından atma, yeryüzünde genel barışı koruma olanaklarını yaratan sosyalizm ilkesel bakımdan değiştirdi. Sosyalist devletlerin bu yönde bir gelişme sağlamak için yürüttüğü savaşımı, doğal olarak, yeni toplumsal düzeni yaratan sınıfların uyguladığı politikanın bizzat özü belirliyor.

Nükleer çağda, uzay çağında kalıcı ve demokratik barış, uygarlığın varlığını sürdürebilmesi için belirleyici koşul olması dolayısıyla, zafere ulaşan işçi sınıfının tarihsel rolü önemli ölçüde artıyor, yeni bir nitelik kazanıyor. O, toplumun yönetici gücü olarak, sosyalizmin, barışın korunmasında, insanlığın yaşamda kalmasındaki başlıca güvence olma mis-

(?) K. Marks ve F. Engels, Yapıtlar, c. 46, bölüm 1, s. 46.

yonunu yerine getirmesini sağlamakla görevlidir. Savaş tehlikesini azaltma, uluslararası ilişkileri istikrara kavuşturma savaşımını sürdürerek bu misyonun gerçekleştirilmesi, toplumsal ilerlemenin bütün ülkelerine ve amaçlarına ulaşması için gerekli önkoşuldur. Halkların en insanlı istemi olarak barış, sosyalist toplumun ve insanlığın en yaşamsal genel çıkarlarının bütünleştirici bir unsuru oluyor.

Dünyadaki gelişmeler, toplum tarihinin rastgele unsurların toplamı değil, bütün çelişkilerine karşın, belirli bir bütünsellik gösteren yasal, gelişen bir süreç olduğu yolundaki Marksist-Leninist saptamayı doğruluyor. Bu sürecin diyalektik özü şunda ifadesini buluyor: Bütün ülkeler arasında karşılıklı bağıntıların ve bağımlılıkların derinleşmesi eğilimi eski ile yeni, kapitalizm ile sosyalizm arasındaki kavgaşın sertleştiği koşullarda bile kendine yolaçıyor. Karşılıklı yokolma tehlikesi bu eğilimi teşvik ediyor, devletler ve halklar arasında yapıcı ve karşılıklı yarara dayalı ilişkilerin yeretmesini dayatıyor.

Günümüzün gerçekleri her zamankinden daha ısrarlı biçimde, nitel bakımdan yepyeni bir politik bilinç, nükleer çağdan önce ortaya çıkmış olan, devletleri ve hükümetleri dünya politikasının sorunlarına güce başvurarak çözüm aramaya yöneltten, zamanını yaşamış uluslararası davranış geleneklerine ve kurallarına ilkesel olarak son verme zorunluluğunu dayatıyor. Ama, emperyalizmin insanları yoğun bir ideolojik beyin yıkamaya tabi tuttuğu koşullarda «kuvvet konumundan barış» tezinin sosyalist olmayan ülkelerde hâlâ bir hayli taraftar bulduğu olgusu varlığını sürdürüyor. Antikomünizmle çarpıtılmış görüşler ve dar sınıfsal çıkarlar birçoklarının, hatta zaman zaman tarafsız ve bağlantısız devletlerde gerçekçi düşünen politikacıların da günümüz koşullarında doğru bir yön bulabilmesini engelliyor, savaş tehlikesinin gerçek kaynaklarını, barışçı açıklamalarla üstü örtülen emperyalist politikanın asıl amaçlarını anlayabilmesini zorlaştırıyor.

Ama uluslararası güvenliği sağlamak için yürüttüğü ardıcıl savaşım örneğiyle sosyalizm, dünya kamuoyunu giderek daha derinlemesine etkiliyor. Marksizm-Leninizm'in barış konseptine dayanan sosyalist topluluk ülkeleri, sırf savaşın olmaması anlamına gelmeyen barış içinde yan yana yaşamadan yana çıkıyorlar. Biz, dünya arenasında iyi komşuluğu ve işbirliğinin egemen duruma geleceği uluslararası bir düzenden yana tutum alıyoruz. Bizim barış konseptimiz, her tehdidin, zorbalığın, baskının, şantajın, anlaşmalara saygısızlığın, başka ülkeler üzerinde egemenlik kurma, onların egemenliklerini sınırlama denemelerinin halklar arasında uygarca ilişki kurallarıyla bağdaşamayacağı görüşünden hareket ediyor. Bu konsept her halkın toplumsal ilerlemeye, bilimin, tekniğin ve dünya kültürünün kazanımlarına eşit haklarla katılmasının olanaklarını sağlayacak demokratik, adil bir barışın kurulmasını öngörüyor.

Sosyalist ülkeler, kalıcı demokratik barışın ancak silahlanma yarışına son verilmesi, adım adım silahsızlanmaya geçilmesi ve savaşın, silahlı güce başvurma tehditlerinin uluslararası ilişkilerden tamamen dışlanmasıyla olanaklı olduğu görüşünden hareket ediyorlar.

Bu konum sosyalist ülkelerin yalnız barışseverliğinden değil, aynı zamanda sosyalist toplumun daha da ilerlemesi için gerekli uluslararası koşulların yaratılmasına duyulan nesnel gereksinimden de ileri geliyor. ÇKP'nin 17. Kongresi'ne sunulan Politik Rapor'da, cumhuriyetimizin dış politika rotasının iç politikanın gereksinimleriyle uyum içinde olduğunu açıkça ortaya koyan şu sözler yerliyordu: «Gelişmiş sosyalist toplumu kurmak için elverişli dış koşulları yaratmak, Çekoslovakya'nın dış politikasının ana amacı olarak kalmaktadır. Çekoslovakya'nın saygınlığı ve etkisi, toplumumuzun çok yönlü gelişmesine, devletimizin sosyalist topluluk içindeki güçlü konumlarına dayanmaktadır. Ekonomik ve manevi potansiyelimizin büyümesi, ülkemizin barış savaşımına, nükleer savaşın patlak vermesi tehlikesinin önlenmesi, uluslararası güvenliğin ve silahsızlanmanın sağlanması gibi, çağımızın temel sorunlarının çözümüne katkısını artırmaktadır.»⁽⁸⁾

Kardeş sosyalist ülkelerin dış politika stratejisi her şeyden önce nükleer savaşın maddi hazırlıklarına son verilmesine yöneliktir. Bunun yanı sıra, barışçı politikalarını yaşama geçirirken sosyalist ülkeler, kuşkusuz, sosyalist topluluğun bir bütün olarak ekonomik gücüne, politik saygınlığına ve savunma alanında ulaşılan düzeye dayanıyor. Emperyalizmin askersel-stratejik dengeyi kendinden yana değiştiremeyeceğinin güvencesi de budur. Bu dengenin kurulmasından sonra ABD ve NATO egemen çevreleri, sosyalizm üzerinde askersel üstünlük sağlamaya yönelik hiçbir çabanın başarı şansına sahip olmadığına defalarca ikna oldular. SSCB ve bağlaşıkları, ister nükleer başlıkların sayısının artırılması, ister silah sistemlerinin nitelik göstergelerinin yükseltilmesi olsun, bu türden her çabayı hızla boşa çıkartma yeteneğine sahip olduklarını kanıtlamış bulunuyor. Bu gibi çabalar yalnız maddi değerlerin israf edilmesine ve nükleer savaş tehlikesinin artmasına yolaçıyor.

Sovyetler Birliği'nin girişimleri, barışın ve güvenliğin etkin ve güvenilir bir biçimde sağlanması için hangi yoldan gitmek gerektiğini açıkça gösteriyor. SSCB'nin tek taraflı adımları; nükleer silah kullanan devlet olmama; karşı taraf yapmadığı sürece uzayda vurucu uydusavar sistemler oluşturmama; kendi topraklarının Avrupa kesimine orta menzilli roket yerleştirmeyi durdurma ve varolanların sayısını azaltma yükümlülüklerini üzerine alması, yaptığı silahsızlanma çağrılarının yalnız sözden ibaret olmadığını inandırıcı bir biçimde kanıtıyor. SSCB, tek taraflı ödünlerin

(8) Politicka zpráva UV KSC XVII. sjezdu KSC. – Rude pravo, 25 Mart 1986.

rizikolu olduğu alanlarda bile iyi niyet örnekleri veriyor, barışın yazgısı konusundaki sorumluluğunun bilincinde olduğunu pratikte gösteriyor. En başta söz konusu olan, 6 Ağustos 1985'te ilan edilen ve daha sonra birkaç kez uzatılan bütün nükleer silah denemeleri üzerindeki Sovyet moratoryumudur. M. S. Gorbaçov'un bu konuda bir anlaşma imzalamak için ABD Başkanına görüşme çağırısı yaptığını bütün dünya biliyor. ABD yönetimi bu girişime yanaşsaydı, nükleer denemelere son verilmiş, en tehlikeli alandaki silahlanma yarışı durdurulmuş olurdu. Şöyle ki, ABD'nin birbirini izleyen yeraltı nükleer silah denemeleri karşısında dünya kamuoyunun duyduğu derin hayal kırıklığı, anlaşılır bir şeydir.

Nükleer denemelerin durdurulması sorunu etrafında oluşan durum, sosyalizmin ve emperyalizmin barış konseptlerini, onların özünü ve bu konseptler temelindeki politik rotaların birbirine karşıtlığını apaçık ortaya koyuyor.

Günümüzde uluslararası ilişkilerin içeriğini ve gelişmesini, giderek daha büyük bir ölçüde, geçmişte barışın yazgısını çok az etkileyen değişik sosyal grupların, sınıfların ve halkların dünya politikasına aktif katılımı belirliyor. Barışsever ve savaş karşıtı hareketler, özellikle sosyalizmin çok geniş kapsamlı barışçı girişimlerinin, ABD ve NATO'nun militarist politikasına karşı kamuoyundaki protestonun etkisiyle geniş boyutlar, büyük politik etki kazanıyor. Şöyle ki, uluslararası güvenlik için savaşım yalnız «tavanda», barışsever devletlerin gelecekte de politikada büyük önem taşıyacak diplomatik araçlarıyla değil, aynı zamanda «tabanda», yığın-sal savaş karşıtı hareketin eylemleriyle de yürütülüyor. Bu harekete Avrupa'da, öteki kıtalarda milyonlarca insan katılıyor. Değişik akımları içeren bu hareket, günümüz koşullarında uluslararası ilişkilerin oluşmasında uzun vadeli etmenlerden biri durumuna geldi. Bu harekette yer alan en değişik görüşlerden insanları ortak bir amaç, insanlığın nükleer intiharını önleme amacı birleştiriyor.

Kapitalist devletlerde barış savaşımına katılanların güttüğü amaçlarla SSCB ve bağlaşıklarının barışçı girişimlerinin yönelik olduğu amaçların uyum içinde olması emperyalist çevreleri ciddi bir biçimde kaygılandırıyor. Sosyalist devletler, iki uzlaşmaz toplum sisteminin varolduğu koşullarda, daha K. Marks'ın ve F. Engels'in uluslararası çapta işçi sınıfının önüne koyduğu şu görevi yerine getirmeye çalışıyorlar: Aynı ayrı kişilerin karşılıklı ilişkilerinde kılavuz edindiği basit moral ve adalet kurallarının halklar arasındaki ilişkilerde de yüksek kurallar durumuna gelmesi için çalışmak. ⁽⁹⁾

Silahlanma yarışını körükleyenler, barış savaşçılarını gözden düşürmek, saflarını bölmek ve yürüttükleri eylemlerin etkisini azaltmak için büyük

⁽⁹⁾ Bak: K. Marks ve F. Engels, Yapıtlar, c. 16, s. 11 («Uluslararası İşçiler Birliğinin Kuruluş Manifestosu»ndan).

çabalar harcıyorlar. En başta savaş karşıtı harekette yeralan, yeni toplumsal düzene sempati duymayan, günümüzde barışın yalnız barış içinde yanyana yaşama ilkeleri temelinde kurulabileceğini anlamayan güçlere belbağlanıyor. Militarist çevreler hareketi bölmek için elden geleni yapıyor, hareketin «Moskova'nın uzun kolu» olduğu yolunda yalan iddiaları propaganda ediyorlar.

Marksist-Leninistler, barışsever güçlerin savaş tehlikesine karşı savaşında en geniş çapta birleşmeleri için çalışırken, emperyalizmin saldırgan çevrelerinin politikasından kaynaklanan barışa yönelik tehdit ne kadar büyük olursa olsun, dünya savaşının kaçınılmaz olmadığı görüşünden hareket ediyorlar. Ama biz, barış içinde yanyana yaşama politikasının, sosyalizmin sınıf savaşını «ortadan kaldırma» temelinde kapitalizmle uzlaşması anlamına geldiği yolundaki hayalci tezleri kabul edemeyiz. Kapitalizm ile sosyalizm arasında nesnel olarak uyumsuz, uzlaşmaz çelişkiler vardır. Sorun, sınıfların barış içinde yanyana yaşamaya geçmesi yoluyla bunların ortadan kaldırılması (bu olanaksızdır) değil, bunları askersel yoldan çözme yöntemlerinin dışlanmasıdır.

Devrimci kazanımları savunmak için ve ulusal kurtuluş uğrunda savaşımın artık «eskimiş» olduğu ve barış davası için tehlikeli politik sonuçlara yolaçacağı yolunda başka bir pasifist iddiayı kabul etmek de olanaksızdır. Böylesi iddiaları savunanlar zaman zaman çok daha ileri giderek şöyle diyorlar: Emperyalizmin nükleer saldırıya geçmesi durumunda bile sosyalist devletler karşı darbe vurma hakkına sahip değildir. Aynı iddiaya göre, insanlığı korumak için, silaha başvurmadan, başka bir yoldan gelecekte kurtuluş ümidiyle kapitalist düzenin restore edilmesine razı olmalıymışlar. Anlaşılacağı gibi, bu artık barış ve ilerleme felsefesi değil, gericiliğin haydutluğundaki tırmanış karşısında teslimiyet felsefesidir. Sosyalist ülkeler insanlık uygarlığının kurtuluşu uğrundaki savaşımın en önünde yer alıyorlar. Bu ülkeler insanın insan tarafından sömürülmesine, ezilmesine göz yumamazlar. Sosyal adaletsizliği yaratan toplum sistemi, nükleer savaş tehlikesini de yaratan sistemdir. Barış savaşımıyla toplumsal ilerleme savaşımı sıkı sıkıya birbiriyle bağlıdır. Büyük sermayenin en gerici güçleri, barışın ve emeğin ortak düşmanıdır.

İnsanlar tamamen haklı olarak şu soruyu soruyorlar: Uluslararası ilişkilerde demokratik barış konseptinin üstün gelme şansı var mıdır?

Silah potansiyelleri sürekli azaltılarak, savaşların maddi hazırlıkları sürekli sınırlandırılarak sağlanacak adil barış, yalnız sosyalizmin gelişmesi için gerekli olan belirleyici koşul değildir. Adil barışa tüm dünya halklarının, bütün emekçilerin ihtiyacı vardır. Adil barış geliştirmekte olan ülkelerin ezici çoğunluğunun içinde bulunduğu son derece ağır ve giderek kötüleşen durumdan çıkış için de gereklidir. Giderek artan silahlanma harcamalarının yükünü azaltmadan insanlık açlık ve hastalıklar, okuma-

yazma bilmezlik ve öteki maddi ve manevi sefaletler gibi uzay çağında uygarlık için büyük bir utanç verici sorunları çözmek için gerekli kaynaklara sahip olamayacaktır. Silahlanma yarışı durdurulamazsa, insanlık ekolojik dengesizliğin sonuçlarıyla savaşmak, doğal çevreyi korumak ve iyileştirmek için de gerekli kaynakları elde edemeyecektir.

Demokratik ve adil barış, kapitalist devletler de dahil, bütün ülkelerin gelişmesi için gerekli nesnel bir koşuldur. Bunu hesaba katan politik liderlerin sayısı giderek artıyor. Örneğin, altı devlet başkanının Delhi çağrısı ve sosyalist olmayan birçok devletin önde gelen yöneticilerinin girişimleri bunu gösteriyor. Amerikan emperyalizminin egemen çevrelerinin «güvenlik» üzerine «kuvvet konumuna dayanan barış» konseptinin, Amerikan emperyalizminin uluslararası ilişkilerin, bu arada emperyalistlerarası ilişkilerin bütün alanlarında egemenlik kurma çabasını yansıttığını bu yönetici ve liderler anlıyorlar. Bu konsept, Washington'un halkların yaşamsal çıkarlarına ters düşen bağımlılık ilişkileri kurma çabalarıyla bağlıdır.

Kapitalist devletlerin sağduyulu politikacıları ABD yönetiminin izlediği rotanın kendileri için yarattığı tehlikeyi anlıyorlar. Örneğin, bizim Batılı ülkelerin politik ve toplumsal örgütleriyle diplomatik görüşmeler ve temaslardan edindiğimiz deneyim bunu gösteriyor. Batı Avrupa'da parlamentolarda, sosyal-demokrat ve liberal partilerde, geniş kamuoyu çevrelerindeki açık tartışmalar da bunu gösteriyor. Sorun şöyle ortaya konuyor: Bugünkü ABD yönetiminin politikası, Avrupa halklarının kendi güvenliklerine ilişkin görüşlerine uygun mudur ve ABD dünya liderliği iddialarında pek fazla ileri gitmemekte midir? Amerikan Kongresi'nin Pentagon tarafından önerilen son askersel bütçe tasarılarına karşı artan tepkisi, Birleşik Amerika'nın politik çevrelerinde de büyük sermayenin aşırı sağ kanadının ısrarla izlemekte olduğu militarist rotayı hatalı ve perspektiften yoksun sayan güçlerin varlığını ortaya koyuyor.

ÇKP 17. Kongre sonuçlarının kesin bir biçimde ortaya koyduğu gibi, Çekoslovakya kardeş sosyalist devletlerle birlikte barış içinde yanyana yaşama ve işbirliği politikasını bundan böyle de ardıcıl bir biçimde sürdürecektir. Sosyalist devletlerin ortaklaşa hazırladığı ve Çekoslovakya'nın var gücüyle desteklediği uluslararası güvenliği sağlama programının avukatlığı ihtiyacı yoktur ve bu program daha şimdiden dünya politikasının önemli bir etmeni durumuna geldi. Bu program birçok ülkenin hükümetleri, politik partileri ve silahsızlanma uzmanları tarafından dikkatle inceleniyor. Geniş kamuoyunun tartışmalarında dikkat merkezinde yer alıyor. Bu programın değişik yönleri uluslararası forumlar çerçevesinde şu ya da bu biçimde ele alınıyor. Avrupa'da karşılıklı güveni ve güvenliği artırma konusundaki Stockholm Konferansı'nda ya da Orta Avrupa'da silahlarda ve asker sayısında karşılıklı indirim konusundaki Viyana görüşmelerinde olumlu sonuçların ilk belirtileri bunu gösteriyor. Bu etmen,

insan hakları konusundaki Ottawa toplantısı ve Budapeşte'deki kültür forumu gibi Avrupa genel barış süreci çerçevesinde gerçekleştirilen görüşmelerde de yapıcı yansımasını buluyor. Bizim barış programımız, kuşkusuz, Helsinki Sonuç Belgesi'ni imzalamış ülke temsilcilerinin sonbaharda Viyana'da yapılması planlanan toplantısını da olumlu yönde etkileyecektir.

Yazının sonunda şunu yeniden vurgulamak isterim: Geleneksel olarak barışçı bir dış politika uygulayan sosyalist Çekoslovakya'da barışı korumak için kararlı ve ardıcıl savaşım gerektiğinin tamamen bilincindeyiz. Gelecekte de bu savaşım aktif bir biçimde, gücümüzü ve enerjimizi esirgmeden katılacağız, savaşımın utkuya ulaşması için elden geleni yapacağız. Bu yüce amaca ulaşmanın yolunu biz, sosyalist topluluk devletlerinin birliğini her bakımdan güçlendirmekte, gezegenimizdeki bütün ilerici, barışsever, demokratik güçlerle işbirliğini geliştirmekte görüyoruz. Çekoslovakya'nın dış politikası ve diplomasisi, hem uzun vadeli hem de günlük sorunlara, çözmekte olduğumuz bütün görevlere, işte bunları dikate alarak yaklaşıyor.

Bağlaşıklık politikasında yeni aşama

Harilaos Florakis

Yunanistan Komünist Partisi Merkez Komitesi Genel Sekreteri

Yunanistan toplumunda şimdi meydana gelen değişiklikler, büyük ölçüde de toplumumuzun hâlâ giderilmemiş olan ivedi değişim ihtiyacı, Yunanistan Komünist Partisi'nin önüne bağlaşıklık politikasının teorik ve pratik yanlarını yeniden değerlendirme gereksinimini koyuyor. Sorun, bağlaşıklık politikasının günün koşullarına, komünistlerin savaşımının kısa ve uzun erimli görevlerine tümüyle uygun olmasıdır, «olanaklı olduğu kadar kiminle savaşıma gidilebileceğinin, hangi bağlaşıkların güvenilir olduğunun ve gerçek düşmanın kim olduğunun daha iyi bilinmesinin sağlanmasıdır.» (1)

Bir başka neden, günümüzdeki uluslararası gelişmelerdir. Bunlar her zamankinden daha fazla ülkenin içindeki gelişmeleri, politik güçlerin yerelini ve faaliyetini, bunların birbirleriyle ilişkilerinin niteliğini etkiliyor.

Bağlaşıklık politikasını formüle ederken ve uygularken, partimiz, böyle bir politikaya ilişkin Marksizm-Leninizm klasiklerinin geliştirdikleri temel ilkeleri ardıcılıkla dikkate alıyor. Yunanistan Komünist Partisi, bu ilkelerin öteki sol, ilerici güçlerle işbirliğini geliştirmenin güvenilir bir temeli olduklarına, böyle olmaya devam ettiklerine inanıyor. O nedendir ki, bağlaşıklık sorununa yanıt verirken, sosyal ve politik durumdaki ve yığınların toplumsal bilincindeki ve psikolojisindeki en küçük bir değişikliğe yanıt vermeyi amaçlıyoruz. Burada bizi yönlendiren, öğretimizin yaratıcı ruhu ile hayatın ihtiyaçlarıdır. Esnek taktikler uygulamayı, işçi sınıfının ve onun devrimci partisinin güncel ve potansiyel bağlaşıklığıyla ilişkilerde eski biçimleri iyileştirmeyi ve yeni biçimler geliştirmeyi amaçlıyoruz.

DEMOKRATİK KAZANIMLARIN BELİRLEYİCİ ETMENİ

Uzun tarihsel yolu boyunca Yunanistan Komünist Partisi devrimci ve demokratik güçleri birleştirme savaşımında zengin bir deneyim sahibi olmuştur. Yığın hareketimizin tarihsel derslerinden esinlenmek ve güç almak şu anda ülkenin ciddi bir seçim yapma durumuyla karşı karşıya bulunduğu ve başlıca adımlarını ilerici değişim yönünde atması gerektiği koşullarda hayati önem taşıyor. (2) Yunanistan'da bağlaşıklık politika-

(1) V. İ. Lenin, Tüm Yapıtlar, c. 22, s. 283. (Rusça, «Rusya'daki politik partiler» başlıklı yazı.)

(2) Bak: Yunanistan Komünist Partisi 11. Kongresi tutanakları, 12-19 Aralık 1982.

sının içeriği ve biçimleri her bir tarihsel dönemin özelliklerine ve ulusal özgüllüklerimize göre değişiklikler göstermiştir. Fakat bu değişiklikler sorunun özüne değil, ayrıntılarına ilişkindir. Erkteki partiler de içinde olmak üzere, öteki Marksist-Leninist partiler gibi, bizim deneyimiz de, *proletaryanın bağlaşıklar kazanmasının devrimci stratejinin anahtar sorunu olduğunu ortaya koymuştur. Bu sorunu, burjuva-demokratik ve demokratik halk devrimi aşamalarında, ulusal kurtuluş hareketinde, sosyalist devrimde ve yeni toplumun kuruluşunda çözmek gerekmektedir.*

Sübjektif faktörün, yani Komünist Partisi'nin rolü, en açık biçimde bağlaşıklık ilişkileri alanında ortaya çıkar. Daha faaliyetinin ilk dönemlerinde Yunanistan Komünist Partisi emekçi halkın geniş katmanları arasında bir işçi sınıfı dayanışması ruhunu ve gericiliğe ve faşizm tehlikesine karşı *eylem birliği gerektiği görüşünü yaratmayı başarmıştır. Ulusun tüm sağlıklı güçlerinin İkinci Dünya Savaşı sırasında ülkeyi işgal edenlere karşı Ulusal Kurtuluş Cephesi'nde (EAM) birleştirilmesi, partimizin tarihsel başarılarından. EAM yalnızca Yunanistan'ın kurtuluşunu sağlamakla kalmadı, savaşın sonuna doğru ülkede etkin olan tek erk merkezi haline geldi. O günden beri Yunanistan komünistleri halk yığınlarının, ilerici hareketlerin ve örgütlerin diktatörlük rejimlerine karşı, ülkenin emperyalizme teslim edilmesine karşı, özgürlük, demokrasi ve ulusal bağımsızlık için savaşımlarındaki birlik eğiliminin başlıca savunucularıdır.*

Bu birlik eğilimini dile getirirken, parti, Yunanistan'ın ekonomik bağımsızlığını, sanayileşmesini ve modernleşmesini, ekonomisinin halktan yana, gerçek bir değişim isteminde çıkarları bulunanlardan yana bağımsız olarak gelişmesini savunagelmıştır. Parti, kadınların eşitliği için, genç kuşakların hakları için savaşımına itki vermiş, faaliyetleriyle emekçi halkın sekiz saatlik işgünü, sosyal güvenlik, daha yüksek gelirler, daha uzun tatiller, beş günlük çalışma haftası gibi kazanımlarının pekiştirilmesine yardımcı olmuştur. Yunanistan Komünist Partisi, köylülere toprak dağıtılması, emeklilik hakkı tanınması ve tarım ürünlerine daha adil destek fiyatları sağlanması savaşımalarını yönlendirmiştir. Emekçi halkın hakları ve özgürlükleri için, şiddete ve yasa tanımazlığa karşı, otoriterliğe ve terörizmin her biçimine karşı savaşımında öncü olmuştur. Gerçekten de komünistler her bir demokratik kazanıma belirleyici katkıyı yapmıştır. Bizim bağlaşıklık politikamızın, yığınlarla güçlü bağlarımızın temeli de budur.

Halkın demokratik birliğinin geliştirilmesi ve pekiştirilmesi tarihçesinde elbette ki hep başarılı olmadı. Çünkü bu karmaşık ve çoğu kez çelişkili bir süreçtir. Bu süreç içinde yanlışlar da yapıldı ve bunların kimileri için biz yüksek bir bedel ödedik. Eğer bunları açıkça belirtmezsek, ya da bunları tarihimizden silmeye kalkarsak, devrimci sayılmayız. Yunanistan Komünist Partisi belgelerinde, örneğin, işgalcilerin ülkeden kovulmasından sonra bağlaşıklık stratejisinde sosyal etmenlerin küçümsendiği ve politik etmenlerin fazla önemsendiği belirtilmektedir. Komünist Partisi ve EAM

etrafında halkın ezici çoğunluğunun birleşmiş olmasının yarattığı potansiyelleri gerektiği gibi kullanmayı başaramayan o günün parti yönetimi, sağcılara gereksiz, üstelik de politik bakımdan ciddi ödümler verdi. Bunun sonucu olarak sağcılar erki ele geçirmeyi ve ulusal direniş içinde nesnel önkoşulları oluşmuş olan sosyal devrimi etkisizleştirmeyi başardılar. Bunun tam tersi bir yanlış, politik bağlaşıkların küçümsenmesi, gericilik tarafından halkımıza dayatılan iç savaş sırasında (1946–1949) yapıldı. Bu öyle bir yanlıştı ki, partiyi öteki demokratik güçlerden belirli ölçüde yalıtıldı.

Bağlaşıklık politikamızın deneyimlerinden öğrendiğimiz dersler nelerdir? Bu deneyimden günün görevleri açısından hangi sonuçları çıkarıyoruz?

GERÇEK DURUMUN NESNEL ANALİZİ TEMELİNDE

En önemli ve başlıca olanın ne olduğu ele alındığında, herşeyden önce, vurgulanmalıdır ki, işçi sınıfı ve partisi devrimci misyonunu ancak her olanağı, en küçük de olsa, gereğince değerlendirdiği, yığınsal bir bağlaşığı kazandığı durumda yerine getirebilir. Lenin'in sözlerini hatırlayalım: «Bunu anlamayanlar, Marksizm'in, *genel olarak* bilimsel sosyalizmin en küçük bir zerresini bile kavramamıştır.»⁽³⁾ İşçi sınıfının bağlaşıklık temeli ne kadar geniş olursa, toplumdaki konumları da o kadar sağlam olur ve uğrunda savaştığı değişimin gerçekleşme olasılığı da o kadar büyük olur.

Deneyim şunu da gösteriyor ki, yığınları ve öteki demokratik güçleri işçi sınıfının etrafında birleştirmek hiçbir zaman kendiliğinden olmaz. Bunun için her gün amaçlı mücadele etmek gerekir. Partimiz, işçi sınıfına, köylülüğe, esnaf ve zanaatkârlara, aydınlara ve tüm öteki emekçilere daha büyük cesaretle ve kararlılıkla bakmak, gereksinimlerini ve ruh halini iyi belirlemek ve kavramak, konumlarını saptarken onların genel politik bilinç ve militanlık düzeylerini kesinlikle gözönünde bulundurmak gerektiği görüşündedir. Öteki demokratik güçlerle diyaloga girerken, bizim düşüncelerimiz ve politikalarımızı kamuoyu ile karşılaştırmanın ve olanaklı olduğu kadar geniş yığınlara derin sosyal dönüşümlerin Yunanistan Komünist Partisi'nin katılımı olmadan gerçekleştirilemeyeceğini benimsetmeye çalışmanın olağanüstü önem taşıdığına inanıyoruz. Ayrıca yığınların, komünistleri, tüm istemlerinin ve umutlarının sözcüleri olarak görmelerini sağlamayı amaçlıyoruz.

Marksist-Leninist bağlaşıklık stratejisi her türlü sübjektivizmden uzaktır. O, somut tarihsel gerçekliğin ve ulusal özgüllüklerin nesnel bir ana-

(3) V. İ. Lenin, Tüm Yapıtlar, c. 41, s. 55. (Rusça, «Komünizmin çocukluk hastalığı: Solculuk»tan.)

lizine dayanan ve uluslararası antiemperyalist hareketin deneyimlerini bütünleştiren bir bilimdir. Bağlaşıklık için mücadelede, bağlaşıklıkla dinamik ve değişen koşullara esnek yanıtlar verebilecek yetenekte kılmanın, uzun erimli ve güncel sorunları doğru formüle etmenin, birlik politikasında ilkesellik ile sürekliliğin sağlanmasının, temeli budur. Bundan hareket eden komünistlerin strateji ve taktikleri her verili anda »çeşitli sınıfların konumlarının ve çıkarlarının kesin analizi« ile (4) başlayarak, sosyal gelişmenin tüm etmenlerini ve bunlar arasındaki karşılıklı etkileşmeyi sürekli dikkate almayı gerekli kılıyor.

Bu gerçeklerin ışığında Yunanistan Komünist Partisi bizim şu andaki bağlaşıklık politikamızın içeriğini ve başlıca çizgilerini belirleyen nesnel koşulları nasıl değerlendiriyor? Bu koşullar işçi sınıfının ve onun sosyal bağlaşıklarının bileşimi ve durumu üzerinde nasıl etkilerde bulunuyor?

Yunanistan komünistleri, ülkenin üretici güçlerinin gelişmesi ve bilimsel-teknik ilerlemenin sonucu olan toplum yapısındaki değişikliklerin büyük önem taşıdığına inanıyorlar. Bunlar, özellikle son yıllarda nicel ve nitel bakımlardan büyümüş olan işçi sınıfı üzerinde etkide bulunuyorlar. Beceri ve genel eğitim standartları yükselmiştir, daha örgütlüdür, küçük burjuva görüşlerine en az açık sanayi, özellikle de fabrika işçileri daha fazladır ve bunlar işçi sınıfının en devrimci kesimini oluşturmaktadır.

Tarımın görece sanayileşmesi ve entansifleşmesi, kimi köylüleri kentlere çekmektedir. Onlar buralarda sanayi proletaryasının saflarına katılmaktadırlar. Aynı zamanda ücretlilerin, mühendislerin, teknik elemanların ve memurların çalışma koşulları ile sosyal statüleri eşitlenmekte, teknik elemanlar ile memurların en alt kesimi bir zamanki maddi ve sosyal avantajlarını yitirmekte, tekeller tarafından ezilenlerin sayısı kabarmakta ve böylece demokratik harekete aktif katılanların sayısı artmaktadır. Gençler ve kadınlar, artan ölçüde üretime katılmakta, bunun sonucu olarak onların emekçilerin demokratik antitekel birlik için savaşındaki rolleri artmaktadır.

POLİTİKANIN ODAK NOKTASINI, GERÇEK DEĞİŞİMLER SAĞLAMA SORUNU OLUŞTURUYOR

Yunanistan Komünist Partisi, birlik politikasını bu gelişmelere uygun biçimde geliştirmeye çalışıyor. Bir yandan bu çizgi durumun özelliklerine ve emekçi halkın çeşitli gruplarının özgül çıkarları ışığında ayrımlıdır ve bir bütün olarak çalışan nüfusa dayanmaktadır. Öte yandan bu, tüm bu grupların birbirine yaklaştıkları alanları ve bunun sonucu olarak ortaya çıkması olası ortak istem ve eğilimleri dikkate almakta, sosyal ve politik bağlaşıklığın somut biçimlerini geliştirmeye çalışmaktadır. Partinin dik-

(4) Agy, c. 14, s. 177 («Proletarya ve Rusya devriminde bağlaşıkları»ndan).

kati, tüm demokrasi ve ilerleme güçlerini birleştirme hareketinin çekirdeği ve öncüsü olan işçi sınıfının birliğini sağlama savaşımında odaklaşmıştır. Ne ki, işçi sınıfının politik bakımdan böylesi bir rol oynayabilmesi için, onun politik partisi ardıcıl bir sınıf doğrultusu izlemelidir ve öteki demokratik hareketlerle anlaşmalar için, en başta tabanda olmak üzere, zemin ve biçimler bulma yeteneğinde olmalıdır.

Yeni görevleri ele alırken, yukarda belirtilen yanlışların bize dayattığı şu tarihsel dersi de dikkate alıyoruz: Bağlaşıklık stratejisinde ve taktiklerinde sosyal ve politik etmenlerin doğru bileşimi olağanüstü büyük önem taşır. Deneyim gösteriyor ki, sosyal tabanı olmayan politik bağlaşıklıkların değeri azdır. Kural olarak, bunlar zayıftır ve kısa ömürlü olur. Ama politik olarak cephe, blok, anlaşma vb. gibi biçimler almamış farklı güçlerin ortak eylemi biçiminde ifade bulmayan sosyal bağlaşıklıklar da az etkilidir, gerçek bir birlik olmayıp, potansiyel bir birlik değeri taşırlar. Pratikte, bağlaşıklık politikası sınıflar ya da katmanlar arasında, nesnel olarak bunların koşulları ve çıkarları ne kadar yakın olursa olsun, doğrudan işbirliği olarak gerçekleşmez, bu sınıf ve katmanların temsilcilerini uygun bir savaşım platformunda biraraya getiren sosyal hareketlerde ve sosyal-politik koalisyonlarda ifade bulur.

Somut duruma ve verili anın gereklerine göre biçimlenecek böylesi platformların oluşturulması için hazır reçeteler yoktur. Bu bağlamda, Yunanistan'da bugün özellikle ne önemlidir?

En başta, ülkenin ekonomik yaşantısını uzun bir zamandan beri etkileyen, emekçilere toplumsal yoksulluk getiren ve onları sosyal hakları için ortak eyleme iten derin ekonomik bunalımın sonuçları geliyor. Ayrıca ilerici güçlerin ülkenin ekonomik, askersel ve politik bakımlardan ABD'ye, NATO'ya, Ortak Pazar'a ve bir bütün olarak uluslararası emperyalizme bağımlılık sistemine karşı savaşımın belirlediği özdeş çıkarları vardır. Uzun yıllar gerici rejimlerin yönetiminden sonra, demokratikleşme sorunları da geniş bir önem taşıyor. Sağcı Yeni Demokrasi Partisi'nin parlamento seçimlerinde yenilgiye uğratılmasından sonra ve hükümetin 1981'de Yunanistan Sosyalist Hareketi'nin (PASOK) eline geçmesinden bu yana sosyal yaşam kısmen demokratikleşmiştir. Ancak son dönemlerde bu süreç durma, hattâ kimi yanlarıyla geriye çevrilme eğilimi göstermektedir.

Kısacası, Yunanistan toplumu şu anda ivedilikle radikal ekonomik, sosyal ve politik dönüşümlere gereksinim duymaktadır ve bu, kendi payına, tüm ilerici güçlerin birleşmesini gerektirmektedir. O nedenle biz, bağlaşıklık politikamızı değişim sorunu üzerinde, çözümünü Yunanistan Komünist Partisi'nin yığınsal birlik platformunu oluşturan program üzerinde merkezileştiriyoruz. Somut olarak bu, ülkenin ABD'ye ve NATO'ya bağımlılıktan kurtulmasını, ulusal egemenliğin pekiştirilmesini, devlet kurumlarının temelden demokratikleştirilmesini, tekellerin egemen konumlarına

son verilmesini ve Yunanistan için özgür toplumsal gelişme koşullarının oluşmasını isteyen tüm sosyal grupların, partilerin ve yığın hareketlerinin birleştirilmesi demektir.

İYİNİYET OLMADAN DİYALOG SAĞLANAMAZ

Gerici rejimlere karşı savaşım döneminde bu savaşıma katılanların birçoğu politik bağlaşıklık dinamiğinin demokratikleşme sürecinde birbirini izleyen aşamalar tarafından belirleneceğini, yani merkez sağdan merkeze, sonra merkezden daha sola ve nihayet sol güçlerin utkusuna doğru ilerleneceğini kabul ediyorlardı. Yeni Demokrasi Partisi sağcı hükümetinin askersel cuntadan daha iyi olacağı, o nedenle de onun politikasının kabul edilebileceği ve onunla işbirliği yapılması gerektiği sonucu çıkartılıyordu. Aynı şekilde PASOK hükümetinin Yeni Demokrasi hükümetinden daha iyi olacağı, o nedenle buna koşulsuz destek verilmesi görüşleri öne sürülüyordu. Böylesi bir mantığa göre, birbirini izleyen daha liberal ya da reformist rejimlerle kapitalist sistemin dümen suyunda kuyruklara takılır ve kaçınılmaz olarak Komünist Partisi'nin bağımsız politik rolüne ve onun taktik ve stratejik amaçlarından vazgeçilmesine giden bir oluşum ortaya çıkardı.

Yukarda belirtilen sorunların çözümü, bambaşka bir çizgiyi gerektiriyor. İşçi sınıfının amaçlarına ulaşmada tüm potansiyellerden en geniş biçimde yararlanmak, bu amaçlara ulaşıldığında tekellerin politikasına alternatif olarak yeni ve daha derin istemler formüle etmek gerekiyor. Başka bir deyişle sürekli değişim süreci için, emekçi halkın aktifliğinin daha da artması için, yığınsal politik bilincin daha hızlı olgunlaşması ve yığınların demokratik ve sosyal dönüşümler için bir platformda birleştirilmesi için savaşımın hızlandırılması gerekiyor. Biz ülkede oluşun durumu yalnız geçmişte olup bitenlerle karşılaştırarak değil, her şeyden önce bunun gelişme perspektifini gözönünde bulundurarak değerlendiriyoruz. Böylesi bir değerlendirmenin ölçütü gerçek değişimlerdir.

Yunanistan Komünist Partisi'nin programı, bizim sürekli olarak sınıf savaşımının her cephesinde önde gelen konularda bulunmamızı ve halkın ekonomik, sosyal ve genel demokratik sorunlarının çözümünü isteyen çeşitli akımların tek bir antiemperyalist, antitekel selde birleşmesi için sürekli çaba sarfetmemizi gerektiriyor. Partimiz her zaman gericiliğe karşı, PASOK da içinde, tüm güçlerle her düzeyde özel ya da genel konularda işbirliği yapmak için her olanağın kullanılmasından yanadır ve buna hazırdır.

Ne ki, PASOK bize olumlu yanıt vermemiştir. O «kendi gücüne dayanma» çizgisini ya da başka bir deyişle tek parti hükümetini tercih etmiştir. Bir zamanlar verdiği sözlerin gerisine gitmiştir ve kendisini devlet tekelci kapitalizminin yönetimini modernize etmekle sınırlamaktadır. Hü-

kümet, tekellerin zorbaca uygulamalarını görmezlikten geliyor, bunu engellemiyor, onların ayrıcalıklarını koruyor, bunalımın yükünü emekçilerin omuzlarına yüklüyor. Onun dış politika hattındaki kimi olumlu yanlar, Atlantizm çerçevesi dışına taşmamaktadır. Yığınları birleştirmek ve egemen sınıf ile emperyalizmin çıkardığı engelleri aşmak için gerekli güçler dengesini oluşturmak yerine, PASOK, bu engelleri, gerçek değişimle hiçbir ilişkisi bulunmayan politikasını gerçekleştirmek için kullanıyor.

Hükümet, son zamanlarda sendikalara saldırılarını artırdı. Hükümet yalnızca halka karşı olan önlemlerini dayatabilmek için değil, aynı zamanda daha tutucu bir hükümetin gelmesi karşısında başlıca engel oluşturan yekpare, militan ve yığınsal sendikal hareket ile hesaplaşmak istiyor. Yetkililer sendika yönetimi üzerinde tam kontrolü sağlamak amacıyla Yunanistan Genel İş Konfederasyonu içindeki çoğunluğa karşı hukuki saldırı başlattılar. Mahkemeler ve savcı makamları sendikalara ve grev hareketine karşı antidemokratik önlemler için kullanılmaya başlandı.

1986 Martında böyle bir tutumu sürdürürken, PASOK MK, bizi, «diyalog ve işbirliği»ne çağırıyordu. Yunanistan Komünist Partisi'nin MK Plenumu bu girişimi ayrıntılı olarak tartıştı, ama buna olumlu bir yanıt verilmesini olanaksız buldu. Niçin?

PASOK önerileri çok genel ve çelişkiliydi, diyalogun çerçevesini, amaçlarını tanımlamıyordu, en önemlisi, hükümet politikasının değiştirilmesine ilişkin bir görüş içermiyordu. Üstelik bu öneriler PASOK'un bazı konulardaki işbirliğine ilişkin tutumu, tabandan birlik üzerine ya da diyaloga girmek üzere olan iki parti arasındaki bağların genel doğası üzerine netlik içermiyordu. Bir yandan «amaçlarımızın arasındaki bizim açımızdan stratejik önemdeki farklar, yakın bir gelecekte uyumlu bir sol güçler programı hazırlanmasını olanaksız kılıyor» diyorlar. Öte yandan ulusal sorunların çözümü için asgari bir program temelindeki birleşik cepheden, ilerici güçlerin birleştirilmesinin önkoşullarından söz ediyorlar. O nedenle, erkteki parti ile sol arasında pratikte yeni ilişki biçimlerinin kurulması isteği söz konusu değildir, daha çok Ekim yerel seçimleri nedeniyle PASOK'u seçmenlere «sol birlik partisi» olarak göstermeye yönelik bir politik manevra söz konusudur.

Yunanistan Komünist Partisi MK, yanıtında, partimizin her zaman yalnızca belirli konularda değil, aynı zamanda bir bütün olarak her konuda demokratik güçler arasında diyalogdan yana olduğunu ve olacağını, böylelikle ülkede değişime götüren yeni bir yolun açılmasını savduğunu vurguladı. Ne ki bu en azından geniş halk yığınlarının karşı karşıya bulunduğu temel yakıcı sorunlarda konuların özdeşliğini gerektiriyor. Bunların tartışılması, ülke için büyük önem taşıyor. İlke olarak biz, PASOK'un ve öteki kamuoyu çevrelerinin hükümetin gelir politikasını gözden geçirmesine, sendikal harekette demokratik uygulamaların yeniden güçlen-

dirilmesine, dolaysız ve orantılı bir temsili seçim sisteminin oluşturulmasına, emekçi halkın haklarını ve rolünü azaltan yasaların ve kararnamelerin demokratikleştirilmesine katılmaya hazırız. Merkez Komitesi'nin yapıcı önerileri, bu nedenle, önemli konuların tartışılması ve halkın ve ülkenin yararına bir diyalog için, katılanların öteki sorunlardaki ayrılıklarından bağımsız somut bir tartışma çerçevesi çizdi. İnanıyoruz ki, erkteki parti tarafından iyi niyet gösterisi olarak yapılacak somut eylemler bu diyalogu mümkün ve etkin kılacak bir karşılıklı güven ortamı yaratmaya yardımcı olabilirdi.

SOL GÜÇLERİN BİRLEŞİK CEPHESİNE DOĞRU

Komünistler, kendilerini yalnızca hükümetin politikasına yönelik genel eleştiriyile sınırlamıyorlar. Onlar gerçek değişim hedeflerini halkın yaşamındaki yaşamsal sorunlarla sıkı sıkıya bağlamışlardır ve her türden demokratik reformu, emperyalizmin politikasıyla her türlü anlaşmazlık belirtisini, barışın korunmasından yana her türlü adımı desteklemektedirler. Yunanistan Komünist Partisi, hükümetin politikasının her olumsuz yanını eleştiriyor, ülkenin ilerici gelişmesini engelleyen her şeye karşı çıkıyor.

PASOK ile sağcılar arasındaki çelişkilere gözümüzü kapatamayız ya da belirli koşullarda halk hareketinin şu ya da bu yolla gerçek değişimi gerçekleştirebileceğini gözardı edemeyiz. Komünistler, bizim partimiz ile Yeni Demokrasi Partisi arasında bir tür işbirliği olduğuna ilişkin temelsiz iddiaları kesinlikle reddediyorlar. Bu iddiaları yayanlar, Yeni Demokrasi Partisi yönetimi ile politik işbirliği için hiçbir temelin bulunmadığını çok iyi biliyorlar. Bunlar, komünistlerin ve öteki sol eğilimli emekçilerin Yeni Demokrasi Partisi'nin ve öteki burjuva partilerinin yandaşlarıyla antitekel amaçlarla yığın hareketinde ortak faaliyet yapabileceği görüşünü çarpıtıyorlar. Yunanistan Komünist Partisi, tekellerin başlıca savunucuları olan sağ güçlere karşı kesin cephe almıştır. Fakat biz onlara karşı savaşımı, hiçbir şekilde halk yığınlarının tutucu düşüncelere sahip kesimlerinin, Yeni Demokrasi'yi izleyenlerin kesinlikle etkisizleştirilmesi, onlara karşı düşmanlık, onlara önyargıyla yaklaşma olarak ele almıyoruz. Onların sıralarında olumlu bir ayrışmayı ya da barış, demokrasi ve ulusal bağımsızlık için savaşımında somut konularda ortak eylemi dışlamıyoruz.

Partimiz, emekçi halkın sınıfsal temeldeki birliğinin gerektiğini vurgulamakta, onun yapay olarak farklı kesimlere ayrılmasına karşı çıkmaktadır. Politik görüşü ya da geliri ne olursa olsun, ücretli ve maaşlıların sermayenin köleleri olduğunda ısrar ediyoruz. Köylüler, zanaatkarlar, esnaf, bilim işçileri ve öteki emekçiler ortak çıkarlara sahiptir ve bu çıkarların gerçekleşmesini hedefleyen kendi yığın örgütlerinde birleşmiş-

lerdir. «Sağcı», «merkezci», «solcu» olarak ayrılmamışlar, inançları ne olursa olsun, tekelci sermayeye karşı, baş düşmanlarına karşı yaklaşık aynı konumlarda yer alıyorlar. Bu demektir ki, bizim görüşlerimizden farklı görüşler de işçi sınıfının ve öteki emekçilerin sıralarında vardır. Yapıcı ve demokratik bir diyalog yürüterek, kendi düşüncelerimizde, politik konularımızda ve öteki görüşleri eleştirme hakkımızda ısrar ediyoruz. Fakat bunu ortak bir dil bulunmasına, emekçilerin birliğini güçlendirmeye, ortak sorunlarımızı çözme savaşımında onlarla karşılıklı güvene dayanan ilişkiler kurmaya ve eşitlik sağlamaya yardımcı olacak biçimde yapmaya çalışıyoruz.

Tabanda yığınsal birlik politikası, Yunanistan Komünist Partisi'nin demokratik güçleri birleştirme çizgisinin ana içeriğini oluşturuyor. Bu birliğin temelini emekçilerin günlük çıkarları için, ekonomik durumda iyileşme sağlamak için, hükümetin ve tekellerin sendikal ve demokratik haklara yönelik saldırılarına karşı eylem yürüten örgütler oluşturuyor. Biz bu savaşımın sosyal konularla sıkı sıkıya bağlanmasını, emekçiler arasında militan ruh halinin yayılmasına yardım ederek, onlara politik bilinçlerini yükseltmede ve tekellerin egemenliğinden kurtulmak için, demokrasi ve ilerleme için halk hareketinin birliğinin gerektiğini kavramada yardımcı olarak, bu savaşımında sosyal konularla sıkı sıkıya bağlamaya çalışıyoruz.

Şu andaki ivedi sorunların çözüm yolu sol güçlerin ve ilerici güçlerin birleşik cephesinin oluşturulmasından, değişim isteyen politik çoğunluğu birleştirebilecek, hükümet erkini ele alabilecek ve halktan yana, ulusal bağımsızlık ve gerçek demokrasi yanlısı bir sosyal dönüşümler programını gerçekleştirebilecek bir cephenin oluşturulmasından geçiyor.

Böylesi güçler var mıdır?

Elbette vardır. En başta, değişimin en aktif jeneratörü olan, onun öncü ve birleştirici politikası, dönüşümler için politik alanın oluşturulması ve genişlemesinde anahtar rol oynayan Yunanistan Komünist Partisi vardır.

PASOK'tan kopan, kendi yollarında giden ve hükümetin politikasındaki tutucu eğilimlere muhalefet eden gruplar vardır. Erkteki parti içinde de bu politikayı onaylamayan, tutumlarını değiştirme ve değişim için savaşıma katılma yeteneğinde olan önemli ilerici güçler vardır.

Savaş karşıtları ve çevreciler gibi, geleneksel politik partilerin dışında ortaya çıkmış bulunan, halk hareketine ve onun dinamik gelişmesine özlü bir güç katan yeni yığınsal eğilimler vardır.

Kuşkusuz ki yığın eylemlerdeki yükseliş, iki partili sistemin ve bu sistem içinde yer alan partilerin bunalımı, diğer radikal katmanları hareketlendirecek ve yeni sol güçlerin oluşmasına katkıda bulunacaktır. Bu, örneğin, ideolojik konuları bizden çok uzak olan sayısız politik grubun anti-komünist önyargılarını aşmakla kalmayıp, kendilerine özgü biçimlerde,

ülkenin demokratikleştirilmesi ve halkın yaşamının iyileştirilmesi için Yunanistan Komünist Partisi'yle işbirliği yapılması gerektiğini kavramaya başlamalarıyla kanıtlanıyor.

İŞBİRLİĞİ VE MÜCADELENİN DİYALEKTİĞİ

Komünistler için birleşik cephe politikası kısa erimli bir hedef değildir, bu, amacı tüm sol güçlerin sermayeye karşı, toplumun demokratikleştirilmesi için savaşıma kalktığı, uzun erimli ve sürekli bir stratejidir, sosyalist dönüşümler için elverişli koşulları yaratmaya yardımcı olacak bir savaşımdır. Fakat biz işbirliğinin potansiyellerine gerçekçi olarak bakıyoruz. Pratik gösteriyor ki, partilerarası anlaşmalar bir kısım sorunun çözülmesine yardım ederken, başka sorunların ortaya çıkmasına yol açıyor, özellikle de komünistlere yabancı olan konseptlerin dayatılması çabaları ve kendi payına politik yarar sağlama çabalarıyla bağlı yeni konular ortaya çıkıyor.

Politik bağlaşıklıklarda demokratik çıkarların ortak oluşu en önemli birleştirici etmendir. Bunların çerçevesinde demokrasinin korunması ve geliştirilmesi de her tür koalisyonda merkezkaç ve merkezci eğilim için gerekli koşulları yaratır. Fakat şu da açıktır ki, kapitalist topluma özgü uzlaşmazlıklardan ortaya çıkan iç çelişkiler, bu türden koalisyonlarda varolmaya devam eder. İşbirliğine, ideolojik ve çoğu kez politik anlaşmazlıklar eşlik eder ve bu, sürekli olarak bunları aşma çabası göstermeyi, doğan sorunlarda uyumlu konular ve yaklaşımlar geliştirme çabalarını zorunlu kılar. Birlik ve mücadele birbirini dışlamaz, tam tersine, bunlar sol ve ilerici güçlerin tek cephesinin kurulmasında birbirini tamamlayan etmenlerdir.

O nedenle, önümüzde, partinin bir yandan yığınsal çoğunluğunun ortak çıkarlarının sözcüsü olarak eylem yürüttüğü, demokrasi ve toplumsal ilerleme savaşımında ve bunun sonucu olarak öteki politik güçlerle ilişkileri geliştirdiği, öte yandan demokrasi ve toplumsal ilerleme savaşımında bağımsız kaldığı bir durumun diyalektiğini kavramak gibi karmaşık bir görev bulunmaktadır. Birlik politikası izlerken, ortak eylem temelini yoketmeden ya da işbirliğini zayıflatmadan, bağlaşıklarla polemige hazır olmak gerekiyor.

Sınıfsal ve politik bağlaşıklıklar, zorunlu olarak ödünleri gerektirir, fakat bunlar ancak komünistlerin elini bağlamayan, kendi faaliyetlerini ya da bağımsız politik girişimlerini sınırlamayan ödümler olabilir. Bu bağlamda, Lenin şöyle diyor: «Devrim adına bizim ülkemiz hiçbir şekilde tüm partilerin, tüm eğilimlerin tek bir devrimci kaosta eritilmesi değildir.»⁽⁵⁾ Bu nedenledir ki biz genel bir koalisyon için savaşım yürütmü-

(5) V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 9, s. 281. («Ayaklanma için çok önemli bir anlaşma»dan.)

yoruz, ama tümüyle ilerici değişime yönelik ortak cephe için, halk hareketinde örgütleyici eleman olarak faaliyet gösterecek bir koalisyon için çalışıyoruz. Bizim partimizin bağımsızlığı öteki sol eğilimlerle mesafeden değil, onları ve oluşmakta olan bağlaşıklıkların faaliyetinin genel hattını etkileme gücünden oluşuyor. Koalisyonun birliği ile partisel bağımsızlık arasındaki çelişki, birbirini karşılıklı dışlayarak, mekanik bir biçimde değil, bu iki ögenin karşılıklı etkileşimi içinde, diyalektik bir biçimde çözülmelidir.

Aralarındaki tüm farklılıklara karşın, Yunanistan'ın tüm ilerici sol güçleri değişim istemi etrafında birleşmiştir. O nedenledir ki onlar ortak bir dil bulabilirler ve ortak bir dönüşümler programı formüle edebilecek koşulları yaratmak için konumlarını yakınlılaştırabilirler. Şimdi en önemli ve en ivedi olan, emekçi yığınların durumu ve savaşımıyla ilgili temel sorunlara ortak bir yaklaşımı biçimlendirmeye devam etmektir. Yaklaşmakta olan yerel seçimler bu doğrultuda önemli bir adım olabilir. Yunanistan Komünist Partisi MK'nin geçen Mayıs ayındaki plenumu seçim kampanyasında parti için en önemli görevin, yerel hareketlerin aktifleştirilmesi ve ilerici güçlerin güçlendirilmesi için geniş ortak listeler hazırlanması olduğunu saptadı. Büyük kentlerde solun belediye başkanlığı seçimlerinde ortak adayları desteklemek için birleştiği de görülüyor. Partimiz, bunların, değişim için savaşım yürüten birleşik cephenin başlangıcına dönüşmesi için elinden geleni yapacaktır.

Biz böylesi bir cephenin oluşturulmasında barış için ve savaş tehlikesine karşı savaşımı sürekli ve çok önemli bir etmen olarak görüyoruz. Çünkü bu, ideolojik bakımdan farklı partileri ve örgütleri biraraya getirmekte ve onlara nükleer bir felaketi önlemek için birlikte davranmayı öğretmekte, böylece demokratik çevreler arasında öteki alanlardaki işbirliği üzerinde olumlu etkide bulunmaktadır.

Partimiz, ilişkilerinde bir güven atmosferi ve karşılıklı anlayış ve tek tek sorunlardaki işbirliklerinden ortak bir program temelindeki politik bağlaşıklıklara giden koşulların yaratılması için ilerici, sol güçlerin cephesi girişimiyle ortaya çıkıyor. Karşılıklı ve kötü niyetleri birlikte aşmalıyız, politik düşüncedeki birliği engelleyen eskimiş anlayış ve yaklaşımları üzerimizden atmalı ve her olanağı, ülkeyi demokrasi ve toplumsal ilerleme yoluna götürmede kullanmalıyız.

Marksizm ve yaratıcı arayış

Haydar Kutlu

*Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi
Genel Sekreteri*

İşçi sınıfının uluslararası görevlerinin, onun enternasyonal rolünün günümüz koşullarında çok daha büyük önem kazandığı tartışmasız bir gerçektir. Günümüz dünyasının gelişmesindeki eğilimleri ve çelişkileri peşin önyargısız ele alan her kişi bu sonuca varmaktadır. Bu çelişkiler genel hatlarıyla şöyle sıralanabilir: Bir yandan reel sosyalizm üstünlüklerini giderek daha geniş biçimde ortaya koyuyor, öte yandan dünyanın burjuva kesiminde sermayenin yoğunlaşması, merkezileşmesi ve uluslararasılaşması eğilimleri hızlanıyor, uluslarötesi tekellerin emekçiler üzerindeki sömürüşü yoğunlaşıyor. Bu, sadece aralarında Türkiye'nin de bulunduğu gelişmekte olan ülkelerde değil, gelişmiş kapitalist ülkelerde de önemli yeni sorunlar yaratıyor.

ULUSLARARASI OLANLA ULUSAL OLANIN DİYALEKTİĞİNDE YENİ ÇİZGİLER

Bilimsel-teknik devrimin başarılarından yararlanma bir yandan kapitalizme ekonomik ve politik alanlarda yeni manevra olanakları sağlarken öte yandan korkunç bir sosyal yıkım getiriyor. Bilim ve teknolojinin başarılarının kötüye kullanılması, bunların emperyalizmin saldırgan doğrultusuna bağımlı kılınması çok büyük bir tehlike oluşturuyor. İnsanlık nükleer bir savaşta yokolma tehlikesiyle karşı karşıyadır. Saldırının en ateşli savunucusu ve örgütleyicisi askersel-sanayi kompleksidir. Özellikle politik alanda gericilik her yönde güçleniyor. Burjuvazinin sınıfsal egemenliğinin görece liberal biçimlerinin işlemediği yerlerde askersel diktatörlükler kuruluyor. Bir dizi ülkede politik sahnede neofaşist eğilimler boy atıyor. Emperyalizm, sosyal ölç alma politikasını giderek yaygınlaştırıyor. Kapitalist sistem değişik alanlarda politik ve sosyal-ahlaksal bakımdan çürümüşlüğüne ortaya koyuyor.

Emperyalist devletler arasında çelişkiler keskinleşiyor, yeni rekabet merkezleri oluşuyor. Bu rekabet, özellikle Reagan yönetiminin ve ABD tekellerinin dünya egemenliği tutkuları, saldırgan politikaları, kendi ben-cil çıkarları için bağlaşıklarının çıkarlarını bile feda etmeye hazır olmaları nedeniyle daha da artıyor. Ne ki, emperyalist devletlerin kritik anlarda birleşebildikleri gerçeği unutulmamalıdır.

Öte yandan sosyalist devletler topluluğunun konumları güçleniyor, kurtulmuş ülkeler halklarının ulusal ve sosyal kurtuluş mücadelesi yükseliyor, yığınsal demokratik hareketler ve yığınsal barış hareketi yükseliyor, işçi sınıfının sosyal hakları için mücadelesi aktifleşiyor.

Günümüzün temel çelişkisi, kapitalizm ile sosyalizm arasındaki çelişki, şimdiki koşullarda daha da keskinleşiyor. Bu nedenle işçi sınıfının enternasyonalizm stratejisi sosyalist ülkelerle ve onların iktidar partileriyle, herşeyden önce Sovyetler Birliği ve SBKP'yle dayanışmayı ön plana alıyor. Öte yandan emperyalizme karşı koyan, barış için mücadele eden güçler arasındaki dayanışmanın önemi eskisine oranla kat kat artıyor. Günümüzde proleter enternasyonalizminin rolü yalnız artmakla kalmıyor, aynı zamanda uluslararası olanla ulusal olanın diyalektiğinde yeni çizgiler beliriyor. Bu yeni çizgiler proleter enternasyonalizminin içeriğini daha da zenginleştiriyor.

Barış ve toplumsal ilerleme yandaşlarının işbirliği ve dayanışma eğilimini kırmak için emperyalizm ideolojik saldırılarını artırıyor, antikomünizmi yoğunlaştırıyor, hümanist ülkeleri ayaklar altına alıyor. Emperyalizm, saldırgan dış politika çizgisini uygulamak için açıkça zorbalık yöntemlerine de başvuruyor.

Türkiye Komünist Partisi kurulduğundan bu yana 66 yıldır burjuvazinin bu tür saldırılarıyla karşı karşıya kaldı. Partimizin ulusal bir güç, ulusal nitelikte bir parti olduğu gerçeğini halktan gizlemek için en aşağılık yalan ve demagogiler kullanılıyor. Ancak partimizin düşmanları onu proleter enternasyonalizmi konumlarından geriletememiştir. Türkiye komünistlerinin tüm faaliyeti gösteriyor ki, bağımsız, egemen bir partinin üyesi olarak, onlar politik mücadelede «tarafsız» değildir.

Biz sorunu şöyle ortaya koyuyoruz: Akli başında hangi kişi barış ile savaş, sömürü, baskı ve zulüm ile özgürlük arasında tarafsız olabilir? Ülkemizdeki rejim barışsever ve ilerici güçleri «TKP güdümünde» olma damgasıyla korkutmak istiyor. Bugün Türkiye'de barış isteyenler, işçi haklarını savunanlar yargılanıyor. Barışseverler ve sendikacılar TKP'li olmakla suçlanıyorlar. Ancak emperyalizm ve gericiliğin bu eskimiş silahı artık geri tepiyor, insanlar komünistlerin barışın ve demokratik hakların güvenilir savunucuları olduğunu görüyor.

Proleter enternasyonalizmi V. İ. Lenin'in deyimiyle «tüm ülkelerde devrimin yükselmesi, gelişmesi ve desteklenmesi için bir ülkede azami olarak gerçekleştirilebilir olanın yapılması» demektir. (1) Bizzat Lenin, onun partisi ve ülkesi, Sovyetler Birliği işçi sınıfı ülkesinde devrimi gerçekleştirecek ve sosyalizmi kurarak, bu ilkeye bağlılık örneği verdiler. Sovyetler Birliği bugün de gerçek enternasyonalizme örnek olmaya devam ediyor.

(1) V. İ. Lenin, Tüm Yapıtlar, c. 37, s. 304. (Rusça, «Proletarya Devrimi ve Dönek Kautsky'den.)

Türkiye'de azami olarak gerçekleştirilebilir olanın yapılması için her şeyden önce işçi sınıfının ve komünist partisinin ulusal yaşamdaki rolünü artırmak, ülkenin somut ulusal-tarihsel özellikleri gözönünde bulundurularak Marksizm-Leninizm'in yaratıcılıkla uygulanması temelinde bunun yollarını bulmak çok önemlidir. TKP'nin, özellikle 1983'te gerçekleştirdiği 5. Kongresinden sonra bu yöndeki arayışları giderek yoğunlaştı. Partimizin politikası bu yönde daha da olgunlaştı ve daha da gelişiyor. Ve bu, partimizin diktatörlük rejiminin faşist saldırılarını göğüslediği koşullarda olmaktadır.

TKP'nin Marksizm'i teorik ve pratik açıdan uygulama çabaları bilinen bir gerçeği bir kez daha doğruluyor. Bir ülkedeki somut durumu doğru anlayabilmek için uluslararası durumu ve bunun değişme eğilimlerini doğru biçimde görmek gerekiyor. Kuşkusuz, bu zor görevin yerine getirilmesine komünistlerin, partilerin kolektif çabası yardımcı oluyor. Özellikle günümüzde ekonomik, sosyal, politik, ideolojik sorunlar çok karmaşıklaştı. Gelişmekte olan ülkelerde bu daha da doğrudur ve bu durum kardeş partilerin yaptıkları çok yönlü araştırmaların önemini olağanüstü artırıyor.

SBKP'nin 27. Kongresi, bu kongrede kabul edilen parti programının yeniden kaleme alınmış biçimi Türkiyeli komünistlerde haklı olarak büyük bir ilgi uyandırdı. Bu belgede sadece Sovyetler Birliği ve öteki sosyalist ülkelerde sosyalizm kuruculuğu pratiği değil, aynı zamanda uluslararası komünist hareketin uzun yıllar biriktirdiği deneyim de genelleştiriliyor. Kongrede saptanan teorik görüşleri biz ülkemizde barış ve toplumsal ilerleme mücadelesinin yollarını belirleme çalışmalarımızda sağlam bir destek, sağlam bir mücadele silahı olarak değerlendiriyoruz. SBKP'nin bu en yüksek forumunda belirlenen politik doğrultu, geleceğe olan güvenimizi pekiştiriyor. Sovyet komünistlerinin kongresi, gerçek demokrasiinin taşıyıcısı olarak sosyalizmin çekiciliğini artırmıştır.

Yalnız komünistler değil, barıştan, halkların esenliğinden ve toplumsal ilerlemeden yana olan öteki politik güçler de SBKP Kongresinin belgelerinde kendileri için öğretici bir şeyler bulacaklardır. Şunu açık olarak görmek için mutlaka sosyalizmi benimsemek şart değildir: SSCB, barışın korunması, uygarlığın varlığını sürdürmesi için mücadelede güvenilir bir müttefikdir. Türkiye'de antikomünist kampanyanın çok yoğun olduğu bir ortamda bile burjuvazinin gerçekçi düşünen değişik çevreleri SBKP 27. Kongresi'nin insanlığın geleceği açısından taşıdığı büyük öneme gözlemlerini kapayamadılar.

Bu kongrenin belgelerinde biz komünistler, Marksizm-Leninizm'i kendi ülkemizin koşullarına yaratıcılıkla uygulama arayış ve çabalarımız sırasında doğan birçok sorunun yanıtını buluyoruz. Bu belgeleri incelemek, partimizin program hedeflerini ve bunlara ulaşma yollarını belirlemede

doğru metodolojik yönelimler bulmamıza yardım ediyor. Sovyet komünistlerinin kendi çalışmalarına ve sorunlarına eleştirel yaklaşımları, ilkel davranışları, yeni olan herşeyi kavrama yetenekleri, her tür düşünsel konformizmi ve uyuskuğu reddetme örneği, partimizin bu yoldaki çabaları açısından çok öğreticidir.

Günümüzde, bütün ülkelerin komünistleri için en yakıcı sorun, kuşkusuz, barışın korunması ve güvence altına alınması sorunudur. SBKP Programındaki şu temel görüşe kesin olarak katılıyoruz: « . . . Emperyalizmin saldırgan çevrelerinin politikasının yarattığı barışa yönelik tehlike ne kadar büyük olursa olsun, dünya savaşı kaçınılmaz değildir. Savaşın önlenmesi, insanlığın yıkımdan korunması olanaklıdır. Sosyalizmin, gezegenimizdeki tüm ilerici ve barışsever güçlerin tarihsel misyonu budur.» (2)

Silahlanma yarışının durdurulması, barışın korunması, bir yandan evrensel, global bir sorundur, öte yandan «yerel», «ulusal» bir sorun olarak ülkemizin ulusal bağımsızlığı, ulusal egemenliği, demokrasi ve özgürlükler, ulusal kalkınma sorunlarıyla sıkı biçimde bağlıdır. Türkiye’de açık biçimde görülüyor ki, barışa yönelen tehdit ile demokrasiye yönelen saldırının kaynağı aynıdır. Her ikisi de emperyalizmin en saldırgan, gözü dönmüş çevrelerinden geliyor. Bugün ülkemizde yaklaşık altı yıldır halk düşmanı diktatörlük rejimi egemenliğini sürdürebiliyorsa, bu durum herşeyden önce bu rejimin baş destekçisi olan ABD’nin ve diğer emperyalist devletlerin politikaları ile bağlıdır.

DEMOKRASİ VE BAĞIMSIZLIK

Barışın tehdit altında olduğu, barış güçlerinin yargılandığı bir ülkede demokrasiden söz etmek mümkün müdür? Türkiye’de yalnız demokrasiden değil, bağımsızlıktan ve ulusal egemenlik haklarından da söz edilemez. Gerçekten de bugün halkımız her an kendi iradesi dışında bir savaşa sürüklenme tehlikesi ile yüzyüzedir. Bu tehlike şimdi daha açık görülmektedir. Bugün ABD’nin Türkiye’deki 60’tan fazla üs ve tesisinde alarm vardır, bunlara yeni Amerikan asker ve silahları yığılmaktadır. Geçenlerde «Milliyet» gazetesi 1960’ta casusluk amacı ile Sovyetler Birliği üzerinde uçan ve düşürülen U-2 uçağının hükümetin ve genel kurmayın bilgisi olmaksızın bu üstlerden havalanmış olduğunu yazdı. (3) Üstelik bu olay, sınırlı da olsa demokrasinin var olduğu bir ortamda gerçekleşmişti. Aynı şekilde ABD’nin Lübnan’a saldırı operasyonları için bu üstleri pek çok kez kullandığı da bilinen bir gerçektir. Bunlar bugün demokrasinin olmadığı koşullarda durumun ne denli tehlikeli olduğunu açık olarak gösteri-

(2) SBKP Programı (Yeniden kaleme alınmış biçimi), TKP Yayınları, Nisan 1986, s. 27.

(3) «Milliyet», 28 Mart 1986.

yor. Açıktır ki, ABD emperyalizminin serüvenci politikasına ülkemizi açan bugünkü diktatörlük rejimine son vermek aynı zamanda dünyada barışı hizmet etmek demektir.

TKP, ABD'nin her isteğine «evet» diyen bugünkü rejimin politikasına karşı koymayı zorunlu görüyor. Bölgemizde uluslararası emperyalizmin yolaçtığı gerginlik öyle bir noktaya gelmiştir ki, soğukkanlılığını yitirmiş ufak bir adım bile savaş yangınının genişlemesine yolaçabilir. Sınırlarımızın dibindeki İran-İrak savaşı, çözüme kavuşmamış olan Filistin ve Lübnan, Kıbrıs ve Ege sorunları patlamaya hazır gerginlik ocaklarıdır.

Türkiye komünistleri, demokrasi konusunda farklı düşündüğümüz politik güçler, hatta sınıf karşıtlarımız olan politik güçler de dahil geniş politik güçlerle bugünkü diktatörlüğe karşı olma ve onun izlediği politikaları, herşeyden önce onun tehlikeli dış politikasını reddetme temelinde diyalog ve işbirliği geliştirmeye çalışıyorlar. TKP MK 5. Plenumu (Aralık 1985) «TKP'nin Barış, Ulusal Egemenlik ve Ulusal Güvenlik Alternatifi» başlıklı programatik belgeyi kabul etti. Parti bu belgeyle, diktatörlüğün izlediği Amerikancı politika sonucu tüm komşularımızla bozulan ilişkileri düzeltme, bu ilişkileri karşılıklı saygı, eşitlik ve eşithaklılık, iç işlerine karışmama ilkeleri temelinde iyileştirme amacıyla herkesle işbirliği yapmaya hazır olduğunu açıkladı. Kanımızca ülkemizin dünya barışının güçlenmesine somut katkısı herşeyden önce barışçı bir dış politikaya yönelmek olacaktır. ABD'nin birkaç zaman önce Libya'ya yaptığı saldırı, TKP'nin tam zamanında harekete geçtiğini göstermektedir. Çünkü ABD Libya'ya yaptığı bu saldırıyla uluslararası hukuk normlarına saygı duymadığını ortaya koydu. ABD'nin kendi amaçlarına ulaşmak için bu normları ayaklar altına almaktan çekinmediği açık olarak görüldü.

Biz barış mücadelesine katılacak güçler ile demokrasi mücadelesine katılacak güçlerin aynı olmadığı gerçeğini unutmuyoruz. Ancak bu noktada da şimdiki duruma özgü yeni çizgiler beliriyor. Savaş karşıtı çıkışların giderek yığınsallaşması, bunların yığınsal demokratik hareketlerle bağını güçlendiriyor. Öte yandan ABD yönetiminin ve askersel-sanayi kompleksiyle bağlı tekellerin sosyal öç politikalarını uygulamadaki zor-baca dayatmaları, nükleer savaş tehdidi ve diğer etmenler gelişmiş kapitalist ülkelerde de bir «dış müdahale» sorununu güncelleştiriyor. Tüm ülkelerde ulusal çıkarları koruma eğilimi güçleniyor.

Ulusal faktörün güçlenme eğilimi Türkiye gibi gelişmekte olan ve emperyalizme çok yönlü bağımlı ülkelerde çok daha dikkat çekici bir eğilimdir. Bu eğilim ile demokrasi mücadelesi arasında sıkı bir bağ bulunmaktadır.

Ancak hemen şunu da belirtmeliyiz ki, ulusal güçlerin birliğinin tabanın genişleten bu eğilim ilerici bir perspektifi kendi içinde otomatik olarak taşıyor. Örneğin Türkiye'de burjuva milliyetçiliğini, şovenizmi

besleyen nesnel temeller vardır. Bu nedenle ulusal çıkarlar için mücadele ancak milliyetçiliğe ve şovenizme karşı olan başka öğelerle tamamlandığı zaman ilerici bir perspektif kazanabilir. Öte yandan bizce, bu çıkarları küçümseyen, görmezlikten gelen politikacıların, özellikle sol güçler arasındakilerin başarı şansı yoktur. Gelişmekte olan ülkelerde ulusal faktöre, bunun tüm yeni çizgileri, toplumun demokratikleştirilmesi sürecinde bunun rolü gözönünde bulundurulurken dikkatle yaklaşmak ve bu temelde işçi sınıfının hegemonyası sorununu aydınlatmak gerekiyor.

Türkiye, daha 1920'lerde ulusal bağımsızlığını kazanarak uluslararası arenaya genç, kurtulmuş bir ülke olarak çıkmıştır. Ne var ki, ulusal kurtuluş devrimi demokratik devrime büyümemiştir ve cumhuriyet yarım gelişmiş ekonomik bağımsızlığını koruyamamıştır. Türkiye'nin kapitalist gelişme yoluna girmesi, adım adım onun politik bağımsızlığının da zayıflaması sonucunu getirmiştir. Türkiye'nin NATO'ya girmesiyle bu süreç daha da hızlanmıştır. Ve bugün ulusal bağımsızlığımızı 12 Eylül askersel darbesi sonucu kurulan diktatörlük eliyle hemen hemen yokedilmiştir. Türkiye'nin emperyalizmle, özellikle ABD emperyalizmiyle ilişkileri bağlaşıklık ilişkisi değil, bir uyduluk ilişkisidir. Bugün ülkemizde ancak biçimsel bir ulusal bağımsızlıktan söz edilebilir.

Öte yandan ülkede kapitalizm hızla geliyor. Bu kapitalist gelişme dış destekle ve devlet eliyle tekelsel kapitalist ilişkilerin geliştirilmesini doğurmuştur. Bu gelişme feodal kalıntıların çok sancılı biçimde çözülmesini ve onların kapitalizmle bütünleşmesini getirmiş, öte yandan aynı zamanda işçi sınıfının sayıca büyümesine, örgütlülük düzeyinin ve mücadele yeteneklerinin artmasına yol açmıştır.

Bağımlı kapitalist toplum için karakteristik olan geri ve çok yapıli ekonomi, değişik türden sıkıntılara yolaçıyor. Ülke sık sık derin, bir bakıma süregenleşmiş bunalımlarla sarsılıyor, sermaye birikiminde ikide bir tıkanma oluyor, iç pazar büyümüyor, döviz ve kredi darboğazları çoğalıyor. Bu durum son derece çeşitli ve karmaşık ilişkiler yumağının ortaya çıkmasına neden oluyor. 12 Eylül 1980 darbesinden sonra generallerin çok katı biçimde uyguladıkları IMF patentli sözümona istikrar programı ekonomik bunalımı içinden çıkılmaz hale getirmiştir. Bugün ülkenin 30 milyara yakın dış borcu var. Güvenilmez resmi verilere göre bile işsiz sayısı 4 milyonu aşıyor, Rejimin uyguladığı ekonomik politika bir avuç işbirlikçi tekel dışında herkesin, işçilerin ve öteki emekçilerin, aynı zamanda sermayenin diğer kesimlerinin üzerine yıkım getirmiştir. Ulusal ekonomiyi çöküşe sürüklemiştir.

Günümüzde emperyalizmin yenisömürgeci uygulamalarında, bağımlı ülkeleri hammadde ve işgücü deposu olarak tutma, onların sanayileşmesini önleme, mali sömürüyü yoğunlaştırma yöntemleri öne çıkıyor. Türkiye pratiği bunun açık bir örneğidir. Bu olgu emperyalizm ile Türkiye arasındaki ilişkileri daha da derinleştiriyor.

DEMOKRATİK GÖREVLERLE SOSYALİST GÖREVLERİ BİRLEŞTİRME

Bugünkü karmaşık durum, ilerici ve sol güçlerin önüne çözülmesi gerekli bir dizi sorun koyuyor. Ne var ki, çoğu kez ülkemizin içinde bulunduğu somut durumun doğru analizinin yapılmaması yanlışlara, hatalara yol açıyor. Türkiye işçi sınıfının uzun yıllık devrimci deneyimi gösteriyor ki, bizim gibi bağımlı ülkelerde kapitalizmin tüm gelişme aşamalarında, burjuva-demokratik devrimin tamamlanmamış olmasının ve emperyalizme bağımlılığın sonucu olan çözülmemiş görevleri atlamak mümkün değildir. Bu görevler kendisini er ya da geç değişik biçimlerde hissettiriyor. Başka bir deyişle toplumsal gelişmenin tarihsel ve somut koşulları tarafından belirlenen evre ve aşamalarını atlamak mümkün değildir. Üstelik bu evre ve aşamaların gözardı edilmesi acı sonuçlar doğuruyor, işçi sınıfının, komünistlerin, öteki ilerici güçlerin yalıtılmasına, gericiliğin üstün gelmesine yol açıyor.

«Sol» cular, gelişmenin üst evrelerinin ortaya koyduğu sorunlar çözülürse, daha alt evrelerin sorunlarının da otomatik olarak çözüleceği gibi yanlış bir görüşe saplanıyorlar. Şöyle diyorlar: «Madem ki Türkiye'de kapitalizm belirli ölçülerde de olsa gelişmiştir, öyle ise bugünün alternatifidir.» Öbür uçta da sağ oportünist eğilimler gözleniyor. Bunlar Türkiye'de devrimin sosyal güçlerinin hem nesnel hem öznel yetersizliğini görerek, bugünkü diktatörlük rejiminin uyguladığı politika doğrultusunda kapitalizmin gelişmesinin koşullarının iyileştirilmesini savunuyorlar. Bunlar bir tür liberal kapitalizm hayalleri kuruyorlar. Oysa TKP'ye göre her ikisi de gerçekçi değildir. Toplumsal gelişmenin zorunlu evrelerini atlama, aynı zamanda bunları mutlaklaştırmadan, devrimci süreci kesintisiz biçimde izlemek gerekiyor.

TKP, sosyalist devrim ana hedefi doğrultusunda iki aşamalı tek bir devrimci süreç öngörüyor. Ancak toplumsal gelişmenin bir dizi başka evre ve aşamasının da olabileceğini gözönünde bulunduruyor. Biz bugün işçi sınıfının dikkatini, onun devrimi başarıp iktidarı aldıktan sonra ne yapacağına değil, ondan daha önce, devrimin ön hazırlık aşamasında ne yapacağına yöneltiliyoruz. Bu evre proletaryanın ve öteki sosyal-politik güçlerin örgütlenmesi önündeki nesnel engelleri aşmak, öznel faktörün olgunlaşmasını hızlandırmak, «devrimin politik ordusu»nu hazırlamak için gerekli ve zorunlu görevleri kapsıyor.

Tarihsel olarak çözülmemiş olan bu görevler genel demokrasi mücadelesiyle bağlıdır. Bize göre genel demokrasi mücadelesini yalnızca demokratik hak ve özgürlüklerle sınırlı anlamamak gerekir. Türkiye'de demokratikleşme herşeyden önce politik rejim sorunudur. Biz aynı zamanda ordu da dahil, devletin demokratikleştirilmesini, barışçı bir dış politika

izlenmesini, demokratik ekonomik ve sosyal dönüşümler yapılmasını istiyoruz.

Bize göre gelişmekte olan ülkelerde demokratikleşme karmaşık bir süreçtir, zengin bir içeriğe ve derin bir karaktere sahiptir. Bu, politik güçler dengesinin toplumsal ilerleme ve devrim lehine değişmesini sağlamak için bir dizi köklü dönüşüm uğrunda mücadeleyi öne koymayı gerektiriyor.

Türkiye'de komünistlerin sağlamak istedikleri demokrasinin temel karakteri şöyledir: Bu, işçi sınıfının ağırlığına, toplumun yönetimi işlerine geniş halk yığınlarının katılımına dayanmalı, Kürt halkının ulusal haklarının tanınmasını içermelidir. Böyle bir demokrasinin gerçekleşmesi için, böyle bir demokraside çıkarı olan tüm güçlerin katıldığı demokratik bir hükümet gereklidir. Bu hükümet bağımsız ekonomik kalkınmaya yönelmeli, buna dayanmalı ve bunu güvence altına almalıdır.

Tartışmalar sırasında kimi zaman şunu soruyorlar: TKP'nin öne sürdüğü demokrasi burjuva demokrasisi midir? Sorunun yanıtı «burjuva demokrasisi» kavramından somut olarak ne anlaşıldığına bağlıdır. Eğer Batı Avrupa tipi bir demokrasi kastediliyorsa, burada bu tip demokrasinin kapitalizmin belirli bir tarihsel gelişmesinin sonucu olduğu gözönünde bulundurulmalıdır. Ülkemizde bu tür bir gelişmenin olması olanaklı değildir. Kuşkusuz bu tür bir demokrasi bile Türkiye işçi sınıfının mücadele olanaklarını bugünkü duruma ya da diktatörlük öncesi döneme oranla artıracaktır. Öte yandan bu Batı demokrasisi hiç de övüldüğü gibi, gösterilmek istendiği gibi değildir. Batı Avrupa ülkelerinde işçilere ve öteki emekçilere yönelik baskıların, tehditlerin, hak kısıtlamalarının arttığı bir sır değildir. Batı demokrasisine övgüler düzülmesi gerçekte sosyalist demokrasinin üstünlüklerini gizlemek içindir.

TKP'nin ileri sürdüğü ulusal demokrasi tipik bir burjuva demokrasisi değildir. Öte yandan bugünkü aşamada ileri sürdüğümüz istemlerin sosyalist karakterde olmadığı açıktır. Çünkü ulusal demokrasiye katılacak güçlerin hepsi sosyalizme yönelmeye hazır değildir. Bu bakımdan önerdiğimiz toplumsal-politik düzen özünde «burjuva-demokratik» karakterde olmakla birlikte, bu tipik burjuva demokrasisini aşma anlamına geliyor.

Ulusal demokrasi sosyalizm hedefiyle bağlı mıdır? TKP'nin programı buna evet yanıtını veriyor. Burada TKP Lenin'in şu sözlerini kılavuz ediniyor: «Politik demokrasiyi atlayarak sosyalizme varmak istemek, kaçınılmaz olarak hem ekonomik hem de politik bakımdan tutarsız ve gerici sonuçlara yol açar.»⁽⁴⁾ Ne ki, biz bu konuyu tartışırken bir başka soruna daha değiniyoruz.

Türkiye'de sosyalizmin minimum maddesel önkoşulları vardır. Ancak yeni toplumsal düzene geçiş koşullarının olgunlaşmasının önündeki

(4) V. I. Lenin, Tüm Yapıtlar, c. 11, s. 16 («İki Taktik»ten).

engeller yalnız öznel değil, aynı zamanda nesnel karakterdedir. Türkiye'-de kapitalizmin belli ölçüde gelişmesine rağmen sınıfsal ayrışma tamamlanmış değildir. İşçi sınıfının proleter çekirdeğinin etrafı çok sayıda yarı-proleter, küçük burjuva unsurlarla sarılıdır. Köylülüğün oynadığı rol çok büyüktür. Geniş orta katmanlar vardır. Bu durum işçi sınıfının öteki emekçi gruplarıyla ve orta katmanlarla bağlaşıklık kurmasında bir dizi sorun doğuruyor. Ancak tüm bunlara rağmen genç işçi sınıfımızın örgütlülük düzeyi ve aktifliği hızla yükseliyor. Bizce eğer işçi sınıfı partimizin çizdiği ulusal demokrasi politik hattı içinde mücadele yoluna girerse sözkonusu zayıflıkları aşmak mümkün olacaktır.

Nesnel yetersizlikleri aşmayı hedefleyen demokratik dönüşümler programı kendi içinde sosyalist perspektiflere sahiptir. Günümüz dünyasında genel bir eğilim olan demokratik görevlerle sosyalist görevlerin içiçe geçmesi eğilimi Türkiye için de geçerlidir. Demokratik dönüşümler programımızın sosyalist perspektifleri, bu programa «sosyalist» sözünün eklenmesi değildir.

Demokratik dönüşümlerin sosyalist perspektifi işçi sınıfının oynayacağı role bağlıdır. Bu sosyalist perspektif, toplumun politik yaşamında işçi sınıfının büyük ağırlığı olmaksızın ve bu amaçlar için işçi sınıfı en önde ve yalnız kendi çıkarlarının değil, ülkenin ulusal çıkarlarının da savunucusu olarak mücadele etmeksizin gerçekleşemez.

SOMUT ALTERNATİF

Lenin'in komünistlere, yığınları devrime çekmenin ve sosyalizme geçişin yollarını kendi ülkelerinin ulusal özelliklerine uygun olarak yaratıcı biçimde çizme öğüdü, «İki Taktik» yapıtında ve diğer yapıtlarında işlediği demokratik devrimi sosyalist devrime dönüştürme teorisi, bizim için esinlendirici bir kaynaktır. Büyük Sosyalist Ekim Devrimi öncesinde Lenin, ekonomi ve politikada «eskiden yeniye geçiş» sırasında «kombine biçimler» olabileceğini belirtmiştir. (5)

TKP'nin önerdiği ve Türkiye'nin gerikalımlılığını doğuran tarihsel nedenleri ve kapitalizmin doğurduğu bunalımları aşmayı öngören ulusal demokrasi programı, ekonomik, sosyal, politik ve kültürel alanlarda bağımsız gelişmenin yolunu açmaktadır. Bu, tam bir kombine geçiş programıdır.

Programın ekonomik yönü üzerine şöyle düşünüyoruz: Ulusal demokratik bir iktidarla ekonominin dışa bağımlılığına son vermek; devlet sektörünün (bizim ekonomimizde devasa bir yer tutuyor) ağırlığını, düzen-

(5) Bak: V. İ. Lenin, Tüm Yapıtlar, c. 34, s. 375, («Parti programının yeniden ele alınması üzerine»den.)

leyici fonksiyonunu artırarak çokyapılılığın doğurduğu sorunları en aza indirmek; diğer yandan devlet sektörünü gelecekteki sosyalist sektörün hazır biçimi olarak korumak ve onu bugünden demokratikleştirmek, yani devlet sektörünün tekeller lehine değil, işçi ve öteki emekçiler yararına, ulusal ekonominin güçlenmesi yönünde işler hale getirmek ve devlete ait işletmelerde işçi sınıfının yönetime katılımını ve denetimini sağlamak.

TKP Merkez Komitesi 6. Plenumunda (Mayıs 1986) böyle bir temele dayanan «TKP'nin Ekonomik ve Sosyal Politika Alternatifi» başlıklı programatik bir belge çıkardı. Şimdi bu program da dahil, ulusal demokrasi alternatifini yığınlarla ve geniş demokrasi güçleriyle tartışmak, birlikte olgunlaştırmak üzere Ulusal Konferans hazırlığı içindeyiz.

Toplumunu saran derin bunalım dönemlerinde toplumdaki çok geniş sosyal ve politik güçler eskisinden çok daha güçlü bir istekle kurtuluş yolu arıyorlar. Ancak bugün Türkiye'nin karşı karşıya olduğu ağır ekonomik, sosyal ve kültürel sorunları burjuvazinin hiçbir kanadı tek başına çözebilecek güçte değildir.

Bu durum ülkemiz işçi sınıfı için tüm ulusun kurtarıcısı, önderi olma tarihsel fırsatını yaratıyor. K. Marks ve F. Engels şunu belirtiyorlar: «Proletarya herşeyden önce politik egemenliği ele geçirmek, ulusun öncü sınıfı olmak için ayağa kalkmak, kendisini ulus haline getirmek zorunda olduğundan, bu kadarıyla onun kendisi, sözcüğün burjuva anlamında olmakla birlikte, ulusaldır.»⁽⁶⁾ Eğer Türkiye işçi sınıfı bu ulusal misyonu yüklenilebilir ve bunun gerektirdiği politika ve programla donanabilirse, tarihin sunduğu bu eşsiz fırsat (ulusun önderi olma fırsatı) değerlendirilebilir. Diktatörlüğün ağır baskı ve terörü altında geçen beş yıldan sonra Şubat 1986'da İzmir'de ve Haziran 1986'da Eskişehirde yapılan ve onbinlerce işçinin katıldığı mitingler, işçi sınıfımızın bu tarihsel göreve hazırlandığının müjdecisi olmuştur.

TKP bugün tüm demokrasi yandaşlarıyla geniş bir diyalog ve işbirliği çabası sürdürüyor. Ülkenin sorunlarını tartışan, çıkış yolu arayan demokrat güçlerle birlikte böyle bir yolu olgunlaştırmaya çalışıyor. Biz, bugün kapitalist gelişme yolunu yeğleyen demokratik çevrelerle de işbirliği için gerçek temelin var olduğu görüşündeyiz. Bu temel, Türkiye'yi uluslararası güvenliği güçlendirmek isteyen barışsever bir ülke olarak görmede çıkarı olmaktadır. Bu temel bir yanda halkımızın çıkarları öte yanda diktatörlük rejiminin ve emperyalizmin çıkarları arasındaki keskinleşen çelişiklerdir. Ülkenin hangi yoldan yürüyeceği üzerine görüşlerimiz ne kadar birbirinden farklı olursa olsun, Türkiye halkını demokrasi koşullarında egemen bağımsız gelişme ve kendi işlerini dış karışma olmadan yürütme isteği

(6) K. Marks ve F. Engels, Yapıtlar, c. 4, s. 444. («Komünist Partisi Manifestosu»ndan.)

birleştiriyor. Bugün ülkemizde barış ve demokrasi için mücadelede ulusal birliğin bu temellerini kavrayan sosyal-politik güçler genişliyor.

Sınıf mücadelesinin her aşamasında tekrar tekrar görüyoruz ki, yaşamın sorunlarına canlı, araştırıcı yaklaşmak gerekiyor. Her türlü dar, sekte dogmatik anlayışlardan sıyrılmak zorunludur. Eğer komünistler gerçeğe eleştirel yaklaşmazlarsa, gerçeğin eleştirisi yerine Marksizm-Leninizm'in eleştirisini geçirmeye çalışan revizyonist, oportünist tezler ortaya çıkıyor.

Teori en üst düzeyde soyutlamadır. Bu yükseklerden yalnız daha uzak perspektifleri değil, aynı zamanda gelişen süreçlerin özünü de görmek olanaklıdır. Bundan başka sosyal teori yaşamla, yığınların mücadelesiyle bağılı olmalıdır. Marksizm-Leninizm, gerçek bilimsel toplum teorisinin tüm ölçütlerine uygundur. Bu teori, soyut bir teori değildir. Bu, pratikle kopmaz biçimde bağılıdır. Lenin şöyle diyor: «Teorik görüşlerimizi denemenin en iyi yeri mücadele alanıdır. Komünistler için gerçek sınav Marksizmi nasıl, nerede ve ne zaman eyleme dönüştürdükleridir.» (7)

(7) Lenin'le ilgili derleme, Moskova, 1970, s. 37, s. 249.

Bonn'un seçtiği yol ve halkın seçtiği yol

Lorenz Knorr (FAC)

Barış Güçlerinin Uluslararası İlişkiler Forumu (1)
Başkan Yardımcısı

Bu yılın Mart ayında Bonn'daki sağcı koalisyon hükümetinin imzaladığı FAC'nin ABD'nin uzayın silahlandırılması programına katılımıyla ilgili anlaşma, Batı Alman ve uluslararası kamuoyunun önüne çok önemli politik, askersel ve ekonomik sorunlar koyuyor. Daha başından beri anlaşma metinlerini ve ilişkili yazışmaları gizlilik perdesiyle çevreleme yeltenişleri (bilgi sızdırma nedeniyle bu çabalar hiçe indirgenmiştir) Batı Alman kapitalizminin en saldırgan çevreleri ile onun gerçekçi temsilcileri arasındaki çok yanlı çelişkilerin varlığını kanıtıyor. Barış güçlerinin artan politik baskısı karşısında işbaşındaki koalisyon sürekli olarak R. Reagan yönetimiyle imzaladığı anlaşmaların «sivil nitelik» taşıdığını ileri sürüyor. Aslında ise bunların temelinde programsal açıklamalarda yer alan «ABD'nin askersel üstünlük sağlama» yeltenişlerinden doğan askersel-teknolojik görüş yatıyor. Ekonomik bölüm ise yalnızca dünya kapitalist pazarında, en başta da en yeni teknoloji alanında keskinleşen devlet-tekelci rekabeti yansıtır.

«HARİKA SİLAH»A OLAN TEHLİKELİ GÜVEN

FAC'nde silahlanma yarışını daha da hızlandıracak olan Washington'un sözümona «Stratejik Savunma Girişimi»ni (SSG) destekleyen ana gücü belirlemek zor değildir. Bu, Federal Almanya'da ve Birleşik Amerika'da sağcı tutucu çevrelerin erke gelmesiyle etkinliği daha da artan askersel-sanayi kompleksidir. Bu, atom ve mikro-elektronik çağında bile iki sistem arasındaki yarışmayı, bilimsel potansiyelin önemli bir bölümünü yıkım işlerine yönelterek, her şeyden önce askersel araçlarla kazanma yeltenişlerinde bulunmaktadır.

Tarihteki tüm yokolan sınıflar gibi kapitalistler sınıfı da sosyal değişikliklerin ve antiemperyalist kurtuluş hareketlerinin nesnel süreçlerini küçümsüyor. Bu sınıfın serüveni saldırgan kesimi, bir zamanlar atom bombasını «harika silah» olarak niteliyordu. Bugün bu kesim, SSG'nin yarımıyla tarihsel savunma durumundan çıkmayı tasarlıyor. Gerçekte ise

(1) Barış Güçlerinin Uluslararası İlişkiler Forumu, dünya kamuoyunun değişik yönelimli geniş çevrelerinin işbirliğini sağlama aracıdır. 1973'te kuruldu. Daha geniş bilgi için bak: «Viyana diyalogu» genişliyor, «Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisi, 1986, No 4. (Not Red.)

«Yıldızlar Savaşı» projesinde yer alan teknolojideki rasyonalizm (akılcılık) ile insanlığın varlığına son verebilecek olan politik irrasyonelizm (akıldışıcılık) yanyana getiriliyor.

Ülkemizi ilgilendiren SSG konusundaki ABD-FAC pazarlığında, uluslararası-politik, askersel-teknolojik ve globalstratejik öğelerin yanısıra, kâr-la ilgili ekonomik öğeler de yer alıyor. Egemen sınıf, giderek güçlenen barış hareketleriyle çatışmayı kazanmak ve ekonomik yayılmacılığın ileride de olanaklarını sağlamak için silahlanma yarışını körükleyerek askeri sanayi kompleksinin maddi temelini genişletmek istiyor. Asalak öge, üretim alanlarının sırtından palazlanıyor. Bundan başka, askersel üretimle ve en yeni askersel teknoloji hazırlıklarıyla meşgul olan bir dizi tekel, bunalım nedeniyle ve Amerikan tekellerinin kullandığı rekabet savaşının acımasız yöntemleriyle iflas eden şirketlerin yazgısından kaçınmaya çalışıyor. «Yıldızlar Savaşı»nın uzun erimli program hazırlıklarına katılma yoluyla bilimsel-teknik ilerlemenin «sıralarına» girebilme sorununa yapılıyor.

Ancak, bu yola yönelen FAC şirketleri, yanılmanın kurbanı olabilirler. Bağlanan tüm anlaşmalara karşın, beklenen teknolojik bilgi «değiş-tokuşu» ABD'ye doğru tek istikametli bir yola dönüşebilir.» En yeni teknoloji alanındaki emperyalizm üstüne artık çoktandır konuşuluyor: Ulusal güvenlik gereksinimlerini bahane eden ABD, gizlilik rejimini, birincisi, dünya pazarında rakiplerini geride bırakmak, ikincisi de bağlaşıklarını askersel amaçlar için kullanılabilir olan en yeni teknolojiyi sosyalist ülkelere vermekten vazgeçirmek için kullanıyor. İhracı yasaklanan araçları içeren ve adına COCOM ⁽²⁾ denilen liste, Washington'un baskısı sonucu giderek uzuyor.

Bilindiği gibi, Bonn, SSG ile ilgili anlaşmayı imzalayarak ABD yönetimini, onun tek yanlı Sovyet moratoryumuna yanıt olarak yeni seri nükleer silah denemelerine başladığı ve «Yıldızlar Savaşı» hazırlıklarıyla ilgili kışkırtıcı nitelikli denemelerine hız verdiği bir dönemde destekledi. Burada, dünya kamuoyunun giderek daha büyük desteğini kazanan Sovyetler Birliği'nin nükleer silahların ve diğer yığınsal kırım silahlarının 2.000 yılına kadar tümünden yokedilmesini öngören üç aşamalı programı tamamen gözardı ediliyor.

Batı Almanya askersel-sanayi kompleksinin planlarının gerçekçi değerlendirilmesi neyi gösteriyor? Bu, iki yıkıcı dünya savaşını başlattıktan ve kaybettikten sonra ağırlığın gene de askersel güce verilmesi, tarihin derslerinden doğru sonuçlar çıkarmada yeteneksizliği kanıtıyor.

(²) Sosyalist ülkelerle yapılan ihracat üzerinde denetimi gerçekleştirme koordinasyon komitesi. 1949'da kuruldu, buna NATO ülkeleri ve Japonya katılıyor. (Not Red.)

GLOBAL STRATEJİNİN VURUCU ARACI

«Yıldızlar Savaşı» programı, Mart 1983'te ülkedeki yönetici çevrelere sunulduğunda, Bonn'da sorun şöyle kavranmıştı: Reagan'ın tasarladığı «uzay şemsiyesi», eğer genel olarak birşeyler koruyabilecek durumda olsa bile ancak ABD topraklarını ve onun stratejik saldırı gücünü koruyabilir, ama Avrupa'yı değil. «Euroshima» (anakara çerçevesine sokulan nükleer savaş) korkusu, FAC'nde egemen sınıfın bir kesimini de kapsamıştı. Bonn'da, bu arada generallerin temsilcileri ve hatta silahlı kuvvetlerin donatımından sorumlu bakan da dahil birçokları, NATO içinde «riziko eşitliğinden» yana çıkarak, başlangıçta SSG'ye karşı (bu dönemde ülkede ilk nükleer darbe silahlı olan «Pershing-2» ve «Cruise» roketlerin yerleştirilmesine karşı *çetin bir savaşım başlamıştı*) tutum almışlardı.

Washington, Bonn, Londra ve diğer NATO başkentlerinin de desteğiyle, yeni roketlerini Batı Avrupa'ya yerleştirmeyi başardı, bundan sonra FAC de içinde bir dizi ülkenin yönetimlerine SSG'ni dayatarak ve onlara boyun eğdirerek daha da ileri gitti. En gerici politikacıların ve askerlerin, askersel-sanayi sermayesinin çıkarları yeniden üstünlük kazandı.

AKP Yönetim Kurulu'nun partinin 8. Kongresine sunduğu raporda (Mayıs 1986) şöyle deniyor: «ABD'ye kölece bağıllık duygularından hareket eden, yeni kârlara susamış ve İkinci Dünya Savaşı'nın sonuçlarının gözden geçirilmesinde ayak direyen bu güçler, ülkenin en basit güvenlik çıkarlarını çiğnemeye ve sonuçta onun varlığını tehlikeye atmaya hazırdırlar. Bunların politikası ulusal çıkarlara yanıt vermiyor, tersine bu çıkarlarla çelişiyor. Bu, genel planda ABD'nin kendisine de hiç birşey vermiyecektir, çünkü barış ortamında yaşamak isteyen ABD halkının çıkarlarına karşı yöneliktir.»⁽¹⁾

«Yıldızlar Savaşı» programı, emperyalizmin global stratejisinin vurucu aracı olarak tasarlanıyor. Ancak bu program daha hazırlanmakta olduğu için, ağırlık «Pershing-2» ve «Cruise» roketlerine veriliyor. Bu roketlerin yardımıyla nükleer savaş «kazanmak olanaklıdır» belgisi altında başlatmayı planlayan yöneticiler, ilk darbeye «belirleyici savaş» kazanmayı tasarlıyorlar. Sözü geçen silahların yerleştirilmiş olduğu Batı Avrupa ise, ABD'nin roket atış alanı ve karşı eylemlerin hedefi durumuna dönüşüyor. FAC için bu, tüm açıklamalara karşın, Alman toprağından, bu kez tüm insanlığa yıkım getirecek olan yeni bir savaşın başlayabileceği anlamına geliyor.

Batı Almanya'daki egemen çevrelerin politik alanda son derece tutarsız, çelişkili davrandıkları görmezlikten gelinemez. Bir yandan Bonn'dan askersel tehlikenin zayıflamasına yönelik çağrılar yapılıyor, diğer yandan ise ülke topraklarını yeni Amerikan roketlerinin yerleştirilmesine izin

(1) «Unsere Zeit», 3 Mayıs 1986.

veriliyor. Barış ve silahsızlanma davasına bağlılıktan söz ediliyor, ama aynı zamanda SSG'ye dört elle sarılıyor, bantlara ölüm saçıcı yeni yeni silah türleri sürülüyor. Bir yandan Sovyetler Birliği ve öteki sosyalist ülkelerle iyi ilişkilerin geliştirilmesi gereğinden söz ediliyor, öte yandan hemen Reagan'ın gemi aziya alan antikomünizm ve antisovyetizm kampanyasına katılıyor. Benzeri yalpalamalar, FAC'nin dünya alanında saygınlığının artmasına, konularının güçlenmesine yardım etmediği gibi, savaş tehlikesini artırıyor, uluslararası ilişkilerde güvensizlik ve gerginlik doğuruyor, barışsever kamuoyunda büyük endişeler yaratıyor.

Şu duruma da değinmekte yarar vardır: Kuzey Atlantik blokuna üye Avrupa devletlerinin belirli çevreleri SSG'ne özel bir güven duymadıkları ve bu arada askersel sanayide sert bir rekabeti hesaba katmak zorunda kaldıkları için kendi Avrupa «Savunma Girişimi»ni hazırlamaya koyulmuşlardır. Aslında bunun amacı, kendi yeni teknolojisini geliştirerek NATO'yu ABD ve Batı Avrupa olmak üzere iki eşit dayanağa oturtmaktır. Hatta burada öncülük rolü Bonn'a aittir. M. S. Gorbacov, ASBP'nin Berlin'de yapılan 11. Kongresindeki konuşmasında şunları belirtti: «Batı Avrupa'da ABD'nin militarist SSG programını böylesine gürültülü bir biçimde destekleyen başka bir hükümet yoktur. Dahası, Bonn onun «Yıldızlar Savaşı»na Avrupa modeliyle takviyede bulunmuştur.»⁽⁴⁾

FAC'ndeki sağcı yönetim, ülkenin ekonomik ve askersel-politik gücünü, diğer ülkeleri de savaş hazırlıklarına daha aktif bir biçimde çekebilmek için kullanıyor. Örneğin, Batı Avrupa ülkelerinin ileride askersel amaçlarla kullanılabilecek olan sivil teknolojik işbirliği («Eurolazer» ve daha bir dizi ortak program ve projeler) bu amaca yöneliktir; FAC'nde birkaç on yıldır Bonn'un da katılımıyla Batı Avrupa'da nükleer gücün kurulmasıyla ilgili «savaş partileri» görüşü varlığını sürdürüyor. Ancak ne Fransa ne de İngiltere, Batı Almanya ile kendi nükleer statüsünü paylaşma gibi acı tarihsel bir deneyime dayanan bu görüşü desteklemiyorlar. FAC'ndeki egemen çevreler, olanaklar çerçevesinde, onun üstün bir rol oynadığı Batı Avrupa devletlerinin değişik alanlardaki birleşik gücünü, Avrupa anakarasında kendi egemenlik tasarılarını gerçekleştirme yollarından biri olarak görüyorlar.

KİMİN YARARINA?

Bonn'daki sağcı koalisyon, «Alman sorununun gündemde tutulması»na yönelik çizgiyi de devlet bütçesinden finanse edilen güçlü askersel potansiyelle bağlıyor. Savaşın maddi temelini, intikamcılık besliyor. Batı Almanya'daki aşırı sağcı çevreler, SSG'ni desteklemelerinin karşılığında ABD'den Avrupa'da kendi intikamcı, yayılmacı çıkarlarına ulaşmak için yardım alacaklarını umut ediyorlar.

(4) «Neues Deutschland», 19 Mayıs 1986.

Almanların tarihsel ve çağdaş deneyimi gösteriyor ki, askersel güce yönelme, varolan sınırları gözden geçirme ve silahsızlanmaya karşı çıkma, şovenist ideolojiyi güçlendiriyor, doğrudan askersel tehlikeyi artıran pratik adımların atılmasına götürüyor. Bonn, işte böylesi adımlar atmaya yöneliyor. Manevralar sırasında, NATO doktrini «Airland Battle» (hava-kara savaşı) tarafından öngörülen ve savunma değil, saldırgan, yayılmacı bir nitelik taşıyan eylemler denendi. Batı Alman ordusunun 1985–2000 yıllarını kapsayan uzun erimli bir programla yeniden donatımı gerçekleştiriliyor. Bunun için en az 1 trilyon mark ayrılmış bulunuyor. Burada şunu anımsatmakta yarar vardır. Bundan iki yıl önce Batı Avrupa Parlamentosu, FAC'nin girişimiyle, onun konvansiyonel silahlar üretimindeki sınırlamaları kaldırmıştı.

Savaş hazırlıklarına yönelik intikamcı çizgi, neofaşizmin aktifleşmesine olanak sağlıyor. Ekonominin militaristleştirilmesinin neden olduğu keskin bunalmı olgularıyla karşı karşıya gelen egemen çevreler, bu durumdan sosyal yıkımı hızlandırarak, emekçilerin çıkarlarının zararına çıkmaya çalışıyorlar. Bu, doğal olarak halk yığınlarının, tüm ilerici çevrelerin tepkisini doğuruyor. Bundan ötürü Bonn, bunlara karşı «bindirme» yapacak güçlere gereksinim duyuyor ve bugün bu işlevi neofaşist örgütler yerine getiriyor.

Ülkede hükümet ve burjuva yığınsal iletişim araçları tarafından yaygınlaştırılan antikomünist çıkışlarla da kısıktırılan neofaşist grupların yeni yeni baskı eylemlerine tanık olunuyor. Alman Komünist Partisi, diğer ilerici güçler, aynen sosyalist ülkeler gibi, «ölümcül düşman» olarak gösteriliyorlar. Polis, neofaşistleri çoğu zaman antifaşist gösteriler karşısında koruyor.

Intikamcılar ve neofaşistlerin dış politika alanında böyle istemlerde bulunması, bir dizi nedenden dolayı rizikoya gitmek istemeyen resmi Bonn'un işine yarıyor. Ancak madalyonun bir diğer yüzü daha var: Gerici çevreler, kendi kötü ünleriyle FAC'deki büyük sermayenin Avrupa'daki militarist yeltenişlerinin önüne engel çıkarıyorlar. Nazi işgali ile ilgili anılar, halkların bilincinden henüz silinmemiştir. Bundan ötürü hükümet çevreleri intikamcılığı ve aşırı sağı zararsızmış gibi göstermeye yelteniyorlar. Buna paralel olarak barış içinde yanyana yaşamadan ve silahsızlanmadan yana çıkan herkese «sol radikal tehlikenin taşıyıcıları» damgasını vurma, bunları gerçek politikadan yalıtılma, uzaklaştırma girişimlerinde bulunuluyor.

Washington'la imzalanan SSG anlaşması üzerine Bonn'daki parlamento tartışmaları, ABD'nin serüvenci politikasına ve buna koşulsuz boyun eğilmesine karşı yükselen karşıkoşu açıkça ortaya koydu. SPD ve «yeşiller»in temsilcileri, federal hükümetin «Yıldızlar Savaşı» programının içeriğini etkileyemediğini ve bundan ülke ekonomisi için bir yarar sağ-

layamadığını kanıtladılar. «Yeşiller» bunun doğrudan «kapitülasyon eylemi» olduğunu söylediler. FAC bağlaştığı ABD ile değeri yaklaşık 100 milyon doları bulan pazarlık uğruna Doğu ile yapılan on milyarlarca dolarlık ticaret tehlikeye sokuldu. Bununla birlikte Washington, Batı Almanya'nın sosyalist ülkelerle olan ihracatı ve bunlara teknoloji satışları üzerindeki denetimi hızla genişletti. FAC, «Yıldızlar Savaşı» için yapılan hazırlıkların ve silah türlerinin giderek artması üzerindeki ağır politik sorumluluğun bir bölümünü kendi üzerine aldı. Bonn, genellikle ulusal çıkarlardan ve Batı Avrupa çıkarlarından vazgeçmiş oldu. Birleşik Amerika ile yapılan pazarlık, halkların güven duydukları «Cenevre ruhuyla» çelişiyor.

Alman Sosyal Demokrat Partisi, şansölye H. Schmidt döneminde onaylanmış olan «Pershing-2» ve «Cruise» roketlerin yerleştirilmesi kararına olduğu gibi, SSG'ye de karşı çıkarak «roketlere karşı» tutum alan bir parti durumuna geldi. SPD yönetimi, daha ilk fırsatta ABD'yle imzalanan «Yıldızlar Savaşına» katılma programının geçersiz sayılması için çalışacağını açıkladı. Bu, daha çok parlamento dışı güçlerin ve yeni koşullarda kendi ağırlığını artıran parti içi muhalefetin yükselen baskılarının bir sonucudur. Sosyal-demokratların tutumunun, seçim öncesinde kimi hesaplarda olduğunu hesaba katsak bile, partinin bugünkü çizgiyi sürdürmesine ve FAC'nde barışsever güçlerin önemli bir kesimi durumuna gelmesine, Washington'un yumuşamayı baltalaması ve dünya barışını istikrarsızlaştırması neden olmuştur.

«Yıldızlar Savaşı» planlarını reddeden SPD ve «Yeşillerin» platformu, FAC kamuoyunun üçte ikisinin görüşünü yansıtır. Bonn yönetimi, ABD roketlerinin yerleştirilmesinde olduğu gibi, SSG anlaşmasını da imzalar, yalnızca halkın azınlığının desteğine dayanıyordu. Alman Sendikalar Birliği, örneğin, ikna edici deliller ileri sürerek bu programa ve Batı Almanya'nın buna katılmasına karşı çıktı. Çok sayıda bilim adamı da benzer bir tutum takındı. Çok geniş bir yelpaze oluşturan ve ülkenin en büyük yığın hareketi olan barış hareketi, FAC'nin uzayın silahlandırılması yarışına sürüklenmesini engellemek için çok aktif eylemler yürütüyor.

FAC'deki büyük sermayenin gerçekçi düşünen ve SSG'yi, onun gerçekleştirilmesiyle ilgili anlaşmayı reddeden çevrelerinin, Reagan'ın çatışma çizgisinden uzak durduklarını görmezlikten gelemeyiz. Sınıf ilişkileri alanında bunlar, kuşkusuz, eskiden olduğu gibi, sendikalara sert bir biçimde karşı koyuyor, emekçilerin kazanımlarına saldırıyorlar. Ama barış konusunda sosyalist devletlerin ve Batı'nın barışsever güçlerinin bir dizi ilkesel görüşünü paylaşıyorlar. Bunlardan birçoğu, bu devletlerle karşılıklı yararaya dayalı işbirliğini, nükleer çağda barışın sağlanmasının maddi temeli olarak görüyorlar. Demek ki, Batı Alman sermayesinin gerçekçi düşünen temsilcileri, ASBP MK Genel Sekreteri E. Honecker'in de kurulmasını önerdiği «sağduyu koalisyonu»nun önemli bir bileşeni olabilirler.

Belirtilen gerçek, AKP Yönetim Kurulu'nun partinin 8. Kongresine sunduğu raporda yansımasını buldu: «Halkımızın düşünce ve özelemleri, SSG'ye karşı olan toplumun yeni yeni katmanlarının, politik ve sendikal hareketlerin, «yeşillerin», din görevlilerinin, sanatçıların sporcuların, doktorların vb. protestolarında yansımasını buluyor. Bu, doğa bilimleri bilim adamlarının çok değerli girişiminde de yansımasını buldu. Hükümet partileri temsilcilerinden ve sanayicilerden, Batı Almanya'nın SSG'ye katılmasına karşı çok sayıda uyarı geldi.»⁽⁵⁾

«Yıldızlar Savaşı»na ve silahlanmanın tırmandırılmasına karşı olan muhalefet, diğer Batı Avrupa devletlerinde ve bizzat ABD içinde de güçlüdür. SSCB'nin, diğer sosyalist ülkelerin silahsızlanmaya ve silahların sınırlandırılmasına yönelik yapıcı önerileri, Batı'daki barışsever güçlere etkin yardımlarla bulunuyor. M. S. Gorbaçov'un Berlin'de açıkladığı ve Avrupa'da konvansiyonel silahların sınırlandırılması girişimiyle ilgili üç aşamalı plana yapılan ekler, daha sonra Varşova Antlaşması Örgütü üyesi ülkelerin Politik Danışma Komitesi'nin Budapeşte toplantısında kapsamlı, bütünsel bir program haline getirilen silahsızlanma girişimleri, SSG'nin kötülüğünü, gereksizliğini açıkça ortaya koyuyor. Sovyetler Birliği'nin ve sosyalist ülkeler topluluğunun tüm barışçı alternatifleri, eşit güvenlik ilkesine dayandığı için, halkların çıkarlarını yansıtıyor. Bunların gerçekleşmesi, insanlara yaşam koşullarının niteliksel olarak iyileştirilmesi olanaklarını sağlayabilir.

Bugün ülkemiz, tüm Batı Avrupa önemli bir seçenikle karşı karşıyadır: Hangi yoldan gidilmelidir? Washington'un önerdiği savaşa giden, SSG'ye katılma, silahlanma yarışını tırmandırma ve uluslararası gerginliği giderek artırma yolu var. Sovyetler Birliği'nin açıkça belirlediği barış yolu, onun açıkladığı barışçı girişimlerin uygulanması yolu var. Kendisini ABD'ye sıkıca bağlayan Batı Avrupa'nın, termo-nükleer yıkımın eşğine sürüklenmesi tehlikesi giderek artıyor. Şimdilik, ne yazık ki, birçok Batı Avrupa devleti (İngiltere, FAC ve kısa bir süre önce de İtalya) «Yıldızlar Savaşı» programına katıldılar ve Beyaz Saray'ın ilerisini, gerisini düşünmeden uyguladığı politikayı izliyorlar. Böylesi bir yoldan vazgeçmek, gerçekten onların çıkarınadır. Bugün Batı Alman ve okyanus ötesi askersel-sanayi komplekslerinin aracı olan ve çok tehlikeli bir politika izleyen Bonn hükümeti bu olanaktan yararlanmıyor.

BARIŞSEVER GUÇLERİN EYLEMLERİ

FAC'nde değişik görüşten insanların katıldığı barış hareketi, bugünkü koşullara uygun bir biçimde yeniden nasıl örgütlenebilir? Onun, «sağ-duyu koalisyonu»nun kurulmasına katkısı ne olabilir?

(5) «Unsere Zeit», 3 Mayıs 1986.

«Krefeld Girişimi»ni ⁽⁶⁾ oluşturan, sendikal belirtileri bakımından 22 örgütlü barışı savunma girişimi grubu (en başta doğa bilimleri uzmanları örgütü), barışı savunma bölgesel girişim grupları, tüm bunlar, ta baştan SSG'ye karşı savaşımı, çok yönlü eylemlerinin en önemli yönü olarak görüyorlardı. Doğa bilimleri uzmanları, uluslararası hukuk uzmanları ve bilim adamlarıyla ortaklaşa hazırladıkları uzay silahları üretiminin engellenmesini öngören anlaşma tasladığını hazırlayıp federal meclise sundular. Bundan başka bunlar, üniversitelerde «Yıldızlar Savaşına» Karşı Eylem Haftası örgütlediler.

Değişik mesleklerden temsilcilerin barışı koruma istemi temelinde birleşmesi, barışsever hareketlerin genişlemesi ve düzeylerinin yükselmesi için yeni olanaklar yaratıyor. Deneyimin de gösterdiği gibi, doktorlar, çeşitli görüşlerine katılmasalar bile, meslektaşlarının nükleer savaşın tıp açısından mutlak sonuçlarını açıklamalarına kulak veriyorlar. Doktorlar girişim grubunun «Biz bile yardım edemeyiz! Nükleer savaşa izin verilmemelidir» belgisi altında atom bombasından yıkılan kentin enkazları altında ölen bir tıp adamını görüntüleyen afiş, en güçlü uyarı çalışmalarından biri oldu. Bu yılın Mayıs ayı sonunda Köln'de yapılan «Dünya doktorları nükleer savaşa karşı» uluslararası hareketin olağan kongresi, barışsever harekete yeni bir ivme verdi.

Hukukçular ve subaylar, yazarlar ve eğitimciler, mimarlar ve sporcular, gazeteciler ve köylüler de doktorların, gerçekleri kendine özgü biçimde kavradıklarını hesaba katarak yaptıkları çağrılara olumlu yanıt veriyorlar. Örneğin, «Sanatçılar barış için» örgütü üyeleri, meslektaşlarını ve ziyaretçileri yeni buluşlarla ve duygularına seslenerek, askersel tehlikeye karşı savaşıma çekiyorlar. Bununla birlikte, genellikle barışı savunmaya yönelik genel çağrılar ve aynı zamanda bunun zorunlu yararına olan genel deliller, insanlar üzerinde zayıf etki yapıyor.

SPD'nin konumlarının değişmesi sonucu, sosyal-demokratların ve sendika çalışanlarının, diğer açık barış ve silahsızlanma girişim gruplarının «Krefeld Girişimi» eylemlerine aktif katılmaları, sorun olmaktan çoktan çıkmıştır. Bugün sosyal-demokratlar ve liberaller, komünistler ve «yeşiller», çeşitli mezheplerden dindarlar ve sosyete çevrelerinin temsilcileri, pasifistler ve militarizme karşı olanlar, şu ya da bu eylemin biçimleri ve çözümlü konularında çoğu zaman sert tartışmalara gitmiş olsalar bile, bunlar insanlık için yaşamsal olan savaş tehlikesinin ortadan kaldırılması sorununda aralarında sıkı bir işbirliği yapıyorlar. Barışı savunma girişim

⁽⁶⁾ «Krefeld Girişimi» Federal Alman kamuoyunun geniş katmanlarının birliğidir. FAC'de ünlü politikacılar ve kamuoyu temsilcileri tarafından Kasım 1980 Krefeld kentinde kabul edilen «roketlere karşı» çağrı platformu temelinde kuruldu. (Not Red.)

gruplarının, en büyük hükümet partisi olan Hristiyan Demokrat Birliği (CDU) içinde bile eylem göstermeleri çok ilginçtir.

Geleneksel bir hareket olan paskalya yürüyüşleri hareketi, birçok ortak eylem için öneri getirdi. Sendika yöneticileri burada büyük bir rol oynadılar. Çok sayıda seminer ve bilgi değiş-tokuş karşılaşmaları yapıldı. Bu çalışmalar, yığınlara sosyal alanlardaki durumun çok pahalıya mal olan silahlanma yarışıyla karşılıklı bağ içinde olduğunun, ilk darbe silahlarının uzaya yerleştirilmesine karşı savaşımın, aynı zamanda yaşam düzeyini yükseltme savaşımı olduğunun kolayca anlatılmasına yardım etti.

İkinci Dünya Savaşı'nın başlangıcı olan 1 Eylül'de sendikalar düzenli bir biçimde «savaşa karşı eylem» günü örgütlüyorlar. «Roket yerine iş» ve «Uzay silahları yerine işyerleri» bilgileri askersel araçlar üretiminden toplum yararına olan sivil üretime planlı bir biçimde geçilmesinin emekçi insanlara neler verebileceğini gösteren en yaygın belgilerdir. Potansiyel olanakları tam olarak kullanılmasa bile, bugün barış hareketlerinde kilit rol sendikal örgütlere aittir. Hükümet yetkilileri, sendikaların «ipini çekme», dolayısıyla emekçilerin grev haklarını sınırlama girişimlerinde bulunuyorlar.

Böylece, barış ve silahsızlanma savaşımı bizde doğrudan emekçilerin sosyal kazanımlarını koruma ve genişletme eylemleriyle bağlıdır. Bu savaşımında, yerel düzeyde eylem yürüten fabrikalardaki barışı koruma girişim gruplarının çok önemli yeri vardır, bunların aktifliği, sendika yönetimlerinin konularını etkiliyor.

Dine bağlı olanlar, ekolojistler ve aynı zamanda kadın ve gençlik örgütleri arasında da güçlü barışı koruma grupları vardır. Bunlar, geniş barış hareketlerinin eylemlerini destekliyor, kendi branşlarına uygun eylemler gerçekleştiriyor, yığınların aktifleşmesi için çalışıyorlar.

FAC'de Barış Savaşçılarının Koordinasyon Komitesi'nde temsil edilen barış hareketlerinin bir bölümü, birçok örgütten aktivistleri Eylem Konferanslarında biraraya getiriyor. Böylesi konferanslardan birinde, 11 Kasım 1986'da, «Cruise» roketlerinin yerleştirilmiş bulunduğu Haselbach yakınlarındaki Amerikan askeri üssünün çevresinde, ülkenin her yanından barış hareketleri temsilcilerinin katılacağı yığınsal bir gösteri yapılması kararlaştırıldı. Koordinasyon Komitesinin programı, FAC'nin uzay silahları üretimi için herhangi bir araştırma, ya da deneme-proje çalışmalarına katılmasına karşı konulmasını, «Pershing-2» ve «Cruise» roketlerinin ülkeden sökülüp atılmasını öngörüyor. Aynı zamanda askeri bütçenin kısıtlanması ve ordunun saldırı silahlarıyla donatılmasına izin verilmemesi, toplum yaşamının militaristleştirilmesine son verilmesi, silah satımından vazgeçilmesi, «Üçüncü Dünya» ülkelerine yardım yapılması da öneriliyor.

Amerikan roketlerinin yerleştirilmesine karşı savaşımın ağır bir başarısızlıkla sonuçlanması karşısında dağılmayan, ümitsizliğe kapılmayan ve

günümüzde çok geniş bir yelpaze oluşturan Federal Almanya barış hareketi için bu olağanüstü öneme sahip bir olgudur. Hareket buna bir dizi yaratıcı buluş ve enerji kattı, ama FAC halkının yaklaşık % 70'inin iradesine karşın, yeni silahlar gene de ülkemiz topraklarına yerleştirilmiş oldu. Bu durumda eylem birliği korundu. Dahası, roketlerin yerleştirilmesinden sonra, önceleri barış savaşçılarının çağrılarına kulak vermeyen halk katmanları da harekete çekildi. Ve burada, herşeyden önce sendikal temelde kurulmuş bulunan girişim gruplarının payı büyüktür. Değişik alanlarda çalışan bilim adamlarının harekete akın etmesi, kanıtların barış yararına oldukça daha yüksek bir düzeye çıkarılmasına yardım etti. Barış içinde yanyana yaşama ve silahsızlanmadan yana çıkan güçlerin olgunluğunun yükselmesine, sendikaların biriktirdikleri deneyim de yardım etti.

Uluslararası barış yılında, insanlar çatışma ve silahlanma yarışını çizgisinin ne gibi kötülöklere yol açabileceğini şimdi çok daha iyi kavıyorlar. Batı Almanya barış hareketi böylesi bir bilincin aşılmasına ve aynı zamanda güvenlik sorunlarıyla ilgili Bonn'un genel onayının boşa çıkarılmasına belirleyici düzeyde yardım etmiştir. Ve bunlar da FAC'nin çağdaş politik yaşamında niteliksel yeni ögelerdir.

SORUNLAR VE PERSPEKTİFLER

Antikomünizmin resmi doktrin düzeyine çıkarıldığı ölkelerde, barış hareketi çok sayıda engellerle karşı karşıya geliyor. Barış hareketini susturmaya, yalıtılmaya, gerçek önemini azaltmaya, «Moskova'nın yarıdakılarının hareketi» olduğunu söyleyerek gözden düşürmeye çalışıyorlar, ona karşı «böl ve yönet» taktiği, «meslek yasakları» pratiği uyguluyorlar; barış yanlılarının kafalarında, Doğu ile Batının stratejik konumları konusunda karışıklık yaratmaya yelteniyorlar. Bu, kimilerinin canını sıkıyor, diğerleri ise bunda sınıfsal savunma konumlarında olma zorunda kaldıkları sistemlerin doğal tepkisini görüyorlar. Barışçı gelecek için eylem gösteren halk yığınlarının etkisi ne kadar güçlüyse, Federal Almanya'da silahlanma yarışına körü körüne bağlı olan fanatiklerin bunları baskı altında tutma yeltenişlerinde başvurdukları yöntemler de daha kaba, daha iğrenç oluyor. Ancak bugünkü koşullarda, özellikle de yeni Sovyet barış önerilerinden sonra, böylesi yöntemlerin etkisi, bumerang gibi geri tepebilir.

Ölkemizde, barış hareketi içinde, iki sosyal sistem arasındaki temel farklılıklara gereği gibi önem verilmediği iyi biliniyor. Kimileri, sosyalist devletlerin hükümetleri ve halklarının çıkarlarının ilkesel olarak uyum içinde olduğunu anlamadan, orada eylem gösteren barış hareketleriyle işbirliğini, bunların da hükümetler gibi aynı amacı güttüğü gerekçesiyle

reddediliyor. Böylece, egemen çevrelerin NATO'ya yöneldikleri, barış-sever güçlerin ise muhalefette buldukları emperyalist ülkelerde güçlerin yer alımı mekanik olarak reel sosyalizme aktarılıyor ve benzeri temelde de yanlış değerlendirmeler yapılıyor. Bununla birlikte örneğin, İsveç'te, Yunanistan'da, Hindistan'da ve daha birçok burjuva devletinde hükümetler silahsızlanmadan, sosyalizmle barış içinde yanyana yaşamadan yana çıktıklarında, barış hareketlerinin kendi hükümetlerini güçlü bir biçimde destekledikleri ya gözden kaçırılıyor ya da görmezlikten geliniyor. Kuşkusuz, söz konusu soruna açıklık getirmek için yoğun bir aydınlatma, barış savaşında eylem birliği söz konusu olduğu için, çok daha önemli bir çalışma yürütülmesi gerekiyor.

İşbirliği çerçevesinde ele alınan sorunlar, çoğu zaman silahsızlanma görüşmelerindeki değerlendirmelerde ayrılıklara neden oluyor. Burada önemli olan, görüşmelerde ilkesel bakımdan, iki çizginin, barış ve silahsızlanma çizgisi ile silahlanma ve savaş çizgisinin çatıştığını insanların bilgisine sunmaktır.

Son beş yıl içinde FAC'deki barış hareketinde, barış savaşçılarının bilinç düzeyi, bunların sunulan bilgilere ve diyalog yoğunluğuna karşı duyarlılığı yükselmiştir. Tüm bunlar, hareketin olup bitenleri kavramada irade ve olanaklarının yükseleceği, onun ortak tehlikeye karşı eylem birliğini teşvik eden yeni gerçekleri benimseyeceği sonucunun çıkarılmasına yardım ediyor. Böylesi bir süreç Batı'daki barış savaşçılarının birlik içindeki eylemlerini, bunlar arasında yapıcı temelde kurulan diyalogu ve aynı zamanda, olanaklar ölçüsünde sosyalist devletlerdeki barışsever güçlerle ortak eylemleri hızlandırabilir. Bundan ötürü, barış savaşımına katılanları lüzumsuz yükten kurtarmak, bunların birbirleri hakkında gerekli bilgi edinme gereksinimini sabırla karşılamak önemlidir.

Bu yönde artık önemli deneyim vardır. Batıdaki hareketler, birçok kapitalist ülkede hükümetlerle barış savaşçılarının çıkarları arasında var olan ilkesel uyumsuzluğun, sosyalist devletlerde olmadığını ne kadar derinlemesine kavrarlarsa, silahlanma yarışından aşırı kâr vuranlara ve çatışma stratejilerine karşı toplumsal sistemin sınırları dışına çıkan başarılı eylemlerin yürütülmesi o kadar kolaylaşır.

FAC'de ve diğer Batı Avrupa ülkelerinde barış hareketlerinin nitel ve nicel olarak yükselmesi, büyük ölçüde, hükümetlerde daha gerçekçi güçlerin mi, yoksa kendi eleştirel bakış açısına sahip bile olmayan, ABD'nin saldırgan politikasına uyduluk yapan güçlerin mi yer alacağına bağlıdır. Bu sorunun çözümünü etkilemek, yani eylemlerini silahlanma politikasına karşı yöneltmek, önceden olduğu gibi barış hareketlerinin güncel bir görevidir. Değişik ülkelerdeki barış savaşçılarının, artık hükümetlerde temsil edilen sağduyu sahibi çevrelere, silahsızlanma yolunda atılacak etkil adımların kopmaz bir bileşeni olan yumuşama sürecinin giderek yeniden kurulmasına aktif etkide bulunmaları da çok önemlidir. Ka-

muoyunun genel ve tam olarak yaşama geçirilmesi için yardımlarda bulunmaya çağırıldığı Helsinki Sonuç Belgesi ilkelerinin yerine getirilmesi sorunu da gündemden inmemiştir.

Barış hareketi, uzun perspektifte, sıralarına, Avrupa'da kolektif güvenlik sisteminin kurulmasına ilgi duyan yeni güçler çekebilir. Her devletin topraklarının dokunulmazlığını, herkesin güvenliğini garantileyecek böyle bir sistemin kurulması, silahlanmaya giden milyarların, halkların güncel gereksinimlerini karşılamaya ayrılmasını sağlayabilir.

TÜSTAV

Ulusal çıkarları savunmak

Randolfo Banegas

Honduras Komünist Partisi Merkez Komitesi üyesi

Honduras Komünist Partisi'nin Dördüncü Kongresi, kesin keskinlik içinde yapıldı. Kongre, şehit düşen yoldaşların anısına saygı duruşuyla başladı. Yaşamlarını tehlikeye atarak, büyük özveriyle, işçi sınıfının davası uğruna, yıllardır yiğitçe dövüşen yoldaşlar selamlandı.

Ülke açısından, demokratik hareket, halk hareketi açısından çalkantılı bir dönemde yapılan ve olağanüstü bir önemi olan kongre, halkımızın sosyal ve ulusal kurtuluş savaşımına yeni bir itki sağladı. Honduras komünistleri, aynı zamanda, bu kongreyi, yeryüzünde emperyalizme ve gericiliğe karşı çıkan, dünya barışı için eylem gösteren devrimci, demokrat, ilerici güçlerin konumlarını güçlendirmeye mütevazı bir katkı sayıyorlar.

Kongre hazırlıkları, halk örgütlerine, özellikle HKP'ye karşı birbiri ardısıra gelen ve Kuzey Amerikan birliklerinin Honduras topraklarını işgal etmesiyle gitgide daha da gaddarlaştıran baskılar dolayısıyla uzadı. Ayrıca, delegelerce özeleştirilerek kabul edildiği gibi, daha önceki kongreden bu yana geçen sekiz yıl gibi uzun bir ara, 1980 yılı şubatında yapılan Merkez Komitesi Plenumu'ndan sonra su yüzüne çıkan parti içi anlaşmazlıkların da bir sonucuydu. Bu plenum, iktidarı kazanmak için kullanılacak yol ve yöntemlerle ilgili partinin politik doğrultusundaki değişiklikleri onaylamıştı. Plenum kararının geçerliliği onaylanmalı ve gergin bir ideolojik savaşım içinde açıklanmalıydı. Son çözümlemede, kongre yaklaştıkça, parti safalarını sıklaştırdı. Kongrede egemen olan atmosfer, bölgede durumun değerlendirilmesi, emperyalizmin stratejisinde Honduras'ın rolü, komünistlerin ve ülkeledeki bütün devrimcilerin karşı karşıya bulunduğu ivedi görevlerin niteliği, ortak bir politik platform temelinde sol güçlerin birliğinin sağlanması, halk içinde partinin faaliyetlerini örgütlemenin biçim ve yöntemleri gibi temel konularda bir uzlaşmaya varmayı olanaklı kıldı.

Kongrenin toplandığı durumla ilgili olarak, en çelikleşmiş ve saygın komünistlerden oluşan, gerekli asgari delege sayısı ile yetinildi. Ancak bu kongre, partimizin tarihindeki en temsili forumlardan biri oldu.

Genel Sekreter Rigoberto Padilla Rush'un okuduğu Merkez Komitesi'nin ana raporuna ilişkin tartışmalar, partinin program ve tüzüğündeki değişiklik tasarımları (bu belgeler, yeni tarihsel durumun ve karşı karşıya bulunduğumuz görevlerin gereklerine uygun olarak günün koşullarına uyarlanmak zorundaydı), Yurtsever ve Demokratik Savaşım Platformu,

bağlılıklar politikasında somut eylem planları, yönetim organlarına adayların önerilmesi gibi gündemin bütün maddelerinde, delegeler inanç ve kararlılıkla konuştu.

Uluslararası durumun hızla kötüleşmesinin ana sorumlusunun emperyalizm, en başta Kuzey Amerikan emperyalizmi olduğu yolundaki partinin değerlendirmesi bir kez daha yineleni. ABD'nin kudurgan, serüveni politikaları, barışın, güvenlik ve silahsızlanmanın sağlanmasını engelliyor. Uzayın militarizasyonunu öngören ABD'nin «Stratejik Savunma Girişimi» dediği şey, insanlığın varlığını tehdit ediyor. Delegelerin belirttiği gibi, Reagan'ın planlarının çifte amacı var: Varolan askeri-stratejik dengiyi ABD'den yana bozmak ve silah yapımcısı işletmelerin süper kârlarını daha da artırmak. Gezegenimizdeki «sıcak noktalar», dünya barışına karşı ciddi bir tehdittir. Buralarda yangınları körüklemenin sorumluluğu da, doğrudan emperyalizmin üzerindedir. Gerginlik odakları yaratma ve yerel çatışmalar tutuşturma, emperyalizmin stratejisinin ayrılmaz parçasıdır.

Kongre'nin ana raporunda belirtildiği gibi, bunun tam karşısında, Sovyetler Birliği ve öteki sosyalist ülkelerin izlediği yapıcı barış, güvenlik ve silahsızlanma politikası duruyor. Kongre'de sosyalist ülkelerin girişimlerine ve SBKP'nin 27'nci Kongresi'nce ileri sürülen Barış Programı'na yüksek bir değer biçildi. Barışı ve yumuşamayı savunmanın maddi temeli olarak sosyalist ülkelerin sosyal ve ekonomik başarılarının muazzam bir önemi olduğu vurgulandı. Delegeler, sosyal ve ulusal ezgiye karşı Latin Amerika, Asya, Afrika halklarının savaşımına verdikleri destek için Sovyetler Birliği'ne, sosyalist topluluğun bütün üyelerine derin minnetlerini dile getirdiler.

Kapitalist sistemin genel bunalımı bağlamında, kongre, Üçüncü Dünya ülkelerinin içinde bulunduğu vahim durumu, dış borçlar sorununu, Latin Amerika ülkelerinin bütünleşmesi, yeni bir uluslararası ekonomik düzen kurulması konularını incelediler. Delegeler, bu konulardaki tutumun işlenip geliştirilmesine Fidel Castro'nun yaptığı katkının büyük önemini belirttiler. Castro'nun vardığı sonuçlar, ortak düşmana karşı, ezilen ülkelerin eline bir silah vermiş, geniş bağlılıklar kurma ve demokratik sosyal reformları gerçekleştirme olanaklarını açmış bulunuyor.

Kongre, Latin Amerika'daki devrimci ve demokratik hareketlerin son yıllarda yükselmesini, Şili ile Paraguay'daki diktatörlüklerin gelecekte kaçınılmaz düşüşüyle bu hareketlerin daha da güçleneceğini memnuniyetle belirtti. Küba ve Nikaragua devrimlerinin zaferle ilerleyişini selamladı, El Salvadorlu yurtseverlerin de sonunda başarıya ulaşacağına duyduğu güveni dile getirdi.

Kongrede, Orta Amerika ve Karayiplerdeki duruma büyük dikkat ayrıldı. Bu bölge, Latin Amerika'daki kurtuluş savaşlarının gelişmesinde şimdi önemli bir rol oynuyor. Emperyalizm, işte burada, sanki kendi arka

avlusunda hareket edermişçesine, sözcüklerle anlatılması olanaksız bir gaddarlık ve saygısızlıkla, kendi «neoliberalist» (yeni yayılmacı) doğrultusunu izliyor. Birleşik Amerika, minicik Grenada'yı, halkın sosyal ve politik kazanımlarını yok ederek, ülkeyi bağımsızlık ve egemenliğinden yoksun bırakarak, sömürgecilik dönemine geri iterek kana boğdu. Beyaz Saray, Nikaragua için de benzeri bir yazgıyı planlıyor.

Delegeler, Washington'un Orta Amerika cumhuriyetlerine demokratik ve sosyal gelişme hakkını yadsıdığını, Küba'da devrimi tersine çevirmek gibi çılgınca bir düşünceye saplandığını belirttiler. Kuzey Amerikan emperyalizmi, bu politikayı uygularken şantajı başvuruyor, ekonomik, politik, ideolojik ve başka cephelerde yoğun saldırılarla egemen ülkelerin işlerine kabaca müdahale ediyor. Bütün göstergeler, Orta Amerika'daki gelişmelerin Pentagon'un doğrudan silahlı müdahalesine yol açacağını gösteriyor. Bunun kanıtı, özellikle, ABD Kongresi'nin Nikaragua'lı «Kontra»lara 100 milyon dolar fon ayırmasıdır. Bu karar, Başkan Reagan'ın serüvenci niyetlerinin onaylanmasından başka bir şey değildir.

Bununla birlikte, delegeler, güçler dengesinde, sosyal dönüşümleri kolaylaştıran, elverişli değişme olanaklarını da gözardı etmediler. Orta Amerika halklarıyla uluslararası dayanışmanın, Contadora Grubunun ve ona destek veren ülkelerin çabalarının muazzam bir önemi vardır.

Ancak bölgede durum, olağanüstü ölçüde gergindir. Delegeler, çatışmanın barışçı, politik araçlarla çözümü ve Kuzey Amerikalı stratejilerin saldırgan planlarının boşa çıkarılması için ek çabalar harcanmasının yaşamsal bir önem taşıdığını belirttiler.

Kongrede, şimdi varolan durumda, Honduras komünistlerinin ülkelerinin yazgısına ilişkin olarak muazzam bir sorumluluk taşıdıkları dile getirildi. Nikaragua'da Sandinist devrimin zaferinden sonra, Beyaz Saray'ın planlarında Honduras'a özel bir yer ayrıldı. Böyle olması, ülkenin coğrafi konumuyla, Somoza diktatörlüğünün yıkılması sonucu, bölgede Kuzey Amerika'nın egemenlik sisteminde doğan boşlukla yakından bağlantılıdır.

Kısa bir süre içinde Honduras, Pentagon'un koskoca bir askerî üssüne, Orta Amerika'da karşıdevrimin dayanak noktasına, Nikaragua'ya baskınlar düzenleyen Somoza kalıntısı katiller ve kiralık haydutların toplama merkezlerine çevrildi. (!) Ülkemiz bugün, esas olarak, Kuzey Amerikan birlikleri ve Nikaragua'lı «Kontra»lar tarafından işgal edilmiş durumdadır.

Uğursuz planlarını uygulamaya geçirmek için, Reagan yönetimi, bir-biri ardısıra askerî manevralar düzenliyor. (1983 yılının Şubat ayından bu yana, Honduras'ta yaklaşık 70 bin Amerikan askerinin katıldığı 30'un üze-

(!) Ayrıntılar için bak: Rigoberto Padilla Rush, «Militarizme Karşı Savaşımın Demokratik Özü», «Barış ve Sosyalizm Sorunları», Sayı 3, 1986.

rinde bu tür manevralar yapıldı.) Bu manevralar; verilen ad, çapı, süresi ve yeri bakımından birbirinden ayrılıyor. Bu bitip tükenmeyen manevraların tek amacı, özünde, bölgedeki kurtuluş hareketini boğmak, daha başka devrimleri engellemektir.

Kuzey Amerikan emperyalizmi, Honduras'ın ulusal çıkarlarını çiğneyerek, ülkedeki egemen çevreler, politik partiler ve silahlı kuvvetler üzerinde denetimini kurmuş bulunuyor. Öte yandan, mutlak itaatın semiz, milyonlarca dolarlık şırıngalarla ödüllendirileceği düşleriyle gözleri kamaşan oligarşinin pek çok üyesi, kendilerini emperyalistlerle özdeşleştirmiş durumdadır. Onlar, yükselen halk eylemlerine set çekebilmenin tek yolu olarak bu tür bir bağlaşıklık görüyorlar.

Yabancı işgali, toplumumuzun yakın tarihinin en kara sayfasıdır. Pentagon generalleri ve ABD elçiliği, Honduras'ın iç ve dış politikasının her yanına açıkça karışıyor, kendi çıkarlarına uygun kararları dayatıyorlar. Honduras Komünist Partisi'nin programında bu konuda şöyle deniyor: «Washington, bölgeyi sarsan sosyal çatışmaların kendi jeopolitik ve militarist bakış açısından hareket ederek, ülkemizi kendi mandası durumuna indirgeme niyetindedir ve zaten . . . egemenlik ve kimliğimizi soyup bizi işgal edilmiş bir ülkeye çevirmiş bulunuyor.» (2)

Delegeler, şimdiki durumda, ülkede Kuzey Amerikan birliklerinin ve «Kontra»ların varlığına son verme görevinin öncelik kazandığını belirttiler. Program, ayrıca, Honduras'ta sosyal devrimin, «yabancı istilacıların ayaklar altına aldığı egemenlik ve ulusal onurun yeniden kurulması için çetin savaşlar aşamasından kaçınılmazlıkla geçmek zorunda olduğunu» ifade ediyor. «Bundan ötürü, bu yurdun ve ulusun kurtuluşu savaşımı ve sosyalizm için ortak savaşımın ayrılmaz bir parçası durumuna geliyor.» (3)

Honduras'ın emperyalizmin bir uzantısı durumuna getirilmesi, ülkenin sosyal-ekonomik ve politik yaşamının pek çok yanını ters yönde etkiliyor.

Cumhuriyet, ciddi bir yapısal krizin pençesindedir. Programımız, ekonominin «gelişmemiş ve bağımlı bir kapitalist ülkeye özgü» bütün damgaları taşıdığını belirtiyor. Ülke, yayılma ve sömürü için uluslararası tekel, Uluslararası Para Fonu ve başka uluslararası mali örgütler gibi değişik mekanizmalar kullanan Kuzey Amerikan emperyalizmi tarafından yağma ediliyor. Honduras ekonomisinin ana sektörleri olan madencilik ve benzeri endüstriler, bankacılık, dışatıma yönelik tarım ve ticaret, Kuzey Amerikan tekelileri tarafından kontrol ediliyor ve bu da süregen bir sermaye kıtlığına yol açıyor.» (4) Kırsal alanda kapitalizm öncesi üretim

(2) Por la independencia nacional, la democracia, la paz y el progreso social. Programa del Partido Comunista de Honduras, 1986, s. 6.

(3) Agy, s. 2.

(4) Agy, s. 4.

ilişkileri varlığını sürdürüyor ve göz alabildiğine topraklar işlenmeden kalıyor. Kentlerde küçük üretim egemendir.

Roberto Suazo Cordova yönetimi (1982–1986) askeri rejimlerden ağır bir ekonomik durumu miras almıştır. Ekonomi, «sivil» hükümetlerin Şikago ekolünün neoliberal direktiflerine ve IMF reçetelerine kölece itaat etmesi sonucu, kötüden berbada gitmiştir. Hükümet aygıtında yozlaşma ve rüşvetin yaygınlaşması, en başta askeri bütçenin aşırı şişirilmesi ve sermayenin dışarı akmasıyla daha da kötüleşmiştir. (Dış borçların ödenmesi için daha büyük miktarların gerekmesi, petrol dışalım giderleri, uluslararası kuruluşların kârlarının dışarı aktarılması, yerli işadamları ve yüksek dereceli memurların yabancı bankalardaki mevduatı, sermayenin dışarı akışının örnekleridir.)

Bütçe ve ödemeler dengesi açığı gitgide artıyor. (Bütçe açığı, 1985 yılında 300 milyon doları, ödemeler dengesi açığı ise 250 milyon doları bulmuştur.) Döviz rezervleri eriyor. Bu da, ulusal para biriminin devalüasyonu tehlikesini taşıyor. Dış borçlar, hızla artarak 3 milyar dolara ulaşmış bulunuyor. Bu miktar, ülkenin gayrisafi ulusal ürününü aşmaktadır. Bu borçların karşılığı olarak ülke, her yıl 300 milyon dolar ödemek zorundadır. Bu miktar, 850 milyon dolar olan dışsattım gelirlerinin yaklaşık $\frac{1}{3}$ 'üdür.

Ekonomik kriz, sosyal alanda bütün keskinliğiyle kendini duyurmaktadır. Enflasyon sonucu, halkın satınalma gücü sürekli düşüyor. Sayısı yaklaşık 1 milyon 200 bin olan çalışabilir nüfusun $\frac{1}{3}$ 'ü 37,5'i tam, $\frac{1}{3}$ 'ü 28,5'i ise yarı işsizdir. Nüfusun üçte biri, yoksulluk çizgisinin altında yaşamaktadır. Yeni doğan her 1.000 çocuktan 98,5'i ölmektedir.

Veriler, Kuzey Amerikan emperyalizminin dayattığı bütün kalkınma modellerinin «gerçekleştirilemez olduğunu kanıtlıyor. Çünkü geçici olmayan, yapısal ve politik-kurumsal bir nitelik taşıyan bu modeller, krize son vermeyi sağlayamamışlardır. Kapitalist sistemde egemen sınıf, halkımızın en ivedi gereksinimlerini karşılama yeteneğine sahip değildir . . . Bu duruma son vermek ve ülkenin önünde çok yönlü gelişme ufkunu açabilmek için bir tek yol vardır. Bu da, *egemen olan kapitalist modeli kökünden değiştirmektir*. Bunun için, ana amaçları ekonomide yabancı tekelin egemenliğine son vermek, latifundizmin kökünü kazımak, stratejik bakımdan önem taşıyan sanayi kuruluşları, bankalar, vb. üzerinde denetimi kurmak olan Honduras devriminin ilk aşamasını gerçekleştirmek zorunludur.»⁽⁵⁾

Kongrede ülkedeki politik durum yakından incelendi. Partinin 1977 yılındaki son kongresinden bu yana ülkede önemli değişiklikler oldu. 1970'li yılların ikinci yarısında askerlerin devletin dümeninde olduğu

(5) Agy, s. 5–6.

diktatörlük rejimlerinin yerini sınırlı demokrasi denilen liberal-militarist modeller aldı. Bu modelin belirgin yanı, «demokratik» bir maske taşımasıdır. (Temsili organlar için düzenli seçimler yapılmaktadır. Sivil bir devlet başkanı vardır. Geleneksel partiler, politika sahnesinin en önünde görünmektedirler, vb.) Ama bütün bunlar, ana kaldıraçları silahlı kuvvetlerden gerici bir seçkin zümrenin elinde olan «ulusal güvenlik» rejimi için birer kılıftır. Bir tek örnek, bunu göstermeye yetecektir, sanırız. 1982 ile 1984 yılı Mart ayı arasında, başta anayasaya uygun olarak seçilmiş bir devlet başkanı bulunmasına rağmen, ülkenin işleri aslında, başını General Alvaro Martinez'in çektiği faşist benzeri bir klik tarafından yönetilmiştir. Şimdiki devlet başkanı Jose Simon Azcona Hoyo döneminde de, bu durumun değiştiği söylenemez. Ordu, iktidar yapısı içinde önemli bir yer işgal etmeyi sürdürmekte, ülkenin politik ve ekonomik yaşamında muazzam bir rol oynamaktadır. Kendisine verilen görevin (en azından şeklen) ülkenin toprak bütünlüğü ve egemenliğini korumak olduğu bundan önceki onyıllardan farklı olarak, bugünkü ordu iki işlevi yerine getirmektedir. Birincisi, «kontrgerilla» operasyonları gerçekleştirmek, başka bir deyişle, halkın eylemlerini bastırmaktır. İkincisi, kardeş Nikaragua Cumhuriyeti'ne karşı saldırısında ABD'ye yardım etmektir. Bunun için Washington, hükümete dolar bağıışı yapmaktadır. Bunun sonucu, silahlı kuvvetlerdeki insan sayısı son birkaç yıl içinde iki katına çıkmış, ordunun donanım ve ateş gücü yükselmiştir.

Kongre, ülkenin Kuzey Amerikan birliklerince işgalinden ve yurt düşmanı iç ve dış politikalarından doğrudan sorumlu olanın oligarşi ve geleneksel partilerin yanı sıra ordudaki sağcı çevreler olduğunu kaydetti. Ancak silahlı kuvvetler, kesinlikle yekpâre bir kurum değildir. İlerici ve demokratik kesimlerin de yer aldığı, değişik eğilimleri barındıran heterojen bir kuruluştur. Politik bunalımın gidişinde, halkın savaşımı yükselmeye başlayınca, bu kesimlerin pekçok üyesinin halkın yanında yer alması gözardı edilemez.

Yönetimin liberal-militarist modelinin uygulanmaya başlanmasına, emekçi yığınlarına ve örgütlerine karşı baskının sertleşmesi eşlik etmektedir. 1979 yılına kadar, Honduras'taki baskılar, salt Honduras egemen sınıfının çıkarlarının sürdürülüyordu. Nikaragua'da Sandinist devrimin zaferinden sonra, eşi görülmedik bir düzeye yükselen bu baskılar, daha çok Kuzey Amerikan emperyalizminin amaç ve doğrultusuna hizmet etmeye başladı. «Ulusal güvenlik» doktrinine uygun olarak, baskı organları önemli ölçüde genişletildi ve işlevleri daha kapsamlı bir duruma getirildi. Faaliyetlerinin biçim ve yöntemleri «zenginleştirildi». Politik amaçlı cinayetlerde hızlı bir tırmanma oldu. Kaçırılan muhalefet mensuplarının sayısı arttı. Bunların çoğunun bir daha izine raslanmadı.

Varolan devlet baskı aygıtını tamamlama amacıyla, yarı-askeri bir «savunma komiteleri» ağı kuruldu. Devlet Başkanı Suazo Cordova yönetimin-

de «antiterörist» yasalar kabul edildi. Yargı organları, yasa tanımazlığın bir parçası durumuna getirildi. Bu organlar, yasaları çiğneyen yetkililere karşı yurttaşların açtığı davalara bakmayı reddetmektedirler.

Halkın savaşımının içinde bulunduğu duruma ve düzeye gelince: Kongre, olağanüstü elverişsiz koşullara karşın, değişik biçimlerin birleştirildiği bu savaşımın yükseldiğini kaydetti. 1970'li yılların sonunda, halk daha çok sosyal-ekonomik şikâyetlerinin giderilmesini güvence altına alabilmek için harekete geçiyordu. 1980'li yılların ortalarına doğru bu eylemler, politik bir renk kazanmaya başladı. Sosyal-ekonomik ve politik istemler birbirinin içine geçmeye, karşılıklı bir uyum kazanmaya yüz tuttu.

Emperyalizm ve gericiğin bütün safsatalarına, onların ajanlarının bölme çabalarına karşın, sendikal hareket, halkın savaşımının lokomotifi durumundadır. Sendikalar, örneğin, Halk Örgütleri Eşgüdüm Komitesi'nin kurulmasında en önemli rolü oynamışlardır. Bu komitenin çabaları sonucu, 18 Mayıs 1984 günü başkentte 30 bin kişi toplanmış, bu olay, Alvaro Martinez'in iktidardan uzaklaştırılmasında belirleyici etmen olmuştur.

1 Mayıs'ta halk hareketi önemli bir yükselme göstermiştir. Büyük gösteri ve mitinglerdeki sloganlarda, ekonominin sağlığa kavuşması, tarım reformu sürecinin başlatılması, emekçilerin durumunun iyileştirilmesi, politik ve toplumsal yaşamın demokratikleştirilmesi çağrısında bulunuluyor. Mitinglere katılanlar, yabancı askerlerin ülkeden çekilmesini, ulusal egemenlik ve ulusal onur savunulmasını istiyorlar. 1 Mayıs'ın 100'üncü yıldönümü dolayısıyla üç sendikal merkezin örgütlediği gösteriye yaklaşık 250 bin kişi katıldı.

Demokratik ve yurtsever halk hareketinde kadınlar önemli bir yer tutuyor. «İzine Raslanmayan Kayıp Kişiler»in akrabalarının oluşturduğu komitelerde kadınlar canlı bir çalışma yürütüyor.

Bütün eylemlerin belirgin yanı, her düzeyde birlik eğilimidir. En başta devrimci ve demokratik örgütlerin ortak eylem isteğidir. Kongrede bu da belirtildi.

Kongre, uluslararası alanda ve ülke içinde durum, sınıfsal ve sosyal güçlerin yer alımı ve halk hareketinin deneyiminin kapsamlı bir çözümlemesi temelinde partinin ana görevlerini formüle etti. Bunlar genel ifadesini, HKP'nin yeni programında, «Ulusal Bağımsızlık, Demokrasi, Barış ve Sosyalizm için» şeklinde buluyor.

Programda, ülkenin ekonomik ve politik gelişmesinin nesnel gerekliliklerinin *demokratik bir ulusal kurtuluş devrimini* gündeme getirdiği vurgulanıyor. Bu devrimin niteliği, emperyalizmin bağlaştığı olan oligarşik azınlık rejiminin (latifundistler ve burjuvazinin bir kesimi) devrilmesi, halkın ezici çoğunluğunun çıkarlarını temsil eden politik ve sosyal-sınıfsal güçler blokunun iktidara gelmesi, ülke yaşamında ekonomik, politik, kültürel,

vb. alanlarda Kuzey Amerikan emperyalizminin egemenliğine son verme gereğini öngörüyor.

Parti, demokratik, ulusal kurtuluş devrimini, sosyalizmi kurmanın koşullarını yaratmada gerekli bir aşama olarak görüyor. Ana itici güçleri işçi sınıfı, köylüler, kent ve kır orta katmanlarından oluşacak bu devrim, halkın en geniş kesimlerinin yaratıcı çabalarının bir ürünü olacaktır.

Kongredeki tartışmalarda, iktidar için savaşımın yol, biçim ve yöntemleri sorusu çok yönlü analiz edildi. HKP'ye göre, şimdiki koşullarda kurtuluş süreci, devrimci halk savaşında devrimci silahlı şiddet yolunu izleyecektir. Ulusal ve uluslararası deneyimi göz önüne alarak varılan bu sonuç, parlamenter savaşım da içinde, savaşımın başka biçimlerinin yadsınması anlamına gelmemektedir. Tersine, savaşımın öteki biçimleriyle birleştirme ve içiçe geçirmeyi öngörmektedir.

Honduras komünistleri, kendilerini salt stratejik amaçlarla sınırlı kılmadılar. Kongre devrimin ilk aşamasının, içeriği yurtsever olan aşamanın amaçlarını somutlayan Yurtsever ve Demokratik Savaşım Programı'nı kabul etti. Bu platform şunları öngörüyor: Birincisi, Kuzey Amerikan işgal birlikleri ve Somoza çeteleri ülkeden çekilmeli, bütün Amerikan askeri manevraları bir an önce durdurulmalı, ABD askeri üsleri sökülmesi, ulusal onur ve egemenliği kurmaya yönelik öteki adımlar atılmalıdır. İkinci olarak platform, ekonomik bunalıma son verecek bir dizi adımın atılmasını öngörmektedir. Bir tarım reformunun başlatılması, temel ihtiyaç maddelerine devlet desteği sağlanması, bu ürünlerin fiyatlarının denetlenmesi, gerçek ücretlerin artırılması, bu adımlar arasındadır. Platform, ayrıca dış borçların ödenmesinin durdurulmasını, serbest kalacak fonların ekonomik ve sosyal gelişmeye, küçük, orta ve büyük ulusal işletmelere mali yardım olarak ayrılmasını öngörmektedir. Üçüncü olarak, platform, demokratik ilkeler temelinde toplumun yeniden inşasını önermektedir: Buna göre, politik, mesleki, vb. örgütlerin kurulması ve serbestçe faaliyet göstermesi hakkı tanınmalı, çalışma yaşamındaki ve başka anlaşmazlıklar da içinde, bunların faaliyetlerine ordunun karışmaması sağlanmalı, bütün siyasi tutuklular, göçmenler, sürgünler, «arananlar» için tam ve kayıtsız şartsız af ilân edilmelidir. Platform, ayrıca, bütün «anti-terörist» yasaların yürürlükten kaldırılması, halka zulmeden yargı organlarının, baskı aygıtlarının dağıtılması, cinayetler ve kayıp kişilerle ilgili davaların açılması, bunların sorumlularının cezalandırılması, Alvaro Martinez'in ve tüyler ürpertici suçlar işleyenlerin yargılanması çağrısında bulunmaktadır. Dördüncü ve son olarak, platform, dış politikada barış ve başka ülkelerin işçilerine karışmama çizgisi izleyen, Nikaragualı karşı devrimcilere yardımı kesen, Contadora Grubunun çabalarına destek veren, çoğulcu bir politik ve ideolojik bir rejimin kurulmasının yararını belirtmektedir.

Partimiz bu platformu, bütün devrimcileri, demokratları, yurtseverleri, ülkesinin yazgısına kayıtsız kalmayan din adamları, askerler, işadamları

da içinde herkesi birleştirecek bir temel, bir tür asgari program sayıyor. Komünistler, ekseninde işçi sınıfıyla köylüler arasında bağlaşıklığın bulunduğu, mümkün olduğunca en geniş güçlerin koalisyonunu kurmayı en başta gelen görev olarak görmekte-dirler.

Güçlü ve savaşkan bir parti olmadan bu amaçlara varılamayacağını biliyoruz. Bundan ötürü, kongrede, örgütsel ve ideolojik çalışmaya ilişkin sorular, illegal, yarı-legal ve legal faaliyetlerin hepsini kullanma gereğini dayatan özgül koşullar göz önüne alınarak bu çalışmayı yükseltmenin yol ve araçları ayrıntılı olarak tartışıldı.

Enternasyonalistler ve yurtseverlerin partisi olan HKP, Dördüncü Kongresinde, Marksizm-Leninizm ilkelerine bağlılığını, ülkesinin bağımsızlığı, özgürlüğü ve sosyal ilerleme için özveriyle savaşan Honduraslı birçok devrimci kuşağın umutlarını gerçeğe dönüştürmeye olan sarsılmaz kararlılığını bir kez daha dile getirdi.

1980'ler emperyalizminin özellikleri

(ULUSLARARASI SEMPOZYUM)

V. İ. Lenin'in «Kapitalizmin en yüksek aşaması, emperyalizm» adlı yapıtının 70. yıldönümü nedeniyle «Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisinin Genel Teorik Sorunlar Komisyonu Prag'da «1980'lerde Emperyalizm» konulu uluslararası bir sempozyum düzenledi.

Sempozyum BSS dergisi başredaktörü ve SBKP MK aday üyesi Yuri Sklarov tarafından açıldı. Tartışmaya tebliğ sunanlar: Heinz Jung (Alman Komünist Partisi), Hugo Facio (Şili Komünist Partisi), Eduard Pletnov (SSCB), Tadeusz Iwinski (Polonya) ve Semou Pathe Gueye (Senegal Bağımsızlık ve Emek Partisi). Tartışmaya katılanlar: Ganço Ganey (Bulgar Komünist Partisi), Bert Ramelson (Büyük Britanya Komünist Partisi), Duong Ngok Ki (Vietnam Komünist Partisi), Donald Ramotar (Guyana Halkının İlerici Partisi), Randolph Banegas (Honduras Komünist Partisi), Zenon Zorzovilis (Yunanistan Komünist Partisi), Unni Krishnan (Hindistan Komünist Partisi), Satiadjaya Sudiman (Endonezya Komünist Partisi), William Somerset (İrlanda Komünist Partisi), William Stewart (Kanada Komünist Partisi), Alvaro Oviedo (Kolombiya Komünist Partisi), Antonio Diaz Ruis (Küba Komünist Partisi), Sam Moeti (Lesoto Komünist Partisi), Rafik Samhun (Lübnan Komünist Partisi), Felix Dixon (Panama Halk Partisi), Cesar Augusto Jimenez (Peru Komünist Partisi), Stanislav Menşikov (SSCB), John Pittman (ABD Komünist Partisi), Ali İleri (Türkiye Komünist Partisi), Jose Lava (Filipinler Komünist Partisi) Luis Emilio Veintimilla (Ekvador Komünist Partisi), Essop Pahad (Güney Afrika Komünist Partisi), Elean Thomas (Jamayka İşçi Partisi).

Heinz Jung'un sunduğu tebliğin özeti «Barış ve Sosyalizm Sorunları» – «Yeni Çağ» dergisinin 1986 yılı 7. sayısında yer aldı. Aşağıda tartışmanın özetini yayınlıyoruz.

Sempozyuma katılanlar, tüm dünya komünistleri ve öteki ilerici güçlerin çalışmaları açısından Lenin'in emperyalizm analizinin ve onun bu yapıtının temel öneminin geçen 70 yılda açık bir biçimde kanıtlanmış olduğunu belirttiler. Marks'ın kapitalist toplum formasyonu ile ilgili analizinin doğrudan bir devamı olan Lenin'in öğretisi, emperyalizme karşı savaşta sağlam bir bilimsel temel oluşturdu. Lenin'in emperyalizmin öğretisi, sosyalist devrim teorisinin temelidir, kapitalizmden sosyalizme geçişin, Büyük Sosyalist Ekim Devrimi'yle başlayan çağın özünü oluşturan bu geçi-

şin yasallıklarının, bunun özelliklerinin ve geçiş yollarının kavranmasında bir temel oluşturmaktadır. Lenin'in öğretisi, yaşadığımız dünyadaki ana eğilimleri ve çelişkileri incelemek için Marksistlere bir metodoloji sağlamaktadır. Marksizm-Leninizm'in bütünü gibi, bu da komünist partilerinin yaratıcı bir biçimde geliştirip zenginleştirdikleri bir öğretilerdir.

Sempozyuma katılanlar, dikkatini genellikle 1980'ler emperyalizmin özellikleri üzerinde yoğunlaştırdılar. Böyle bir yaklaşım bilimsel açıdan doğrudur ve politik açıdan günceldir. Çünkü bugün insanlığın karşı karşıya bulunduğu sorun ele alındığında, Lenin'in emperyalizm öğretisinin geçerli ve etkin olduğu görülecektir.

Tüm konuşmacılar, Lenin'in analizinde belirttiği tüm değişmez özellikleriyle bugün kapitalist sistemin hâlâ emperyalist aşamada olduğu konusunda görüş birliğine vardılar. Sözkonusu değişmez özellikler şunlar: Tekellerin egemenliği, eşitsiz gelişme, sömürünün, baskının, her yönde gericiliğin ve mali sermayenin saldırganlığının artması. Emperyalizmin doğası değişmedi. Emperyalizm bugün emekçi halkın en başta gelen sınıf hasımı ve tüm insanlığın düşmanıdır.

Ancak günümüz kapitalizmi, birçok bakımdan 20. yüzyılın başlarındaki, hatta ortalarındaki kapitalizmden farklıdır. (!) Günümüz kapitalizminin ekonomik temeli, politik ve ideolojik üstyapısı da büyük ölçüde değişikliğe uğradı ve bu kaçınılmaz olarak tarihsel sürecin gidişine de yansdı.

Lenin, teknelci kapitalizmin temel ekonomik özelliklerini ortaya koydu ve sosyalist devrim için koşullar olgunlaşırken, halkların kurtuluş ve anti-emperyalist savaşları yükselirken, bu özelliklerin nesnel olarak nasıl emperyalist savaşları yarattıklarını gösterdi. Günümüzde emperyalizmdeki son değişikliklerin incelenmesi, insanlığın varlığı için bir tehdit oluşturan savaş tehlikesinin ana kaynağını göstermeye yardımcı olacaktır. Aynı zamanda Marksist-Leninistler insanlığın «varolması ya da yokolması» sorununa açık ve kesin yanıt verdiler: Barış güçleri savaş güçlerini gemleyecek yetenektedir, toplumsal ilerleme ve insanlığın yaşamı sürmeli ve sürecektir.

Konuşmacılar bu sonucun çağdaş dünyada tüm çelişkilerin bilimsel analizine dayandığını belirttiler: İki sistemin devletleri arasındaki ilişkilerde çelişkiler; kapitalist dünyanın kendi iç çelişkileri, emperyalizm ile az gelişmiş ülkeler ve bu ülkelerin halkların arasındaki çelişkiler ve global çelişkiler uygarlığın varlığının temeline kadar uzanmaktadır. Bugün emperyalizm içindeki ekonomik süreçlerin incelenmesi de önemli bir konudur.

(!) Bak: SBKP Programı, TKP yayınları, Nisan 1986, s. 18.

GÜNÜMÜZ KAPITALİZMİNİN ÖZELLİKLERİ

1980'ler emperyalizminin temel ekonomik özellikleri özetle şunlardır:

– Üretimin yoğunlaşması ulusal sınırları aştı ve üretim uluslararasılaştı. İşte bu temel üzerinde gelişen uluslarötesi tekeli sermaye evrensel olma eğilimindedir. Uluslarötesi sanayi tekelleri uluslarötesi bankalarla birleşip iç içe geçerek, uluslararası çapta iç içe geçmiş mali sermaye ve mali oligarşi oluşturuyorlar. Uluslarötesi sermaye giderek artan ölçüde burjuva devleti ile iç içe geçerek devlet tekeli kapitalizminin uluslarötesi biçimlerini oluşturuyor.

– Bugünkü militarizmin ekonomik ve politik temelini oluşturan askersel-sanayi kompleksleri mali oligarşi içinde kendilerini bağımsız ve hatta son derece büyük bir güç haline getirdiler.

– Uluslarötesi tekellerin ve devlet tekeli kapitalizminin egemenliğindeki dünya kapitalist sisteminde onlarca politik olarak bağımsız, ama az gelişmiş devletin bir avuç emperyalist güce bağımlılığı ile yenisömürgeci bir sömürü sistemi kuruldu.

– Emperyalizmin iç çelişkileri, ABD mali sermayesinin ve en başta onun uluslarötesi biçimlerinin sadece az gelişmiş kapitalist ülkelerin değil, aynı zamanda sanayileşmiş kapitalist ülkelerin ulusal egemenliklerine karşı bir tehdit oluşturduğu bir düzeye erişti.

Tekeli sermayenin yeni bir aşamaya girip girmediği ya da bu süreçlerin henüz tamamlanıp tamamlanmadığı soruları bir tartışma konusudur, ama şu kesindir: Günümüzde emperyalizmin altyapısında ve üst yapısında *nitel değişiklikler* olduğu açıktır ve bu komünist ve işçi sınıfı hareketi için yeni sorunlar doğurmaktadır.

Günümüz emperyalizminin ekonomik özellikleri, onun kendi iç politikasını çok daha gerici hale getirirken dış politikasını da daha saldırganlaştırmaktadır.

Sempozyuma katılanlar, kapitalist ülkelerde egemen çevrelerin iç politikasının sağa kaymasının ve gerici niteliğinin önemli ölçüde güçlenmesinin ekonomik nedenlerini saptamaya büyük bir dikkat gösterdiler. Bu süreçlerin ardında yatan çeşitli kilit etmenleri belirttiler.

Birincisi, ekonomik durumda bir değişiklik olmuştur. 1970'lerde ve 1980'lerdeki ekonomik büyüme hızındaki genel yavaşlama, devresel bunalımların derinleşmesi ve bunların yapısal bunalımlarla örülmesi, milyonları etkileyen yığınsal işsizlik, enflasyon, devasa bütçe açıkları ve büyüyen iç ve dış borçlanmalar, tüm bunlar devlet tekeli kapitalizminin ve uluslarötesi tekellerin üretici güçlerin büyümesi ya da bilimsel teknik devrimin son aşamasının gereksinim ve istemleri ile başedemediğini gösteren kanıtları güçlendirmektedir. Bilimsel ve teknik ilerlemenin meyvaları

tekeller tarafından emekçi yığınlar karşı ve sömürüyü artırmak için kullanılıyor. Milyonlarca maaşlı ve ücretli üretim dışına itiliyor, geçici olarak değil, ılelebet işlerinden oluyorlar ve «yeni yoksullar» ordusu büyüyor.

1940'lardan 1960'lara kadar, devresel bunalımların derinlik ve keskinlik derecelerinin görece daha az olduğu dönemde, üretimde göreceli yüksek büyüme hızları ve iç olanakları burjuva reformizmine maddi temel oluşturuyordu. Büyüme hızlarının düşmesi ve bunalımların derinleşmesi yeniden üretim ve özellikle artı değer oluşturulması sorunlarını karmaşıktırdı ve tekelci kârları emekçi halkın gerçek gelirindeki artışla karşılaştırılmayacak biçimde artırdı. Böylece tekellerin ve devletin ücretlere doğrudan baskısıyla ücretlerin artış hızı düştü, emekçi halkın gelirlerini sınırlamak ve kısmak için «çifte basamaklı» ücret sistemleri ve daha başka yöntemler getirildi. Öte yandan sendikal hakları denetim altına alma politikası ve emekçi sınıfları sadece yaşam düzeyi ve çalışma koşulları bakımından değil, örgütlenmeleri ve militanlık dereceleri bakımından da onyıllarca geriye itme girişiminde bulunuldu.

Tartışmada, ekonomik durumdaki genel kötüleşmenin burjuva devletin sosyal politikası da etkilediği belirtildi. Daha önceleri prensip olarak devletin gelirleri askersel harcamaları karşılayabiliyordu ve sosyal harcamalarda biraz artış yapılabiliyordu. Şimdi ise devlet bütçesindeki devasa açıklar, silahlanma yarışı ile sosyal yardımlar ve transfer ödenekleri arasındaki çelişkiyi daha da artırmaktadır. Egemen çevreler bu çelişkiyi silahlanma yarışından yana çıkararak, tekellere daha fazla destek vererek çözmeye çalışıyorlar. Sonuçta, genel olarak «kemerleri sıkma» politikası izlenirken, varolan sosyal programlar kesintiye uğramakta ve emekçi halkın onyıllar boyunca zorlu savaşlar sonucu elde ettiği kazanımları geri alma girişimlerinde bulunmaktadır.

Burjuva politikasının sağa kaymasının ardında yatan bir başka ana etmen de uluslarötesi tekelci sermayenin artan gücü ve etkisidir. Eski tekeller için ana sömürü ve kâr alanı ulusal ekonomi idi. Şimdi ise uluslarötesi tekeller herşeyden önce global kârlarını en yüksek düzeye çıkarmaya çalışıyorlar. Bu amaçla kapitalist dünya ekonomisinin bir ucundan öbür ucuna kadar tüm hammadde, insan gücü ve mali kaynakları kullanmaya çalışıyorlar, üretimi kendilerine en çok avantaj sağlayacak yerlere naklediyorlar. Sanayi «modernleştirme» ve «yapıyı verimli hale getirme» bahanesiyle ulusal ekonominin gereksinimlerini ve özellikle de emekçi halkın çıkarlarını gözardı ederek, yüzlerce işletmeyi kapatıyorlar ve tüm sanayide üretimi ve işçi sayısını büyük ölçüde azaltıyorlar.

Uluslarötesi tekellerin artan etkisi vurgunun burjuva devletlerin ekonomik politikalarına kaymasında da görülmektedir. Önceki dönemlerde devlet, anti-bunalım ve anti-enflasyon düzenlemesinin kaldırmaç kollarından sırayla bir onu bir ötekini harekete geçirecek, işsizlik ile enflasyon arasında bir çeşit denge kurmaya çalışıyordu. Şimdi ise her yerde, işçi sınıfına

karşı saldırıyı gizleme amacıyla ağırlık «enflasyonla mücadele»ye verilmekte, sürekli bir şekilde varolan yığınsal işsizlik, teknik ilerlemenin ve pazar güçlerinin işleyişinin «normal bir sonucu» sayılmakta ve bu tü-müyle gerici çevrelerin sosyal istikrar fikrine uygun düşmektedir. İlk olarak 1930'larda formüle edilen ve daha sonraki yıllarda reformizmin temel taşlarından birini oluşturan «tam kapasite ile işçi çalıştırma» slo-ganı birçok durumda sağ kanat güçler tarafından bir yana atıldı. Bu teorik açıdan Keynesçi devlet düzenlemesi modelinden kesin bir uzaklaş-ma ve yığınsal işsizliğe, işçi sınıfının haklarına açık saldırıya uygun düşen monetarist ve daha başka modellerin genel olarak kabulü ile açıklana-bilir.

Askersel-sanayi komplekslerinin artan gücü, emperyalizmin gericileş-mesine ve saldırganlaşmasına temel oluşturmaktadır. Konuşmacılar bu konunun derin bir inceleme konusu olduğunu belirttiler. İnsanlığın gele-ceği için ölümcül bir tehlike oluşturan ve hatta bugün üretici güçlerin gelişmesi toplumsal ve politik ilerlemenin önüne sayısız engeller koyan militarizmin kendi kendine yeterli ve kendi kendini yeniden üreten hale gelebilmesinde, askersel-sanayi kompleksleri ekonomik ve maddi temeli oluşturmaktadır.

Silahlanma yarışını yaratan militarizm, kokuşan asalak emperyalizmin en çirkin görünüşüdür. Militarizm, bilimsel ve teknik ilerlemeyi yeni yeni yığınsal kırım silahlarının geliştirilmesi ve yeryüzünde tüm yaşamı, uygar-lığı yok edebilecek miktardan çok daha fazla silah yığınakları oluşturul-ması doğrultusuna yönelterek onun özünü de boşalttı. Politik olarak mili-tarizm sürekli bir faşizm ve açık terörist hükümet biçimleri tehlikesini oluşturmaktadır. Uluslararası alanda ise militarizm devlet terörizmi poli-tikasını, antikomünist «haçlı seferini» ve «yeni globalizm» politikasını yarattı.

Askersel-sanayi komplekslerinin uluslararasılaşma eğilimi de büyük bir tehlike oluşturmaktadır. Bu eğilim özellikle Batı Avrupa ve Japon asker-sel işletmelerinin ABD'nin uzağı silahlandırma planlarına katılmasında kendini göstermektedir. Emperyalizm, silahlanma yarışına son vermeyi reddederek ve silahlanmayı çok daha başka alanlara yaymaya çalışarak, nükleer bir felaket tehlikesi doğurmakta ve tüm insanlıkla uzlaşmaz bir çelişki içine girmektedir. İşte bu nedenle, militarizme karşı, askersel-sanayi komplekslerinin egemenliğini sınırlamak ve son vermek için, silah-sızlanma, yumuşama (detant) ve barış için savaşım, sosyal kurtuluş ve toplumsal ilerleme savaşımının zorunlu bir bileşenidir.

Konuşmacılar, 1980'lerde emperyalizm incelenirken bunun gelişmesi-nin karmaşık diyalektiği sadece sistemin organik yapısındaki yasallıklar ve çelişkiler temeline değil, aynı zamanda dünya sosyalizmi, ulusal kur-tuluş güçleri, uluslararası işçi sınıfı ve yığınların genel demokratik ve savaş karşıtı hareketleri ile cepheleşmesi açısından incelendiğinde doğ-

ru bir değerlendirme yapılabileceğini belirttiler. Emperyalizmin yapmakta olduğu kimi değişiklikler, dünyada değişen duruma ve kapitalist ülkelerdeki sınıf savaşımı koşullarına egemen tekeli eliti kendini uydurma çabalarının sonucudur. Ancak bu adaptasyon stratejisi sadece çelişki ve çatışmaları giderek daha da keskinleşen kapitalist sistemin varlığını güvence altına almayı amaçlamıyor, aynı zamanda sosyal öç almayı, sosyalizme ve tüm devrimci ve kurtuluş hareketlerine karşı savaşta ortak bir cephe kurulması için emperyalist güçlerin çabalarını koordine etmeyi amaçlıyor.

Hiç kuşkusuz, bu çizgi kapitalizmin genel bunalımının daha da derinleşmesinden kaynaklanamaz. 1980'lerde emperyalim, tüm çelişkilerinin, sosyal, ekonomik ve öteki bunalımların eşi görülmemiş şekilde birbiri içine geçme ve karşılıklı olarak birbirini artırma durumu ile karşı karşıyadır.

Konuşmacılar militarizm ve emperyalist burjuvazinin önünde büyük engeller olduğunu belirttiler. Herşeyden önce, dünyadaki güçler dengesinde barış, demokrasi ve sosyalizmden yana nesnel bir değişim vardır. Barış güçlerinin potansiyeli artıyor ve sosyal ve ulusal kurtuluş savaşımı genişliyor. Öte yandan kapitalist sistem içindeki süreçler de nesnel olarak militarizmin ve gericiliğin keyfiliğini sınırlama eğilimi gösteriyor ve bu bağlamda, savaşa yönelmeyi durdurabilecek ve karşıt toplumsal sistemlerdeki devletlerin hükümetlerinin ve halklarının işbirliği içinde çözmesi gereken insanlığın nesnel sorunlarını ortaya koyup bunların içeriğini geliştirecek etmenlerin tam bir tanımını yapmak önemlidir. İşte bu noktada insanlığın kendi kendini korumasına, global sorunların çözümüne ve karşılıklı yarar sağlayan ekonomik, bilimsel-teknik ve öteki alanlarda işbirliğine yönelik eğilim ortaya çıkıyor. Komünistler, böylesi eğilimleri güçlendirmek için, bu eğilimleri geliştirecek toplumsal güçleri belirlemek, yığınların sınıf savaşımında ve genel demokratik savaşımında bu güçleri örgütlemek ve yönlendirmek için ellerinden geleni yapmayı bir görev sayıyorlar.

Konuşmacılar, kardeş partiler strateji ve taktiklerini formüle ederken kapitalist sınıf içindeki çelişkilerin, bugün emekçi halkın karşısındaki tekeli devlet kapitalizminin somut biçimlerinin dikkate alınmasının çok önemli olduğunu belirttiler. Kimi ülkelerde ulusal burjuvazi (kısmen tekeli burjuvazi de dahil) ile yerel ve yabancı uluslarötesi sermaye grupları arasında bir bölünme söz konusudur. Günümüzde sadece sol güçler değil, kimi burjuva partileri de uluslarötesi sermayenin egemenliğinin kontrol altına alınmasını isteyen sloganlar kullanmaktadır. Uluslarötesi tekeller ile toplumun örgütlendiği ulusa devlet biçimleri arasında yeni bir çelişki ortaya çıktı ve bu çelişki giderek derinleşmektedir. Uluslarötesi sermayenin çıkarları sık sık devletin varolan düzenleme hattı ve yöntemleriyle çelişkiye düşmektedir. Öte yandan uluslarötesi tekellerin burjuva

devlet aygıtına sızdığını ve bunların içiçe geçtiğini gösteren kuvvetli kanıtlar da vardır.

Sempozyumda emperyalizmin iç çelişkilerinin bugünkü aşaması ve emperyalist kamptaki merkezci ve merkezkaç eğilimler arasındaki ilişki üzerinde önemle duruldu. Bir yandan uluslarötesi tekeli sermayenin büyümesi emperyalizmin çeşitli ulusal kolları arasında sınıfsal yakınlığa için, stratejilerinin birbiri ile uyumlulaşması ve ortak bir sınıfsal ve sosyal ölç politikası yürütebilmeleri için bir temel oluştururken öte yandan da emperyalizmin üç ana merkezi – ABD, Batı Avrupa ve Japonya – arasında ticari, parasal ve mali politika alanında sermaye yatırımı savaşında ve bilimsel-teknik ilerlemenin önemli alanlarında öncelik konusunda artan bir rekabet vardır. Güneydoğu Asya ve Okyanusyanın bazı ülkeleri de yeni rekabet merkezleri oluşturuyorlar.

Sermayenin büyük ölçüde uluslararası çapta içiçe geçmesi ve sınıf yakınlaşmasının yanısıra emperyalizmin iç çelişkilerinin artması nasıl açıklanabilir? Aşırı uca giderek uluslarötesi mali sermayenin oluşmasına yol açan süreci küçümsemek yanlış olur. Ancak uluslarötesi sermayenin ulusal kolları arasındaki rekabetin keskinliği de azaltılmamalıdır. Konuşmacılar, emperyalist sistem içinde artan çatışmaların ardında şu etmenlerin yattığını belirttiler: Birincisi, tekellerin birleşmesi ve bunların uluslarötesi imparatorluklara dönüştürülmesi bu ekonomik rakipler arasındaki çatışmaların ölçeğini büyütülmektedir. Üretimin merkezileşmesi ve büyük ölçekli işletmelerin rekabeti engellediği ve derinleştirdiği yolundaki Lenin'in görüşünü anımsayalım. Tekelleşmenin daha yüksek düzeyine tekeller arasında daha keskin rekabet eşlik etmektedir. Uluslarötesi tekeller arasında tek tek sanayi dalları ve sanayi dalı grupların, ülkeler ve bölgeler için savaşım keskinleşiyor, üstelik rakipler kendi devletlerinin giderek artan desteğinden ve «yerli» devlet tekeli kapitalizminin gücünden yararlanıyorlar.

İkincisi, uluslarötesi tekellerin gelişmesi, bunların birlikler ve ortak işletmeler kurmaları, değişik ülkelerin sermayelerini temsil eden karışık mali oligarşi gruplarının oluşması ve ulusal oligarşilerin faaliyetlerini uyumlaştırmada uluslararası devlet tekeli yöntem ve araçların kullanılması, tüm bunlar emperyalistler arası rekabetin işaretlerinden ve kapitalist birlikler arasında dünyanın ekonomik olarak yeniden paylaşımının yeni biçimlerinden başka birşey değildir.

Son olarak, emperyalist devletlerin politika ve stratejilerinin koordine edilmesi en çok ABD'nin başlaşıkları üzerinde diktası biçiminde olacaktır. Üstelik Amerikan kökenli uluslarötesi tekeller, ABD'nin devlet hegemonyacılığının, Washington'un imparatorluk kurma heveslerinin taşıyıcısı ve oracı olma hizmeti görüyorlar. Bu ise öteki kapitalist ülkelerin hoşnutsuzluğuna ve tepkisine yol açıyor.

Konuşmacılar, sanayileşmiş kapitalist devletler arasında bugünkü çatışmaların emperyalizmin geleneksel iç rekabetinin sınırlarını aştığını ve bu çatışmaların ABD egemenliğine ve yabancı sermayenin denetimine karşı, uluslarötesi tekeller ve ABD devlet politikası tarafından çiğnenen ve hiçe sayılan ulusal egemenliğin savunulması savaşımı ile daha da büyüdüğünü belirttiler. Egemenliğin korunması, ulusal çıkarların savunulması, ABD emperyalizminin yeni-sömürgeciliğinin önlenmesi bugün sadece az gelişmiş ülkelerin değil, aynı zamanda sanayileşmiş kapitalist ülkelerin de yakıcı bir sorunudur. Burjuvazinin çeşitli katman ve grupları arasındaki çelişkilerin, emperyalist güçler arasındaki çelişkilerin kullanılması, nesnel olarak emperyalizme ve savaşa karşı, barış ve toplumsal ilerleme için mücadelede yedek bir güç oluşturmaktadır.

ULUSLARÖTESİ SERMAYENİN EGEMENLİĞİNE KARŞI

Sempozyumda, emperyalist sistem içindeki yeni süreçlerin komünist ve işçi sınıfı hareketi önüne bir dizi sorun koyduğu belirtildi. Yakıcı sorunlardan biri de uluslarötesi tekelleri sermayeye karşı savaşım yollarının saptanmasıdır.

Tartışmaya katılan konuşmacılar kapitalist ekonomide şu anda yaklaşık olarak 11 bin uluslarötesi tekel bulunduğunu ve bunların çeşitli ülkelerde yaklaşık 80 bin kolu olduğunu belirttiler. 50 en büyük tekelin 22'si ABD kökenlidir, ancak Batı Avrupa ve Japonya kökenli tekellerin boyutları ve faaliyetleri de hızla büyümektedir. 1980'lerde uluslarötesi tekellerin tümü kapitalist dünyadaki tüm üretimin üçte birinden fazlasını, dış ticaretin yarısından fazlasını ve yeni araçlar ve teknoloji patentlerinin yüzde 80'ine yakınına gerçekleştirdiler.

John Pittman, uluslarötesi tekeller de dahil olmak üzere temel korporasyonlar arasındaki birliğin ABD'de son yıllarda eşi görülmemiş boyutlara vardığını söyledi. Bu, ABD devlet tekelleri kapitalizmi içinde değişikliklere, silah tekellerinin gücünün artmasına, rüşvetçiliğin yaygınlaşmasına ve devletin bir tefeciye dönüşmesine yol açtı.

Bu süreçlerin göstergelerinden biri de ABD tekellerinin dış yatırımlarının artmasıdır. 1980'lerin başında ABD tekellerinin dış ülkelere yaptığı yatırımlar 230 milyar dolara varıyordu. Bu tekellerin ülke dışındaki işletmelerinin üretim hacmi yılda 600-700 milyar dolar değerindedir ve bu, ABD'nin ihracatından 200 milyar dolar fazladır. Başka ülkelere sermaye yatırımı ABD'nin dış ülkelere elde ettiği kazancın önemli bir bölümünü oluşturmaktadır. En büyük uluslarötesi Amerikan bankası olan «Citicorp» kârlarının yüzde 60'ını ülke dışındaki faaliyetlerinden ve sermaye yatırımlarından elde etmektedir.

Bert Ramelson şunları belirtti: Uluslarötesi korporasyonlarla burjuva devleti arasındaki ilişki prensip olarak değişikliğe uğramıştır. Tekeller

geçmişte de devlet aygıtının hizmetlerinden yararlanıyorlardı. Bu onların pazarlar elde etmesine ve «çeper» ülkelerin halklarını sömürmelerine yardımcı oluyordu. Şimdi ise uluslarötesi tekellerin ekonomik ve politik gücü çoğunca devletin gücünden çok daha fazla hale gelmiştir. Bugün uluslarötesi sermaye dünya çapında faaliyet yürütmeye çalışmaktadır. Kendi «metropol»ündeki sanayi olanaklarının zararına ve hatta ulusal yönetimlerin politikasının da zararına bir yönde yabancı sermaye yatırımı yoluyla kârlarını en yüksek düzeye çıkarmaya çalışmaktadır. Bir hükümet uluslarötesi tekellere karşı güçlü bir direnişle sosyal ve ekonomik bir «istikrar» sağlamaya çalışıldığında, uluslarötesi tekeller böylesi programları engelleyebilir ve hatta hükümeti bile düşürebilir.

Uluslarötesi tekellerin sayısı bakımından Büyük Britanya ABD'den sonra ikinci gelmektedir, ama bu tekellerin mal varlığının nüfusa oranı bakımından birinci geliyor. Uluslarötesi sermayenin egemenliği geleneksel sanayileri yıkıma uğrattı, ülkede ücret düzeyi öteki Batı Avrupa ülkelerinden daha düşüktür, üretimin artırılması için gerekli olan sermaye büyük ölçüde yurtdışına çıkmaktadır.

İngiltere'de muhafazakarların yedi yıllık hükümetinden sonra halk yığınlarının izlenen politikaya karşı hoşnutsuzlukları çok arttı. Ama uluslararası ekonomik ve politik bir güç olan uluslarötesi sermaye karşısında reformist bir hükümet bile güçsüz kalacaktır.

William Stewart da şunları söyledi: Kuzey Amerika bölgesindeki tek tek ülkeler uluslarötesi tekellerin artan diktası altındadırlar. 40 yıldır ABD emperyalizmi Kanada'nın ekonomik, politik bağımsızlığına, egemenliğine karşı bir tehdit oluşturmaktadır. 1970'lerin sonunda Kanada'nın üretim potansiyelinin yüzde 50'ye yakını ABD tekellerinin elindeydi. Ülkenin doğal kaynaklarının yarısından fazlası ya ABD tekellerindedir ya da bunların kontrolündedir. Şimdi ABD iki ülke arasında Kanada komünistlerinin «karınca ile fil» arasındaki bağlaşıklık olarak nitelediği bir düzenleme olan «serbest ticaret» statüsü elde etmek istemektedir. Gerçi Kanada da emperyalist bir güçtür, ama şimdi kendi ulusal bağımsızlığını koruma konusunda nesnel bir zorunlulukla karşı karşıyadır.

Uluslarötesi tekellerin oluşturduğu «yenisömürgecilik» tehdidi şimdi birçok kapitalist ülke için söz konusudur. *Zenon Zorzovilis* Yunanistan'daki durumu anlattı. Yunanistan'da devlet tekeli kapitalizminin gelişmesi yabancı sermayeye, en başta da ABD sermayesine son derece bağımlı olan ülkenin özgül özelliklerini yansıtmaktadır. Sermayenin ekonomik denetiminin başka biçimlerinin (ticari, sanayi ve teknolojik) yanısıra son yıllarda mali ve kredi yoluyla bağımlılık büyük boyutlara vardı. Uluslarötesi bankalar mali işlerin yaklaşık beşte birini kontrol etmektedir, ülkenin dış borçları 15,5 milyar dolara yükselmiştir. *Aulis Leppanen* de Finlandiya'nın uluslarötesi tekellerin belirlediği dünya ekonomik ilişkilerine bağımlılığın öteki şeylerin yanısıra ticaret filosunu çok ağır bir buna-

İma sürüklediğini, işsizliğin yüzde 6,3'e çıktığını, ekonomik sektörler arasındaki orantısızlığın arttığını, vergiye dayanan devlet bütçesinin temelini sarsıldığını belirtti.

Uluslararası sermaye sorununun tartışılması sırasında, *Bert Ramelson*, gelişmiş kapitalist ülkelerdeki devrimci savaşımın stratejisinin bazı öğelerinin yeniden değerlendirilmesi gerektiğini söyledi. Uluslararası tekellerin bir çeşit «devlet içinde devlet» gibi gelişmesi bazan ulusal düzeyde devrimci savaşımın bir perspektifi olmadığı yolunda görüşlerin ortaya atılmasına neden olmaktadır.

Konuşmacılar böylesi bir yaklaşımın işçi sınıfını ve komünist hareketi pasifliğe mahkum edeceğini söylediler. Gelişmiş kapitalist bir ülke uluslararası sermayenin konumlarına son vermeye karar vermişse, bu ülkenin uluslararası tekellerin ve emperyalist güçlerin bağımlılığının sabotaj ve «karşı koyuşu» ile yüz yüze gelmesi mümkündür. Ancak bugün olası bir kapitalist boykota karşı ellerindeki pazarlarıyla belli bir garanti oluşturan sosyalist ve az gelişmiş ülkelerin artması emperyalizmin ve uluslararası sermayenin dünya ekonomisi üzerindeki egemenliğini sınırlamaktadır. Sanayileşmiş devletlerin ancak uluslararası sermaye sayesinde varolabileceği hayaline de kapılmamalıdır. Uluslararası karşılıklı ekonomik bağımlılık iki yönlüdür ve kapitalizmin eşitsiz gelişme yasası işlemeye devam etmektedir.

William Stewart şunları söyledi: Kanada'da yabancı sermaye tarafından ele geçirilmekten korkan tekelleri burjuvazinin bir bölümü bile yabancı sermaye egemenliğine karşı çıkmaktadır. Bu konuda metalurji ve öteki sanayi dallarındaki bazı şirketler örnek verilebilir. Bu işe ulusal egemenliği güçlendirme ve bağımsız bir dış politika için savaşımında işçi sınıfı hareketinin orta katmanlar ve burjuvazinin bir kesimi ile geniş bir bağımlılık kurması için bir temel oluşturmaktadır. Ancak ABD baskısının gücü konusunda Kanada Komünist Partisi MK son plenumunda, Kanada halkını bugünkü bunalımdan kurtaracak saf bir ulusal ekonomik strateji olmadığını belirtti. Eğer ABD emperyalizmi bir ülkeye cezalandırma yöntemleri uygularsa, böyle bir baskıyı her zamanki gibi öteki ülkelerle ekonomik ilişkilerini artırarak dengelemesi olanaksız olabilir. Bu, dünya çapında ekonomik ilişkilerde köklü bir değişikliği ve yeni uluslararası ekonomik düzenin kurulmasını gerektirmektedir. Uluslararası yeni ekonomik düzende Kanada'nın sosyalist ve az gelişmiş ülkelerle işbirliği artacak ve özellikle de uluslararası sermayenin egemenliğine karşı savaşımında az gelişmiş ülkelerin çoğu ile karşılıklı yardıma dayanan işbirliği gelişecektir. İşte bu nedenle Kanada Komünist Partisi uluslararası yeni ekonomik düzen için, uluslararası ekonomik güvence için savaşımına büyük önem vermektedir.

Eduard Pletnov şunu belirtti: 1970'lerin ortalarında BM kararlarında formüle edilen uluslararası yeni ekonomik düzenin ilkeleri, dünyada eko-

nomik ilişkiler içinde olan ülkelerin kendi iç yapılarında bir değişiklik yapmadan, sadece uluslararası ilişkilerin kısmen yeniden yapılandırılması öngörmektedir. Emperyalist egemenlikten tümüyle kurtulmak için ilk adım olarak böyle bir demokratikleştirme gereklidir. Ancak az gelişmiş devletler sanayileşmiş kapitalist ülkelerin yollarını taklit etmeye son vermedikçe, sanayileşmiş kapitalist ülkeler de emperyalist isteklerine son vermedikçe gerçek bir ekonomik güvenlik garanti altına alınamaz.

Uluslarötesi tekellerin dış yatırımlarının dörtte üçü gelişmiş ülkelerdedir ve kârlarını en yüksek düzeye çıkarmak için kalifiye emek gücünü sömürmeyi amaçlamaktadır. Yoğun emek kullanılan üretim dalları ücret düzeyinin düşük olduğu bölgelere aktarılmış olup bunun sonucunda istihdam, uzmanlık düzeyi, ücretler ve işçilerin sosyal bilinci açısından çeşitli ülkeler arasında farklılaşmış olmaktadır. Konuşmacılar bu nedenle ekonomik ve sosyal konularda işçi sınıfının uluslararası stratejisinin pratikte uyumlu olması gerektiğini, uluslararası sendikal örgütlerin potansiyellerinin daha etkin olarak kullanılması ve çeşitli ülkelerin ilericî çevreleri arasında yeni ilişki biçimleri bulunması gerektiğini belirttiler.

Jose Lava şunu vurguladı: Uluslarötesi sermayeye karşı savaşımın sonucu büyük ölçüde uluslararası işçi sınıfının ortak eylemine bağlıdır. Çeşitli ülkelerdeki emekçi halkın yaşam koşulları arasındaki nesnel farklılıkları dikkate almak gerekir. Az gelişmiş ülkelerde çalışabilir durumundaki tüm insanlar düşük ücrete her işi yapmaya hazırken sanayileşmiş ülkelerde işçilerin ücreti daha yüksektir ve sosyal güvenlik sistemi ile daha çok güvence altındadır.

Öte yandan devrimci ve demokratik güçler uluslarötesi sermaye ile ulusal burjuvazi arasındaki çelişkidenden, uluslarötesi sermaye sisteminin kendi iç çatışmalarından ve değişik emperyalist ülkeler arasındaki çelişkilerden daha iyi yararlanabilir. Bu daha geniş politik bağlaşıklıkların yolunu açacak, sekterliğin ve antiemperyalist savaşımında nesnel olarak çıkar birliği olanlara karşı hoşgörüsüz davranma eğilimlerinin yenilmesine yardım edecektir.

GERİCİLİK VE SALDIRGANLIĞIN ARTIŞI

V. İ. Lenin şöyle diyor: «Emperyalizmin politik özellikleri, her alanda gericilik ve mali oligarşinin baskısı nedeniyle ulusal baskının da artmasıdır». (2) Bu, günümüzde emperyalizm için de tümüyle geçerlidir.

1980'lerde kapitalist ülkelerde ekonominin her alanında, politik ve toplumsal yaşamda aşırı gericiliğin etkisi belirgin bir biçimde arttı. Uluslarötesi tekeller emekçi yığınların kazanılmış haklarına karşı yoğun bir sal-

(2) V. İ. Lenin, *Tüm Yapıtlar*, c. 27, s. 408 (Rusça, «Kapitalizmin en yüksek aşaması emperyalizm»den).

dırına giriştiler. Emperyalizmin dış politikasında da saldırganlığın ve maceracılığın arttığı görüldü. Burada global istekleri ile, sosyalizme ve ulusal ve sosyal kurtuluş güçlerine karşı uluslararası çapta mücadeleyi uyumlulaştırma çabası ile ABD emperyalizmi öne çıkıyor.

Tadeusz lwinski şunları söyledi: Emperyalizmin gerici özelliğinin hızla artmasının nedenleri üç grupta toplanabilir. Birincisi, emperyalizmin dünyada etki alanı daraldı ve kapitalist sömürünün geleneksel yöntemleri için potansiyeller kısıtlandı. İkincisi, ABD'nin silahlanma yarışı ile kapitalizmin ekonomik ve sosyal bunalımlarını aşmaya çalışması 1930'larda faşist Almanya'nın yaptığı gibi aynıdır. Üçüncüsü, Beyaz Saray'ın yumuşama döneminden yararlanarak sosyalizmi zayıflatma umutlarının boş çıkmış olmasıdır.

Konuşmacılar, Lenin'in çok iyi bilinen «politika ekonominin yoğunlaşmış biçimidir» şeklindeki sözlerinin ışığında günümüzde emperyalizmin bir bütün olarak ekonomik yapısının aşırı sömürüye ve zorbalığa yönelmesi eğilimini yarattığını söylediler. Gericiliğin ve militarizmin kökü, Lenin'in belirttiği ve bugün uluslararası sermaye ile askersel-sanayi komplekslerinin hızla güçlenmesinde ifadesini bulan, yoğunlaşma ve merkezileşmesi süreçlerinde yatmaktadır. *Ali İleri, Heinz Jung* ve *Alvaro Oviedo* şunları belirttiler: Bugün devlet tekelsel kapitalizminin sadece toplumsal gelişmedeki devrimci demokratik akımlara değil, aynı zamanda burjuva reformizmine de cephe alan neokonservatizmin ideolojik-politik amaç ve yöntemlerini benimsemesinin nedeni işte budur. Uluslararası sermayeye dayanan «kendini şartlara uydurma» stratejisi, çoğunlukla sınıf şiddeti ve sosyal eş biçimlerinde kullanılmaktadır.

John Pittman, devasa büyüklükteki sermaye gruplarının birleşmesi sürecinde birçok tekelin nasıl silah üretimine yöneldiğini, devlet bütçesi ve devlet düzenlemeleri ile ilgili tüm alanları saran rüşvetçiliğe bunların nasıl aktif biçimde katıldığını göstererek, ABD'nde en büyük askersel-sanayi kompleksinin oluşmasını anlattı. Amerikan Kongresi'nde silah tekelleri en güçlü lobiyi oluşturuyorlar, Pentagon'un yaptığı siparişlerin yüzde 87'sini ve silah üretimindeki kârların yüzde 90'ını bu tekeller elde ediyorlar. Bu silah tekelleri Reagan'ın militarizm ve saldırganlık politikasının dayandığı başlıca güçtür ve ABD'deki aşırı sağ, faşist görüşlü grupların mali temelidir.

Konuşmacılar, kimi Batı Avrupa ve Japon tekellerinin «Stratejik Savunma Girişimi» programı çerçevesinde Pentagon'un siparişlerine katılmasıyla askersel-sanayi kompleksinin nasıl uluslararası bir nitelik kazandığını gösterdiler. Askersel-sanayi kompleksinin uluslararası biçimi sadece ABD'de değil, tüm kapitalist ülkelerde de militarizmi ve genel olarak gericiliği artırmaktadır. *Heinz Jung*, tüm bu süreçlerin emperyalist ülkelerde askersel tekelsel devlet kapitalizminin oluşması yönünde bir eğilimin varlığını gösterdiğini söyledi.

Stanislav Menşikov şunları söyledi: Silah şirketleri bütçenin zararına sistematik olarak zenginleştiler ve şimdi bunlar kapitalist dünyada belli başlı sanayi tekelleri arasında yer almaktadır. Öte yandan, üretimin çeşitliliği, sivil ve askersel mal üreten büyük tekellerin belli alanlarda uzmanlaşmalarına yol açmaktadır. Sonuçta, eskiden silah şirketleri mali sermayenin «çeperinde» bir yerde özel bir grup oluştururken, şimdi büyük ölçüde mali oligarşinin belkemiğini oluşturmaktadır.

Emperyalizmin artan gericiliği ve saldırganlığı çağdaş dünyanın en önemli nesnel süreçleri ile açık bir çelişki içindedir. Emperyalizm ile barış güçleri arasındaki askersel-stratejik denge koşullarında iki sistem arasında askersel çatışma kaçınılmaz değildir. Tersine iki sistem arasında barış içinde yanyana yaşama ve işbirliği temelinde ekonomik ilişkilerin gelişmesine büyük gereksinim vardır. *William Somerset* şunu belirtti: Ancak, günümüz emperyalizmi eski hegemonyacı güçlerin çıkarlarını ve çatışmalarını yansıtmaya devam ediyor. Bu emperyalizmin «ortak» çizgisini çelişkili ve geçici koşullarla belirlenen, güçlü devletlerin, özellikle ABD'nin kendine üstünlük sağlamaya çalışmaları nedeniyle karmaşıklaşan ekonomik çıkarların birleşmesi biçimlendirdiği için emperyalizmin politikasında uzun erimde yanlışlar oluyor.

Borç sorunu buna örnek olarak gösterilebilir. Bu işin «ödeyememe» aşamasına kadar sürmesine izin vermek bir «hata»dır. Bu, emperyalizm içinde beklenmeyen bir sorun yarattı ve borç veren ile borç alan arasındaki ilişkileri çıkmaza sürükledi. «Genel» sorunları çözme girişimi «yerel bunalımların keskinleşmesine yol açtı. Emperyalizm gericidir ve onun stratejik hataları onu daha da gerici yapmaktadır. Burada şunu unutmamak gerekir: Az gelişmiş ülkeler de dahil, dünyanın sosyalist olmayan bölgesindeki ekonomide tekelci devlet kapitalizminin belirgin rolü, emperyalizmin askersel alanda aktifleşmesi ve savaş-karşıtı güçlerin birliğinin yeterli olmaması, uluslararası ilişkilerde gerici akımların gelişmesine bir ölçüde olanak yaratmaktadır.

Tartışmalarda önemle üzerinde durulan başka bir sorun da emperyalizmin gerici özünün tek tek ülkelerde gözlenen biçimleri sorunuydu. *Heinz Jung'un* sanayileşmiş kapitalist ülkelerde mali sermayenin ve uluslararası tekellerin politik egemenliğini (neo-konsanvatif, sentrist ve sosyal reformist) tanımlayan açıklaması az gelişmiş ülkelerin durumunun incelenmesiyle birleştirildi, bu ülkelerde artmakta olan iç politik gericilik için emperyalizmin yarattığı iç ve dış koşulların da dikkate alınması gerektiği belirtildi.

Bu konuda *Hugo Facio* şunları söyledi: Uluslararası ve yerli sermaye bir tehlikle karşılaştıklarında açık teröre başvurmaktadır. Şili buna örnek oluşturuyor. Ancak Şili deneyimi *Georgi Dimitroff'un* haklı olarak söylediği gibi, böyle bir erk biçiminin «kalıcı» olmadığını kanıtlamıştır. Despotluğun zayıflaması, emperyalist sermayeyi ve iç gericiliği mümkün

olan her yerde kendi konumlarını sağlamlaştıracak ve genişletecek başka egemenlik biçimleri aramaya zorladı. Lenin, Engels'in bu konuya ilişkin görüşlerini inceledi ve «bu biçimde (yani demokratik biçimde) zenginliğin yönetip yönetemeyeceğinin önemli olduğunu belirtti.»⁽³⁾ Bizim koşullarımızda mali sermayenin egemenliğinin somut biçimi, onun amaçlarına ulaşım ulaşamayacağına, karşılaşıcağı direniş biçimine ve kendi gelişme yoluna bağlıdır.

Son yıllarda Güney Amerika'da demokrasiye doğru keskin bir dönüş gözlenmektedir. Bu, artık miadını doldurmuş olan rejimlere karşı geniş çaplı ulusal savaşların bir sonucudur. Bu değişiklikler karşısında emperyalizm yeniden gruplaştı ve etkinliğini, yağmacılık politikasını korudu. Sosyal gelişmenin temel sorunları hâlâ çözümsüz durmaktadır. Geniş halk yığınları eskiden varolan aynı zorluklarla karşı karşıyadır. Yeni hükümetler kendilerini eski, düğümlü bağımlılık ağının içinde bulmakta, bu ağı parçalayamadıkları anlaşıldığında durum daha da kötüleşmektedir. Temel sorunlar yığılmaya devam etmektedir. Artık ödemesi mümkün olmayan borç faizleri ödenecek midir, yoksa ödeme durdurulacak mıdır? Ancak ödeme devam ederse, ülkenin kalkınması ve halkın yaşamsal gereksinimleri için kaynak nereden bulunacaktır? IMF ve Dünya Bankası'nın çizdiği politik program uygulanacak mıdır? Bu soruları yaşam kendisi ortaya koyuyor. Ulusal çıkarlar ışığında bu sorular incelenip çözülmедikçe, demokratik kazanımlar yokedilecek, özellikle diktatörlük rejimlerinin kullandığı yapılar (silahlı kuvvetler ve baskı aygıtı da dahil) tümüyle ya da büyük ölçüde dokunulmadan kalacaktır. Bunun için demokrasinin savunulmasında, bunun daha da geliştirilmesi gereksinimi ön plana çıkmaktadır.

Bu konuya değinen *Cesar Augusto Jimenez* bazı ülkelerde faşist rejimlerin kuruluşunun en başta ABD emperyalizmi tarafından örgütlenip beslenmesinin emperyalizm ile halklar arasındaki çelişkiyi keskinleştirdiğini, devrimci hareketleri ve özellikle de komünistleri çok yoğun bir savaşım vermeye zorladığını belirtti.

Ali İleri örnek olarak Türkiye'deki politik durumu gösterdi ve şu sonucu çıkarttı. *Bugünkü belirgin özellik, gericiğin faşizm gibi aşırı biçimleri değil, demokrasi maskesi altında uygulanan sınıf şiddetidir. Alvaro Oviado* ise burjuvazinin politik erk biçimlerinin «zenginleşmesi» sürecinin gelişmekte olduğunu, bunun özellikle faşizm ile burjuvazi arasında alternatifler bulma çabalarında görüldüğünü söyledi. *Elean Thomas*, *Jamayka*'da emperyalizmin tümüyle «burjuva özgürlükleri» çerçevesinde kendi etkisini pekiştirmeye çalıştığını belirtti. *Esop Pahad* Güney Afrika Cumhuriyeti'nde aşırı şiddet önlemlerinin yanısıra devrimci hareketleri çöktürme ve bölme çabalarında da bulunduğunu belirtti. *Hindistan*'-

(3) V. İ. Lenin, *Tüm Yapıtlar*, c. 30, s. 97. («Marksizm'in karikatürü üzerine»den.)

daki durumu anlatan *Unni Krishnan* politik gericiiliğin artmasında ve ulusların birbirlerine düşürülmesinde dış kaynakların özel rolünü vurguladı.

Ancak günümüzde emperyalizmin dayattığı yolda ilerleme konusunda tarihsel olarak hiçbir şey önceden belirlenemez. Emekçi yığınların, halkların savaşımlı, emperyalizme karşı direnebilecek gerçek güçtür.

YENİSÖMÜRGEÇİLİĞİN BUNALIMI

Sempozyuma katılanlar 1980'ler emperyalizmin temel özelliklerini inceleyen yenisömürgecilik ve dünya kapitalist sistemindeki bağımlılık ilişkilerinin özellikleri konusunu da ayrıca ele aldılar. *Semon Pathe Gueye* bu konuda şunları söyledi: Yenisömürgecilik bir dizi nesnel ekonomik, bilimsel, teknik ve tarihsel önkoşullara dayanmaktadır. Bunlar, uluslararası işbölümü sisteminde az gelişmiş ülkelerin savunmasız durumu (bu durumun gelişmesi çok uzun zaman almıştır), güçlü uluslararası tekelin doğuşu, devlet tekeli kapitalizminin «üçüncü dünya»ya sermaye ihracına gereksinim duyması ve sanayileşmiş kapitalist ülkelerin tekelinde bulunan yüksek teknolojiyi kullanma gereksinimidir. Az gelişmiş ülkelerde emperyalizmin sosyal tabanı da bürokratik burjuvazi ve öteki komprador öğelerden oluşmaktadır. *Elean Thomas* ve *Alvaro Oviedo* yerli mali oligarşinin artan rolüne dikkat çektiler. Yenisömürgecilik için ülke içindeki sosyal taban artan militarizasyonla, daha da pekişmektedir. *Tadeusz Iwinski* şunu ekledi: Yenisömürgeciliğin özünde sadece emperyalizmin en güçsüz müttefiklerini ekonomik olarak sömürmesi değil, aynı zamanda «üçüncü dünya»da kapitalizmin gelişmesini sağlayarak ulusal kurtuluş ve devrimci süreçlere karşı bir alternatif oluşturma çabası da vardır.

Sempozyuma katılanların dikkati *Semou Pathe Gueye*'nin yenisömürgeciliğin bir bunalım içinde olduğu yolundaki tezi üzerinde yoğunlaştı. Egemenliğin askersel, politik, ekonomik, mali ve öteki mekanizmaları sık sık işlemez hale gelmektedir. Böylece az gelişmiş ülkelerdeki kapitalist yeniden üretim düzenlemesindeki bunalım ihracat gelirlerini azalttı, bürokratik burjuvazinin kullandığı birikim mekanizmasını etkisiz hale getirdi ve halkın tüm kesimlerinin gelirini etkileyen ekonomik büyüme, teknik ve toplumsal ilerleme kaynağını erozyona uğrattı. Bu aynı zamanda bağımsızlığın kazanıldığı ilk yıllarda yerli burjuvaziyi oluşturmak için emperyalizmin isteği ile kurulan devlet ve yarı-devlet sektörünün yokedilmesine yönelik sosyal ve politik eğişimde dile getirilmektedir.

Dünya Bankası ve İMF tarafından önerilen ekonomiyi «düzenleme» planları ve antisosyal politikalar işsizliği artırmakta, emekçi halkın alım gücünü azaltmakta, böylece iç pazarın yapısal darlığını daha da artırarak yerli sanayiyi çökertmektedir. İhracata yönelik politika ise toplumsal yoksulluğu artırmakta, beklenen yükseliş gerçekleşmemektedir. Emekçi

sınıfın hoşnutsuzluğu giderek artıyor. Bürokratik burjuvazi her zamankinden daha fazla yalıtılıyor. Geniş yığınlar yenisömürgecilığe karşı ekonomik ve sosyal alternatifin gerekliliğini hissediyorlar. Konuşmacı, tüm bu eğilimlerin Senegal'e özgü olmasına karşın, birçoğunun öteki ülkelerde de görülmekte olduğunu belirtti.

Kuşku yok ki, yenisömürgeciliğin bunalımı onun gelişmesini durdurması ya da yeni sömürü ve egemenlik biçimleri aramadan emperyalizmin ve müttefiklerinin vazgeçmesi demek değildir. Bazı durumlarda bu arayış gericiliğe başarı sağlamaktadır, bazı durumlarda da gericilik açık teröre ve şiddete başvurmaktadır. Sonuçta yenisömürgeciliğin ve emperyalist güçlerin yayılcı politikalarının tehlikesi artmaktadır. Yirminci yüzyılın sonunda yenisömürgecilik emperyalizmin ekonomi ve politikasında ana bileşen olmaya devam etmektedir. Geliştirilmekte ve «modernleştirilmekte»dir. Ve bu da işçi sınıfını ve komünist hareketi, antiemperyalist savaşımın tüm araçlarını harekete geçirme görevi ile karşı karşıya bırakmaktadır.

GERICILIK VE MILITARİZMİN ALTERNATIFI

Günümüz emperyalizminin özelliklerinin analizi mantıksal olarak bu saldırgan ve gerici sisteme karşı bir alternatif oluşturulması sorununu gündeme getirmektedir. Komünistler savaş tehlikesinden gerçekten kurtuluşu, uluslararası sermayenin ve askersel-sanayi komplekslerinin egemenliğinden, gericilik ve yenisömürgeciliğin egemenliğinden kurtuluşu sadece sosyalizmin getireceğine inanıyorlar. Ne ki, bu stratejik amaç, ancak barış için yürütülen aktif savaşımın halk yığınlarının zihinlerini meşgul eden en acil sosyal sorunların çözümünü için savaşımın organik olarak birleştirilmesiyle gerçekleştirilebilir.

En acil görevlerden biri de 1980'lerde emperyalizmin belirgin özelliği olan gericilik ve militarizmi geriletmek ve politik yenilgiye uğratmaktır. Bu ise işçi sınıfının saflarında birliği, tüm barışsever, antiemperyalist güçlerle bağlaşıklığın güçlendirilmesini gerektirmektedir. Bu genel kural her ülkedeki somut politik ve ekonomik durum gözönünde bulundurularak değişik biçimde, ülkeye özgü bir yolla uygulanır.

Heinz Jung bu konuda şunu belirtti: Birçok sanayileşmiş kapitalist ülkede burjuva politikasının en tutucu biçimlerinden orta yolcu ve reformist biçimlere dönüş nesnel olarak yığınların baskısı sonucu olmaktadır ve bu, işçi sınıfının her zamankinden daha aktif savaşımı, işçi sınıfı hareketi içindeki değişik akımların, örneğin, sosyal demokrat kanat, komünist hareket ve sendikaların etkisiyle daha da ilerletilmektedir. FAC'de Komünist Partisi demokratik ve sosyal ilerleme savaşımı için örneğin, reformist-devletçi tipte bir gelişme değil, somut ve yapıcı amaçlar taşıyan özlü bir reformlar politikası için elinden geleni yapıyor. Böyle bir politika işçi sınıfı

fının konumlarının artan gücü ve örgütleri ve genel olarak demokrasi üzerinde odaklaşmaktadır. Bugün barış savaşımında ana görev, Alman Komünist Partisi'nin «sağduyu koalisyonu» dediği, sınıf çerçevesinin dışına taşan güçlerin bağlaşıklığının, en başta da insanlığın yaşamını sürdürme zorunluluğunu dikkate alan bağlaşıklığın temelini incelemektir.

John Pittman şunları söyledi: ABD'de halkın çeşitli kesimleri hükümetlerinin saldırganlık eylemlerini şimdiye dek görülmedik ölçüde kınıyorlar. Gerçi bu kararlı bir antiemperyalist temelde olmamaktadır, ama bugünkü saldırgan çizgiye karşı bir muhalefet vardır. Barış savaşçılarının çeşitli örgütleri 15–20 milyon insanı içermektedir. Bunların tümü öznel ve nesnel olarak barışı güçlendirmeyi ve özellikle de nükleer denemeler üzerine moratoryumu desteklemeyi amaçlamaktadır. ABD komünistleri barış savaşımındaki taktiklerini işte bu süreçlerin ışığında belirliyorlar.

William Stewart da şunu belirtti: Kanada komünistlerinin alternatif politikasının ana ögesi ülkenin ulusal egemenliğini korumaktır. Kanada Komünist Partisi, ABD'nin dayatmak istediği «serbest ticaret» ilişkileri kurulmasına karşı, iki ülke arasındaki ekonomik ilişkilerin demokratikleştirilmesi için ve nükleer silahlanma yarışına karşı işçi sınıfı ve orta katmanların, tekeli burjuvazinin bir kısmı da dahil olmak üzere burjuvazinin kimi gruplarının geniş bir hareket oluşturması için girişimde bulunanların arasında yer almaktadır. Bu politika partinin saptadığı ekonomik alandaki, işçi sınıfının hakları vb. ile ilgili tüm stratejik sorunları çözemez, ama doğru yolda taktik bir adımdır ve halkın geniş kesimleri tarafından desteklenmektedir.

Az gelişmiş ülkelerde barış savaşımı, emperyalist egemenliğin ve yenisömürgeciliğin çeşitli biçimlerine karşı savaşımın elele yürütülmektedir.

Antonio Diaz Ruiz şunları söyledi: Kübalı komünistler, emperyalizmin saldırgan niteliğine karşın eskiden olduğu gibi artık kendi diktasını Latin Amerika halklarına dayatamayacağına inanıyorlar. Küba devriminin gerçekleşmesi, Sandinistlerin kazanımları, Malvina çatışması, kimi ülkelerde Pentagon'a ve ABD emperyalizmine karşı bir muhalefetin ortaya çıkması, Contodora Grubu'nun çalışmaları ve Contodora'ya destek olan bir grubun varlığı, tüm bunlar Latin Amerika anakarasında ilişkilerin yeni bir aşamaya yükseldiğinin kanıtlarıdır.

Cesa Augusto Jimenez de şunları söyledi: Orta derecede kapitalist gelişme düzeyine ulaşmış ülkelerde demokratik ve sosyalist güçlerin konumları her geçen yıl biraz daha güçleniyor. Bu ülkelerde oldukça kabarıklık sayıda işçi sınıfı vardır ve bu sınıf emperyalizmin ve yerli oligarşinin egemenliğine karşı halkın savaşımına öncülük edebilecek düzeye sahiptir. Bu ülkelerde yaşam düzeyi hâlâ düşüktür ve burjuvazi, toplumsal çatışmaları önleyecek az sayıda kaynağa sahiptir. Bugünkü durumda, Latin Amerika'da halkın kendi hak ve istemlerini, ülkenin ulusal egemenliğini

korumak için yasal olarak güçlerini harekete geçirmesine olanak veren, biçimsel burjuva-demokratik özgürlükleri koruyarak emperyalizmin egemenliğini sürdürmesi garantili değildir. Ama bu ülkelerdeki halklar, çoğunca baskıcı rejimlerin bir maskesi ve Batı Avrupa'daki politik sistemin kötü bir kopyası olan biçimsel burjuva demokratik normların maskesi altında bir kandırma politikasıyla değil, doğrudan polis ve ordunun gücüyle kontrol altında tutuluyor. Buna yanıt, antiemperyalist sınıf savaşlarının aktifleşmesi oluyor.

Komünistler, durumun elverdiği ölçüde savaşımalarını politik üst yapının üst basamaklarında sürdürürler. *Luis Emilio Veintimilla* yeni liberalizme ve emperyalizme karşı Ekvador komünistlerinin nasıl direndiğini, sol güçlerin ve sosyal-reformist çevrelerin desteği ile parlamentoda ilerici bir blokun oluşması için çaba harcadıklarını anlattı. Birleşik cepheyi oluşturan emekçi halkın tüm örgütleri ve halkın değişik kesimleri, sendikal harekete ve öteki yığın hareketlerine katılmaktadır. Bu cephe demokratik hakların savunulması için, devlet terörizmine karşı, tarım reformu için, ekonominin canlandırılması ve ulusal egemenliğin güçlendirilmesi için kampanya yürütmektedir.

Hugo Facio şunları belirtti: Şili gibi ülkelerde yapısal bunalım son derece keskindir ve bir çıkış yolu bulunması olağanüstü büyük öneme sahiptir. Kuşkusuz, ilk adım, despotluğun yokedilmesidir. Ancak bu yeterli değildir. Geniş boyutlu ekonomik ve sosyal önlemler alınması gerekir. Sosyal gelişme, ileri demokrasinin kurulmasını gerektirmektedir ve bu da yaşamın her alanının köklü bir şekilde demokratikleştirilmesini öngörmektedir. Bunun yanı sıra, uluslarötesi ve yerli mali sermayenin yağmacılık politikasına ve asalaklığına son vermek, ekonomi ve üstyapıda faşizmin köklerini kazımak ve halkı ülkenin geleceğini belirleyecek tek güç haline getirmek gerekir.

Alvaro Oviedo şunları söyledi: Komünistlerin savunduğu ileri demokrasi burjuva demokrasininin sınırlarını aşmaktadır. Kolombiya için bu erk sisteminde, politik yapıda değişiklik, hükümetin ekonomik ve toplumsal tabanının geliştirilmesi demektir.

Komünistler alternatif yaklaşımları daha etkin hale getirmede en önemli aracın bunları somut biçimlerde ve ekonomik temel üzerinde ifade etmek olduğuna inanıyorlar. Buna örnek olarak dış borçların ödenmesi sorununa yaklaşımlar gösterilebilir. *Antonio Diaz Ruis* Latin Amerika ülkelerinin dış borçlarının silinmesi için Küba'nın somut bir girişimde bulunduğunu hatırlattı. Kapitalist devletler bu ülkelere kredi veren bankalara askersel harcamalarının yüzde onunu ödemeye zorlanmalıdır. Bu yolla söz konusu ülkelerin dış borçları silinecektir.

Konuşmacıların çoğu komünistlerin dış ekonomik ilişkileri demokratikleştirme sorununu daha fazla işlemesi ve uluslararası ekonomik güvence

için savaşım yürütülmesi gerektiğini belirttiler. *Unni Krishnan* bu savaşımın politik önkoşullarının çok önemli olduğunu, devletin bağımsız politik çizgisini garantiye alan belli koşullar gerektiğini söyledi. Hindistan buna örnek oluşturmaktadır. Kapitalist yolda ilerliyor, ama ekonomik ve politik bağımsızlığı için mücadele ediyor. Geçen yıllar boyunca uluslarötesi tekeller aracılığıyla, yabancı sermayenin ulusal ekonomiye sızmış olmasına karşın, devlet dış borçlarını kontrol altında tuttu, Hindistan dış politika alanında bağlantısızlar hareketinin öncüleri arasında yer aldı.

Sonuç olarak, komünistlerin alternatifi, günümüzdeki güncel eğilimlerin dikkate alınması temeline oturmaktadır. Komünist ve işçi partilerinin programatik görüşleri halkların barış, demokrasi ve sosyalizm uğruna verdikleri savaşımın gerçekleşecektir ve bu savaşımın komünistler yalnız değildir. Yıllar öncesinde olduğu gibi, nasıl halklar faşizmin karanlığına karşı kararlı bir savaşım yürüttüyse, bugün de savaş emperyalizme karşı güçlerin yeni ve geniş bir bağlaşıklığı için potansiyeller oluşmaktadır. Bugün ABD emperyalizmi tüm halkların yaşamlarını ve tüm ülkelerin egemenliklerini hiçe saymaktadır. Yirminci yüzyılın gerçekleri Lenin'in şu görüşünü doğruluyor: Emperyalizm, kapitalizmin geleceği ve tarihsel gelişimi olmayan bir aşamasıdır. Sempozyuma katılanların çıkardığı temel sonuç budur.

SSCB'deki ulusal ilişkiler üzerine gerçekler ve yalanlar

Sovyetler Birliği Komünist Partisi'nin ulusal politikasına iftiralarda bulunulması, burjuva yayın organlarının antisovyet uydurmaları arasında başta gelen bir uygulamadır. Ama bunlar gerçek durumdan tamamen farklıdır. BSS Bilimsel Bilgi ve Dokümantasyon Komisyonunca, Sovyet basınında yer alan yazı ve istatistikler temelinde hazırlanan konuyla ilgili kısa bir incelemeyi aşağıda sunuyoruz.

V. İ. Lenin, dünyadaki ilk sosyalist çok uluslu devletin doğuşu sırasında «burjuvazinin birliğimizi bozmak için her araca başvuracağını» öngörmüştü. (1) İşte burjuvazi hâlâ tam da bunu yapmaya çalışıyor. Kapitalizmin ideologları SBKP'nin ulusal politikasının özünü en az iki amaçla çarpıtıyorlar. Birincisi, ulusal sorunun eşitlik ve sosyal ve ulusal baskının tüm biçimlerinin ortadan kaldırılması temelinde çözülmüş olduğu Sovyet örneğinin çekici gücünü azaltmak, ikincisi, emperyalist güçlerin reel sosyalizme karşı yıkıcı eylemlerinde başta gelen araçlardan biri olan, daima kullanageldikleri milliyetçiliği diriltmek, Sovyet halkının politik, toplumsal ve ideolojik birliğini herhangi bir yolla bozmaya çalışmak.

Özü ve tarihsel kökeni bakımından ulusal sorun, herşeyden önce ulusal baskının ve eşitsizliğin yokedilmesi sorunudur. Ve bunlar da ancak üretim araçları üzerindeki özel mülkiyetin ve insanın insan tarafından sömürsünün ortadan kaldırılmasıyla tamamen yokedilebilir. Başka bir deyişle, ulusal sorun ancak sosyalizmde çözüme kavuşturulur.

Burjuva ideologlar ulusal sorunu toplumsal çerçevenin bağlamı dışında ele alarak milliyetçiliğin «ebedi» olduğunu, bunun insanın doğasına özgü olduğunu iddia ediyorlar. Bu nedenle ulusal sorunun hem kapitalizmde, hem de sosyalizmde kaçınılmaz olarak çelişki yaratacağını ileri sürüyorlar. Bu «teorik» yapı, SSCB ile ilgili katıksız yalanlarla, Rus ulusunun «politik egemenliği»ne ve daha küçük halkların «ezilmesine» ilişkin iftiralarla desteklenmektedir.

Bu savların gerçeklerle hiç bir ilişkisi yoktur. SSCB'nde sayıları 137 milyondan (Ruslar) 500'e (Uzak Doğu'da Nehidal'lar olarak bilinen bir küçük etnik grup) kadar değişen büyüklü küçüklü 100'ün üzerinde ulus ve halk vardır. Bunların hepsi devlet organlarında temsil edilmektedir. SSCB Yüksek Sovyeti'nin Birlik Sovyeti 40 ulusun ve SSCB Yüksek Sovyeti

(1) V. İ. Lenin, Tüm Yapıtlar, c. 35, s. 288. («Tüm Rusya Sovyetlerinin 3. Kongresi kapanış konuşması»ndan.)

Uluslar Sovyeti 59 ulusun milletvekillerinden oluşur. Nüfusları Birlik Cumhuriyetlerinin nüfuslarının binde, hatta onbinde biri kadar olan küçük halklar ve etnik gruplar bu cumhuriyetlerin Yüksek Sovyetlerinde temsil edilirler. Gerçekte SSCB'ndeki tüm ulusların milletvekilleri yerel Sovyetlerde çalışırlar ve sayısal olarak küçük olan, kendi ulusal devletlerine sahip olan uluslardan bu organlara seçilenlerin yüzdesi, ülke nüfusu içindeki yüzdelere göre daha fazladır.

Küçük halklar da üst düzeydeki devlet organlarında görece daha geniş olarak temsil edilirler, çünkü SSCB Anayasasına göre her bir Birlik Cumhuriyeti ve özerk cumhuriyet, özerk bölge ve yöre, nüfusları ne kadar olursa olsun, SSCB Yüksek Sovyeti'nin Birlik Sovyeti'yle eşit haklara sahip olan Uluslar Sovyeti'ne eşit sayıda milletvekili gönderirler. Sonuçta milletvekillerinin yaklaşık üçte biri 30 özerk cumhuriyetten (SSCB nüfusunun yaklaşık yüzde 8'i) ve yüzde 5'i de özerk bölgelerden (SSCB nüfusunun binde 8'i) seçilmektedir.

Bir başka gerçeği daha ekleyelim. Sovyet iktidar organlarında SSCB topraklarında kendi devlet kurumları olmayan ama Sovyetler Birliği'ni uzun zamandan beri anayurtları olarak kabul etmiş olan Alman, Polonyalı, Kore'li, Kürt ve öteki uluslardan Sovyet vatandaşları da temsil edilirler.

SSCB'nin düşmanlarının ileri sürülen başka bir sav da küçük ulusların «asimile edildiği» savıdır. Batılı ideologların, büyük ve küçük ulusların sosyalizmde gelişmesinin temel yasallığını, toplumsal yaşamın enternasyonalleştiğini anlamadıkları (daha doğrusu anlamak istemedikleri) görülüyor. Bundan ötürü onlar, büyük ve küçük ulusların gelişmesini küçük halkların «zorla asimilasyonu»yla aynı şey olduğunu iddia ediyorlar. Bunu yaparken bile bile yalan söylüyorlar. Ve Sovyet sayımlarından alınan «bilgilerden» yararlanıyorlar.

İstatistikler aslında son altmış yıl boyunca kayıtlı ulusal grupların azaldığını doğruluyor: 1926'da 194 iken, 1959'da 110'a, 1970'de 104'e ve 1979'da 101'e düşmüştür. Ama bu azalma, Batı propagandasında iddia edildiği gibi herhangi bir «yoketme» ya da «zorla asimilasyon» nedeniyle değil, etnik birleşme ve daha doğru sınıflandırma nedeniyle. Kısacası, böylesi bir birleşmenin özü, çok sayıda küçük etnik grubun birbirine yaklaşmasında, etnik kabile yapılarının yokolmasında yatmaktadır. Bu süreçler Sovyet iktidarının ilk on yıllarında, ülkenin kenar bölgelerinde en yoğun biçimde kendini gösterdi ve özellikle Türkmen, Kırgız, Kazak ve Tacik uluslarının oluşmasını getirdi.

Bu birleşme, her türlü zoru dışlayan, gönüllü ve doğal asimilasyon biçimidir. Kural olarak bu yalnızca geniş topraklarda dağınık olarak yaşayan gruplar ve aynı zamanda başka etnik grupların ağırlıkta olduğu bölgelerde yaşayan etnik gruplar için söz konusudur. SSCB'de sayıları

sürekli artan karışık evlenmeler doğal asimilasyonun bir başka biçimidir. 1959'da ailelerin yüzde 10'undan fazlası karışıktır. Son nüfus sayımına göre tüm ülkede ailelerin yaklaşık yüzde 15'i ve kentlerde ise yüzde 18'den fazlası karışıktır.

Proleter enternasyonalizmi ilkeleri Sovyetler Birliği'nde ulusların ve halk gruplarının gelişmelerinin ve yakınlaşmalarının ideolojik temelini, üretim araçları üzerindeki sosyalist mülkiyet ve sosyalist ekonomik temelini sağlıyor.

«Geri ulusal kenar bölgeler» kavramı Sovyet halkı için artık uzak geçmişte kalmış bir kavramdır, ama antikomünistler SSCB'nde halkların ekonomik gelişme düzeyleri arasında hâlâ büyük fark olduğunu söylemeye devam ediyorlar. Çokuluslu Sovyet devletinin ekonomik ve sosyal ilerlemesine ilişkin somut gerçekler ise bunun doğru olmadığını ortaya koyuyor.

Sovyet Cumhuriyetleri artık ya sanayi ya da tarım bölgeleri olarak sınıflandırılmaz. Sovyetler Birliği, ulusal çıkarları ve tüm devletin çıkarlarını gözönüne alan, üretimin dengeli ve kompleks bir biçimde geliştirilmesi politikasını izledi. Sovyet döneminde bir bütün olarak ülkede sanayi üretimi 169 kat arttı. Sanayi üretimindeki artış Belorusa'da 254 kat, Kazakistan'da 256 kat, Moldavya da 304 kat, Kırgızistan'da 379 kat ve Ermenistan'da ise 420 kat oldu. Letonya'nın gayrisafi sanayi ürünü 1940'dakinin 46 katıdır. Şunu da belirtelim ki, Letonya'nın milliyetçi burjuvazisi 20 yıllık yönetimi döneminde (1920–1940) sanayi ürününü 1913'deki düzeyine dahi çıkarmayı başaramadı.

Bir zamanların kenar ulusal bölgelerinde tarımda çarpıcı değişiklikler oldu. İşte kendi başlarına yeterli olan bazı bilgiler: Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'nin kurulmasından (1922'de) bu yana gayrisafi tarımsal ürün Kazakistan'da 12,6 kat, Özbekistan'da 11,8 kat ve Tacikistan'da 14.1 kat arttı.

Enerji tesisleri büyük bir hızla kuruluyor. Toplam nüfusu 1,4 milyar olan Asya'nın 35 az gelişmiş ülkesinde kişi başına enerji üretimi 251 kilovat saat iken, Tacikistan Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti'nde kişi başına enerji üretimi 2.797 kilovatsaattir.

Birlik Cumhuriyetleri arasında çok yaygın ve sıkı ekonomik bağlar vardır, çünkü SSCB bütünsel devlet çapında ekonomik komplekse sahiptir. Böylece Kazakistan Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti kendi ürünlerini öteki cumhuriyetlerdeki 74 sanayiye gönderirken, 96 sanayiden ürünler almaktadır.

SBKP 27. Kongresinde kabul edilen «SSCB'nin 1986–1990 yıllarında ve 2000 yılına kadarki dönemde ekonomik-sosyal gelişmesinin temel doğrultuları»nda şöyle deniyor: «Tüm Birlik Cumhuriyetlerinin uyumlu ekonomik ve sosyal gelişmesinin sağlanması, cumhuriyetlerin ve ekonomik bölge-

lerin gelişmelerinin bütünsel karakterinin ve ekonomik uzmanlaşmalarının ilerletilmesi, ülkenin bütünsel ekonomik kompleksinin güçlendirilmesine ve toplumsal görevlerin başarılmasına katkılarının artırılması».

Sosyalizm Sovyet halkının tinsel yaşam alanını köklü olarak dönüştürdü ve kardeş halkların ortak enternasyonalist kültürünün oluşmasını sağladı. Bu enternasyonalist kültür, ulusal kültürlerin özgün geleneklerinden önemli bütün unsurları özümsemiştir. Bu alan da sosyalist ülkelerin düşmanlarının ihmal etmedikleri bir alandır. Öyle görülüyor ki, burjuva propagandacıları ulusal kültürlerin uluslararasılaşmasını, küçük halkların dillerinin ve geleneklerinin asimilasyonu ve yok edilmesi olarak, «kültür asimilasyonu» ve «Ruslaştırma» olarak sunmak için yoğun çabalar sarfettiler. Ama gerçekler neyi gösteriyor?

Her ulusun dili ve kültürünün bir bütün oluşturduğu herkesçe bilinir. Lenin, ulusal dillerin serbestçe gelişebilmesi için gerçek koşulların oluşmasına özel bir önem vermiştir. Lenin'in girişimiyle SSCB'ndeki 40'dan fazla halk için alfabe sağlandı. (2) Leninci ulusal politika bir zamanlar çarlık Rusya'sının kenar bölgelerinde bulunan onmilyonlarca kişinin okumasını ve yazmasını sağladı. Böylece onlar kendi ana dillerinde ve Sovyet insanların uluslar arasında ilişkilerde bir araç olarak kullanmayı gönüllü olarak kabul ettikleri bir dil olan Rus dilinde mevcut olan kültürel zenginliklere, değerlere ulaşabilme olanağına kavuştular.

On dokuzuncu yüzyılın sonlarında okuma yazma oranının ancak yüzde bir veya iki olduğu Orta Asya ve Kazakistan'ı düşünün. Onlar 1940'larda Asya kıtasında eğitim düzeyi en yüksek olanlar arasında bulunuyorlardı. Ekim Devrimi'nden önce, örneğin Özbekistan'da tek bir yüksek okul yoktu. Özbekistan'da şimdi toplam yaklaşık 300.000 öğrencisi olan 42 yüksek okul vardır ve her 10.000 kişiye 169 öğrenci düşmektedir, bu sayı İngiltere'de 98 ve FAC'nde ise 106'dır.

Aşağıdaki şu gerçekler de ilginçtir. Ekim Devrimi'nden önce Türkmen dilinde hiç bir kitap veya dergi basılmamıştır; bugün yılda toplam baskı sayısı 6 milyonun üzerinde olan 700 kitap ve broşür, 35 dergi ve başka periyodik yayın, 70 gazete yayınlanmaktadır. Kazakistan'daki yayınları Kazak dilinde, Rusça, Almanca, Uygurca, Korece ve öteki dillerde toplam baskı sayısı yılda 33,6 milyon olan 2.000'in üzerinde kitap, broşür yayınlamaktadır. Her birlik cumhuriyetinin ve özerk cumhuriyetin kendi dilinde oyunlar sahneledikleri profesyonel tiyatroları vardır. SSCB'nde okul kitapları 55 dilde basılır ve 71 dilde radyo yayınları yapılır.

Rus dili tüm öteki dilleri, onların yerini almadan, onları dışlamadan zenginleştirmiştir. Rus dili sayesinde tüm uluslardan milyonlarca kadın ve erkek tinsel değerlerden, kültürden, bilimsel teknik ilerlemeden yarar-

(2) Sovyet iktidarı döneminde SSCB'ndeki 50'den fazla halk alfabeye kavuştu. (Not Red.)

lanabilmiştir. Ulus olarak Kırgız olan tanınmış Sovyet yazarı Cengiz Aytmatov Rus dilini «yeni medeniyet»in dili, tarihte ilk kez, daha yakın zamana kadar birbirlerinin varlığından haberi olmayan farklı ulusların sanatsal yaratıcılığını birbirine bağlayan dil olarak adlandırıyor. ⁽³⁾

İki dilcilik (ana dil ve Rusça), her bir ulusun her bir Cumhuriyetin ve bir bütün olarak ülkenin nesnel gereksinimlerinden kaynaklanan, Sovyet toplumunun gelişmesinde güçlü ilerici bir olgudur. Bu nedendir ki, SSCB'nde yapılmakta olan genel ve mesleki eğitim reformunun doğrultularında anadilin yanısıra Rusça dilini öğrenme koşullarının iyileştirilmesi için ek önlemler gereğine dikkat çekiliyor.

Son zamanlarda antisovyet propaganda «İslam rönasansı» tezini yayıyor. Gericilik ulusal çelişkileri körüklemek için öteden beri dine başvurmaktadır. Öyle ki, şimdi kalkan haline getirilen «İslam etmeni» ideolojik mücadelede hiç de yeni bir şey değildir.

Dini sömürenler şimdi, büyük ölçüde daha öncekilerin söylediklerini tekrar ederek Müslümanların bir tür «uluslarüstü varlık» olduğunu iddia ediyorlar. Dini sömürenler, kuzeyde Başkırdistan'dan güneyde Türkmenistan'a, doğuda Altaylar'dan batıda Kafkaslar'a kadar Sovyetler Birliği'nin muazzam topraklarında yerleşik olan halkların da (50 milyon kadar insan) «Müslüman topluluk» un bir parçası olduğu ve ülkenin geri kalan nüfusundan din, tinsel görüşler, hedef ve özlemler açısından ayrı olduğu izlenimini yaratmaya çalışıyorlar. Kampanyanın amacı komünist görüşlerin Müslüman nüfus için kabul edilmez olduğunu ispatlamaya çalışmaktır.

Şunu belirtelim ki, burjuva İslamiyet uzmanları oldukça keyfi bir biçimde Orta Asya, Kazakistan ve öteki bazı bölgelerdeki tüm nüfusu «Müslüman» sayıyorlar. SSCB'nde 2.000 yılında doğacak her iki çocuktan birinin «Müslüman» olacağını ileri sürüyorlar. Ama neden Müslüman olacak? O bir Sovyet vatandaşı olacak, herhangi bir dine bağlı olup olmayacağı, onun SSCB Anayasası ile özgürlüğü güvence altına alınmış olan inancına bağlıdır.

Dinsel inançların ve geleneklerin Orta Asya cumhuriyetleri ve Kazakistan nüfusunun bazı kesimleri arasında hâlâ yaygın olduğu inkar edilemez. Ama bunlar sosyalizmin düşmanlarının iddia ettikleri kadar yaygın mıdır? Hayır. 1970'lerdeki istatistikler, örneğin Özbekistan'da işçilerin yalnızca 11,7'sinin, köylülerin yüzde 29,4'ünün ve büro çalışanlarının yüzde 5,5'inin dinin etkisi altında olduklarını gösterdi. Öteki Orta Asya cumhuriyetlerinde de benzer bir durum olduğu görüldü. Başka bir deyişle, Sovyetler Birliği'nde İslam'ın geleneksel olarak var olduğu bölgelerde nüfusun çoğunluğu dinle ilgilerini kesmiştir. Dine bağlı olanların sosyalist

(3) Yeni Zamanlar, № 38, 1984, s. 31.

toplumdaki tutumlarına gelince, Orta Asya ve Kazakistan Müslümanları Müftüsü Ziyarettin İbni Babakhan'ın da belirttiği gibi, dine bağlı Sovyet vatandaşları da, dinsel inanç özgürlüğünden fedakarlıkta bulunmadan, sosyalizm ve komünizm kuruculuğuna aktif olarak katılmaktadırlar. (4)

Antisovyet kampanyaları örgütleyenler halklar arasında düşmanlık yaratmak amacıyla SSCB'deki ulus ve halkların durumlarıyla ilgili çeşitli ve çoğu zaman birbirleriyle çelişen efsaneler uyduruyorlar. Örneğin, zorla «Ruslaştırma» iddiaları, bunun tamamen zıddı olan tez, «Müslüman cumhuriyetler»in nüfusunun hızla artışının sonucu olarak SSCB'nde «nüfus anormalliği» tezi ortaya atıldığı zaman hemen unutuluverdi. «Ulusal kültürün ve geleneklerin unutulması» şeklindeki eski yalanla çelişen yeni bir «Ruslaştırmayı kaldırma» tezi ortaya atıldı. Görülüyor ki, ideolojik düşmanlar, bir zamanlar inkar ettikleri şeyi sosyalizmde doğal bir süreç olan ulusal kültürlerin gelişmesini, şimdi Ruslardan uzak durma isteği ve milliyetçi tutumların yayılmasının bir işareti olduğunu söylüyerek de olsa kabul etmiye başlıyorlar. «Ruslaştırma» ve «Ruslaştırmayı kaldırma» tezleri işe yaramadığı zaman, daha dün «kültürel asimilasyon» ve «ulusal dillerin likide edilmesi»ne ilişkin söyledikleri utanmazca yalanları unutarak, yerel dillerin gelişmesinin milliyetçiliği doğurduğu yalanını yaymaya başlıyorlar.

ABD'de ve Batı Avrupa'daki bazı araştırma merkezleri Sovyetler Birliği'ndeki uluslar arasındaki ilişkiler üzerine uzmanlaşmakta ve araların da işbirliği yapmaktadırlar. «Sovyetologlar»ın, özellikle daha çok tanınmış olanların (Richard Pipes, Helene Carrere d'Encausse, H. Setton-Watson, A. Bennigsen ve diğerleri) eserleri cömertçe mali yardım görüyor ve çok sayıda basılıyor. Bunların işlevlerinden biri, SSCB halklarının dillerinde hemen hemen tüm gün boyunca yayın yapan sayısız radyo istasyonlarınınca (Amerika'nın Sesi, Almanya'nın Sesi, BBC, İsrail'in Sesi, Özgürlük Radyosu, Vatikan Radyosu, vb.) yayılan uydurmalara «teorik» destek sağlamaktır.

Tüm bunlar emperyalizmin antisosyalist stratejisinin bileşenleridir. Sosyalist toplumun ulusları arasındaki politik ve ekonomik eşitsizliğin üstesinden gelmede «yetersizliği», Sovyet Cumhuriyetlerinin birbirleriyle bütünleşmeleri sürecinin burjuva milliyetçiliğine dayanan emperyalizmin politik uygulamaları reçetelerine göre «yeniden yapılandırılması» gerektiği üzerine çeşitli tezler ortaya atılıyor.

Çağdaş kapitalist dünyada bu reçetelerin nelere yol açtığı, uluslar arasındaki çelişkilerde açık olarak görülüyor. Örneğin, Kanada'da İngilizce konuşanlarla Fransızca konuşanlar arasında, Belçika'da Flamanlarla Valonlar arasında vb. çelişkiler vardır. Bu bağlamda, Batı Avrupa'da göçmen işçilerin ulusal ayırım temelinde acımasızca sömürülmeleri,

(4) «Literaturnaya Gazeta», 9 Nisan 1986.

ABD'de Afrika kökenli Amerikalılar, İspanyol kökenli Amerikalılar (Chicanos) ve yerli Amerikalılar üzerinde baskı, ırkçı Güney Afrika'daki cani ırkçı rejim hatırlanmalıdır.

Böyle bir tablo karşısında SSCB'nde uluslar arasında kurulan ilişkilerin derin hümanizmi çok açık bir şekilde görülmektedir. Kapitalist toplumda insanın değeri toplumsal konumu ve ulusal kökenince belirlenir, ama sosyalist toplumda insan, ulusal veya toplumsal kökeni ne olursa olsun, insan olduğu için büyük bir öneme sahiptir. Sosyalizm, Marksizm'in kurucularının öngördüğü gibi, uluslar arasındaki çelişkilerin, sınıflar arasındaki çelişkilerle beraber kaybolduğunu tüm dünyaya göstermiştir.

«Geçilmiş olan yol inandırıcı biçimde şunu kanıtlıyor: *Geçmişten kalan ulusal sorun Sovyetler Birliği'nde başarıyla çözüme kavuşturulmuştur.*»⁽⁵⁾ SSCB'nin ulusları arasındaki ilişkiler, onlar serbestçe seçim, eşitlik ve kardeşçe işbirliği temelinde birbirlerine sürekli yaklaştıkça büyük ve küçük ulusların daha da serpilip gelişmeleriyle karakterize edilir.

Bu, elbette, 100'den fazla ulus ve halkın beraber yaşayıp çalıştığı süreçte uluslar arasındaki ilişkiler alanında yeni sorunlar çıkmayacağı anlamına gelmez. Her gelişme süreci, içinde çelişkiler taşır ve bu alan da çelişkilerden arınmış değildir. SBKP, sosyalizmin mükemmelleştirilmesinin bir bileşeni olarak ulusların dostluğunu her yolla pekiştirmek amacıyla, Lenin'ci ulusal politikanın zamanın sınavından geçmiş ilkelerine uygun olarak bu çelişkileri çözmüştür ve çözmeye devam edecektir.

Le Duan'ın anısına

Vietnam halkının seçkin evladı, adıclı komünist-enternasyonalist, dünya kurtuluş hareketinin tanınmış yöneticilerinden biri olan VKP MK Genel Sekreteri Le Duan yoldaş 10 Temmuz'da ağır ve uzun hastalıktan sonra 80 yaşında hayata gözlerini yumdu.

Le Duan tüm yaşamını halkının davasına, devrimin ülkelerine adanmıştır. Le Duan, Vietnam'ın ezilen, sömürülen halk yığınlarının Fransız ve ABD emperyalizmine karşı, gericiliğe karşı, ulusal kurtuluş ve sosyalizm için verdikleri savaşımı yöneten ve bunu utkuya kadar ulaştıran devrimci kuşağın temsilcisidir. O, yaşamı boyunca gösterdiği kahramanlıklarla Vietnam halkının sevgi ve saygısını kazandı, dünya komünist hareketinde tanındı ve otorite sahibi oldu.

(5) Sovyetler Birliği Komünist Partisi Programı, TKP Yayınları, Nisan 1986, s. 53.

Le Duan 7 Nisan 1907'de Binh Tri Thien eyelatinde (Orta Vietnam) zengin yurtsever gelenekleri olan bir emekçi ailesinde dünyaya geldi. O, genç yaşta Vietnam'ı kurtarmak için devrimci antikolonyal savaşlara aktif olarak katıldı 1928 yılında Vietnam Devrimci Gençlik Derneği'ne girdi ve 1930 yılında da aynı yıl kurulan VKP'ne üye oldu. Bir yıl sonra Fransız sömürgecileri onu devrimci faaliyetlerinden dolayı tutukladılar ve 20 yıl hapis cezasına mahkum ettiler. 1936 yılında Fransa'da Halk Cephesi'nin zafer kazanmasından sonra Vietnam'da devrimci hareketin güçlenmesi sonucu serbest bırakıldı. Daha sonraki dönemde Orta Vietnam'da parti çalışmaları yürüttü, Parti MK Daimi Komitesi üyesi seçildi. 1940-1945 yılları arasında MK Sekreteri olarak çalıştı, 1951 yılından hayatının sonuna kadar MK Politik Büro üyesi olarak kaldı.

İnanmış Marksist-Leninist, Cumhurbaşkanı Ho Chi Mini'nin yakın savaş arkadaşı Le Duan yoldaş 25 yılı aşkın bir süre parti MK Birinci Sekreteri, daha sonra da VKP MK Genel Sekreteri görevini yerine getirdi. Bu yüksek görevini yerine getirirken tüm enerjisini Vietnam'da sosyalizm kuruculuğu sırasında ortaya çıkan karmaşık sorunların çözümüne, ülkenin özgürlük ve bağımsızlığının sağlam güvencelerinin sağlanmasına, dünya komünist ve işçi hareketinin geliştirilmesine, sıralarının pekiştirilmesine verdi.

Le Duan, Vietnam devriminin yeni aşamadaki gelişmesi strateji ve taktiklerini hazırlamaya, Vietnam'ın kapitalizmi atlayarak sosyalizme geçişinde ortaya çıkan sorunların çözümüne büyük katkıda bulundu. O, Cumhuriyet'te sosyalizm kuruculuğu üzerine, emperyalizme karşı savaşım ile ilgili, dünya komünist ve işçi hareketi sorunları üzerine birçok teorik yapıt hazırladı. Partinin yöneticisi olarak «Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisine sürekli dikkat veriyordu ve büyük yardımda bulunuyordu.

Le Duan üstün başarılarından ötürü birçok ülke tarafından en yüksek nişanlarıyla ödüllendirildi. O, «Uluslararası barışı güçlendirme» Lenin ödülünün sahibidir.

Le Duan'ın parlak anısı, komünistlerin, kurtuluş, demokrasi ve sosyalizm savaşçılarının yüreklerinde ebedi olarak yaşayacaktır.

Türkiye Komünist Partisi MK'nin Çağrısı

İşçiler, emekçiler, kardeşler,

Bir avuç vurguncudan başka hiç kimseyi temsil etmeyen, IMF'nin ücretli adamı Özal ve ortaklarına «DUR» demenin zamanı gelmiştir. Şimdi 1983 yılında işkenceci general Sunalp'in partisini darmadağın eden seçmenin elinde, o zaman çaresizlikle ANAP'a verdiği oyları geri alma fırsatı vardır.

28 Eylül'de yapılacak ara seçimlerde 10 ilin seçmenleri kullanacakları oylarla tüm Türkiye halkının isteğine uygun bir sonucun elde edilmesini sağlayabilirler. Oyların çoğunluğunu alamayan bir ANAP hükümeti barış düşmanı, halk düşmanı planlarını uygulamaya kolaylıkla cesaret edemez. Eğer muhalefet partileri ve seçmenler bu seçimlerde aktif bir tutum alır, birlik içinde hareket ederlerse ANAP hükümeti uzun süre ayakta kalamaz.

Yurttaşlar,

ANAP, işçilerin hakkını hukukunu tanımaya yanaşmayan, ücretleri, memur maaşlarını sürekli düşüren, devlet memurlarını fişleyen, rejime karşı çıkkanı, hak isteyen işsiz bırakan, işsizliği bir sorun olarak görmeyen partidir. Bu parti üretici köylülerin ürünlerine devlet desteğini kaldırdı. Destekleme ve taban fiyatlarını sürekli indirerek köylünün hasadına, ürününe hak ettiği fiyatı vermedi. Bu parti halkın alım gücünü sürekli azaltan, esnafın kepenk kapatmasına, kredisiz kalmasına yol açan partidir ... Gecekondu yıkan, ev yıkan, yuva yıkan parti işte bu partidir. Ahlaksızlığın, fuhuşun artmasının sorumlusu ANAP'tır. Bu parti bugüne kadar halk için tek bir çivi bile çakmadı. Tam tersine yabancılarla anlaşarak, emperyalistlerle işbirliği yaparak kurulmuş fabrikaları talan etti, satışa çıkardı. ANAP'ın göz boyamak için yaptıkları, yıktıklarının yanında milyonda bir bile değildir.

Yurttaşlar,

ANAP seçimlerden sonra baskıyı daha artırmayı, sansürü koyulaştırmayı planlıyor. Ceza yasasını daha ağırlaştırmak için hazırlanan tasarı seçim sonrasını bekliyor. Seçim sonrasını bekleyenler arasında IMF ve ABD de var.

IMF yeni bir anlaşma ile ücretlerin, maaşların, köylülerin gelirlerinin daha da düşürülmesini, ülkenin kaynaklarının daha büyük bölümünün borç ödemeye ayrılmasını sağlamayı umuyor.

ABD henüz sonuçlanmamış olan ve onaylanması ülkemiz için tam bir felaket demek olan Savunma İşbirliği Anlaşmasını onaylatmayı umuyor. ANAP hükümeti emperyalistlerin kendisinden beklediği bu adımları atabilmek için seçim sonuçlarını bekliyor.

ANAP'ı durdurmak, bu kör gidişe bir dur demek için ara seçimlerde ANAP'a oy vermeyelim!

Yurttaşlar,

ANAP'ın «bana oy vermezseniz huzur ve istikrar bozulur, Avrupa, Amerika bize kredi vermez» şantajı tümüyle yalandır. Türkiye'nin çıkarına ekonomik ve ticari ilişkiler ancak demokratik bir yönetim eliyle sağlanabilir. Huzur ve istikrar yalnızca demokratik Türkiye'de olur. Bugün huzurlu olan halk işçiler, emekçiler değil, bu devirde kasalarını doldurma fırsatı bulan tekel patronları, parababalarıdır. ANAP'ın huzur dediği halkın elinin kolunun bağlı kalması, Türkiye'ye sessizliğin egemen olmasıdır. Halk için huzur ve istikrar ise hakkını arayabilmek, konuşabilmek, göğsünü gere gere hakkını savunabilmek demektir.

İşçiler, emekçiler kardeşler,

Seçim toplantılarında ve olarak bulduğun her yerde:

Grev ve özgür toplu sözleşme hakkı! Önündeki tüm engellerin kaldırılması!

İşten çıkarmaların durdurulması!

Koşulsuz genel politik af çıkarılması, işkencelere son verilmesi!

Düşünce ve örgütlenme özgürlüğünün gerçekleşmesi!

Doğu'da Kürt halkı üzerindeki teröre son verilmesi!

ABD ile Savunma İşbirliği Anlaşmasının fesh edilmesi! istemlerini yükselt. DEMOKRATİK TÜRKİYE için mücadele edin!

Yurttaşlar,

ANAP'a oy vermeyin, ANAP'ı durdurmak için, muhalefet adayları için den işçilerin, emekçilerin hakkını hukukunu savunan, barış, bağımsızlık, ulusal egemenlik ve demokrasi için çalışanlara oy verin! ANAP'ı durdurmak için sandık başına!

ANAP'a oy yok!

26. 8. 1986

Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi

TKP MK'nin kamuoyuna açıklaması

Türkiye Kürdistanı'nda doğrudan doğruya İçişleri Bakanlığı'nın ve askeri makamların kışkırtmasıyla tırmandırılan olayları bahane eden hükümet 15 Ağustos 1986 günü Irak topraklarında Kürtlerin yerleşim merkezlerini hava kuvvetlerine bağlı uçaklarla bombalamıştır. Komşu Irak'da yaşayan sivil Kürt halkına karşı girişilen bu terörist saldırıyı TKP nefretle protesto ediyor. Evren-Özal rejiminin Irak topraklarında yaşayan insanlara karşı bu saldırısı Reagan yönetiminin Libya'ya, Lübnan'a, Nikaragua'ya karşı giriştiği terörist saldırılardan farklı değildir. Ve uluslararası terörizmin bir parçasıdır.

Hükümet, İran-Irak savaşının yeniden kızıştığı ve ülkede ara seçimlerin yaklaştığı şu sırada, terör eylemleri bahanesiyle hem komşu ülkeler üzerinde askeri operasyonları yoğunlaştırmayı ve güç gösterisinde bulunmayı, hem de kamuoyunun dikkatini ülkenin ağır ekonomik-sosyal-politik sorunlarından uzaklaştırmayı amaçlıyor.

Olaylar bu kanıyı doğruluyor.

Bilindiği gibi bundan bir süre önce İçişleri Bakanı ansızın polis ve öteki koiluk kuvvetlerini teftiş bahanesiyle Doğu illerine gitmişti. Bundan bir süre sonra 9 Kürt yurtseveri öldürülmüş, hükümet basına, bu yurttaşların çatışmada öldürüldüğü yolunda yalan açıklamalarda bulunmuştu. Bu katliam Türkiye Kürdistanı'nda silahlı çatışmaların yeniden tırmanmasına ve 12 Ağustos 1986 tarihinde bir binbaşı ve 10 erin ölümüne yol açmış, bu askerler hükümetin ve genel kurmayın karanlık amaçlarının kurbanı olmuşlardı. Bütün bunlar hükümetin Türkiye Kürdistanı'nda, İran-Irak sınır boylarında askeri hareketler için planlı bir şekilde bahane yaratmak istediğini kanıtlıyor.

Irak'da masum Kürt halkına karşı girişilen terörist saldırının gerisinde Türkiye'yi Irak-Iran savaşına adım adım karıştırma, ağır kayıplara uğrayan bu iki ülke üzerinde Türkiye vasıtasıyla ABD'nin hegemonyacı emellerini gerçekleştirme planı yatıyor. Bölgede barışı tehdit eden bu son Reaganvari terörist saldırı ülkemizin, barış ve demokrasi güçlerinin sert tepkisiyle karşılaşılıyor. Bir hükümet kararnamesiyle komşu devletlerin topraklarında askeri hareket başlatılması ülkemizin güvenliği açısından tasavvur edilemeyecek ölçüde büyük bir tehlike yaratıyor. Şimdi her aklı başında insan şu gerçeği görüyor. Türkiye her an halkın iradesi dışında yalnızca Evren-Özal ve onların işortağı bakanlarının imzalarıyla kendisini bir savaş cehenneminin içinde bulabilir.

Yurdunu seven hiç kimse bu memleketin kaderini Evren'lerin-Özal'ların kararına bırakamaz. Halkın iradesiyle kurulmuş bir parlamento dışında

hiç kimse ülkenin geleceğini ilgilendiren barış savaş sorununda keyfi karar alma hakkına sahip değildir.

TKP, yabancı devlet topraklarında askeri operasyon yapma yetkisi veren kararnamenin iptalini ve Türkiye Kürdistanı'nda yürütülen terör ve baskıların derhal durdurulmasını talep ediyor.

16 Ağustos 1986

*Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi*

Bildiri

Yurttaşlar,

İstanbul sıkıyönetim mahkemesi Türkiye Komünist Partisi üyesi oldukları gerekçesiyle çok sayıda yurtseveri 15 yıla varan ağır hapis cezalarına çarptırdı, İstanbul TKP davasında mahkum edilenler, ülkemizin özgür geleceğini, bağımsızlığını, demokrasiyi, sosyalizmi savundukları için mahkum edildiler. Bu mahkumiyet kararları, yasa dışı tutulan öteki sol partilere yöneltilen yeni saldırılar, ara seçimler öncesinde halk düşmanı, yurt düşmanı bütün çıplaklığıyla gözler önüne serilen rejimin demokrasi güçlerine ve tüm halka yeni bir gözdağı girişimidir. Bu kararlar ara seçimlerin antidemokratik bir ortamda yapılacağını somut kanıtıdır.

Türkiye Komünist Partisi'nde örgütlenmenin yasaklandığı, komünistlerin görüşlerini benimsedikleri için insanların tutuklandığı bir ülkede demokrasiden söz edilemez. Bu nedenle Türk Ceza Yasasının faşist 141.-142. maddelerden öteki baskıcı zorba hükümlerden arındırılması demokrasi güçlerinin temel istemleri arasında yer alıyor. Rejim ise bu isteme, bu maddelerle komünistleri, demokratları, yurtseverleri mahkum ederek, bu maddeleri daha da ağırlaştırmaya hazırlanarak yanıt veriyor.

Komünistlere işkence edenlerin, onlara en ağır baskıları uygulayanların gerçek yüzlerini halkımız ara seçimler öncesi ortaya çıkan kimi gelişmelerle daha iyi görüyor. TKP davalarında yargılananlar rüşvet aldıkları için, yolsuzluk yaptıkları için, Amerikan silah tekelleriyle gizli anlaşmalar imzaladıkları için mahkum olmadılar. Bunları yapanlar mahkum olanlar değil mahkumiyet kararlarını verenler, verdirtenlerdir. TKP davalarında yargılananlar ise rejimin baskı ve zorbalığına karşı çıktıkları için, halkın hakkını savundukları, ulusal bağımsızlığa sahip çıktıkları, demokrasi istedikleri, sosyalizm için savaştıkları için mahkum edildiler.

Ama TKP, TKP'ye gönül vermiş işçiler, köylüler, aydınlar, gençler ve kadınlar davalarından vazgeçirilemezler. TKP, üzerindeki baskıların sü-

rüp gittiği, ağır mahkumiyetlerin birbirini izlediği koşullarda da mücadelesini sürdürüyor. Türkiye Komünist Partisi'nin hazırlanmakta olduğu 1986 Ulusal Konferansı, bugünlerde tüm halkın, tüm demokrasi güçlerinin tartışmasına sunduğu ülkemizin temel sorunlarına ilişkin önerileri, mücadeleyi sorumlulukla sürdürdüğünün bir kanıtıdır. TKP bu çözüm önerilerini öteki demokrasi güçleriyle tüm yurttaşlarla birlikte geliştirmeye hazır olduğunu da açıkladı. Rejimin mahkemelerinin verdiği ağır cezalar, yasa dışı tutulan sol üzerindeki sürekli baskı ve koğuşturmalar, demokrasi güçlerine ardı arkası kesilmeyen saldırılar demokrasi güçlerinin birliğine, bu güçlerin ortak çözüm yollarında birleşmesini önlemeye yöneliktir. Ama çabaları boşa çıkacaktır.

Komünistlerin kendi özel çıkarları yoktur. Onlar halkın çıkarları için savaşıyorlar, rejimin saldırıları da yalnız komünistlere değil halkın geleceğine, demokrasi güçlerinin mücadelesine yöneliktir. İşte bu nedenle verilen mahkumiyet kararlarının bozulması için seslerini yükseltiyorlar. TKP demokrasiden yana olan herkesi birlik için çalışmayı ve TKP üzerindeki baskılara karşı çıkmayı sürdürmeye, mücadeleyi daha da hızlandırmaya çağırıyor.

6 Ağustos 1986

*Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi*

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi'nin Türk-Sovyet ilişkileri ile ilgili son gelişmeler hakkındaki açıklaması:

**ŞİMDİ NÜKLEER ÇAĞA UYGUN BİR SAĞDUYU MANTIĞI
GEREKLİDİR!**

TKP, Özal-Rijkov görüşmesiyle ilgili olarak, kamuoyunun dikkatini Türk-Sovyet ilişkilerine çekmeyi gerekli görmüştür. Dış politika alanındaki ciddi sorunları, günlük iç politika kaygılarıyla gölgeleme, dikkatleri Türk-Sovyet ilişkilerindeki olumlu eğilimlerden ve büyük olanaklardan başka yönlere çekme denemeleri karşısında, soruna barışın ve iki ülke halklarının çıkarları açısından bir kere daha eğilmek gerekmektedir.

Geleneksel Türk-Sovyet iyi komşuluk ve işbirliği ilişkileri açısından, iki ülke arasında yapılan yüksek düzeyli görüşmeler her zaman önemli bir adım olmuştur, bugün de böyledir. Sovyetler Birliği ile işbirliği ülkemizin ulusal çıkarlarıyla tamamen uygundur ve bu nedenle TKP, Özal'ın Moskova gezisi karşısında kayıtsız kalmamaktadır. Özal-Rijkov görüşmesinin gerçekleşmesi, iki ülke arasında ticaret hacmini bir milyar dolara çıkaracak anlaşmaların imzalanması, uluslararası konularda sınırlı da olsa kimi ortak noktaların belirtilmesi ve Sovyetler Birliği'nin yapıcı barış girişimlerinin bu vesileyle bir kere daha kamuoyuna duyurulması, Moskova görüşmesinin olumlu bilançosunu oluşturuyor.

Türkiye Cumhuriyeti'ni bugün resmen temsil eden Özal, Moskova'da Sovyetler Birliği'nin barış önerilerini «yapıcı girişimler» olarak değerlendirmiş ve dönüşünde de Sovyetler Birliği'nin silahsızlanma konusunda «kararlı» olduğuna inandığını açıklamıştır.

Şimdi sorun Özal'ın samimi olup olmadığı değil, geniş barış güçlerinin, hükümeti bu sözlerin gereğini yerine getirme konusunda ne ölçüde baskı altına alabilecekleri sorunudur. Doğrudan CIA mutfaklarında hazırlanan ve ülkemizdeki Amerikan uzantılarınca yayılan «Sovyet tehdidi» uydurmalarına karşı, Sovyetler Birliği'nin barış girişimlerine karşı uygulanan suskunluk politikasını boşa çıkarmak için, barışsever güçler her zamankinden daha fazla olanaklara sahiptir. Nitekim, daha şimdiden birçok bilim adamı ve aydının nükleer silahlanmaya karşı parlamentoya başvuruları bu kanımızı doğruluyor.

Türk-Sovyet işbirliği nesnel bir zorunluluktur, nükleer çağda bir başka alternatif yoktur. Bu işbirliği, ağır ekonomik sorunlarımızın çözümü, ulusal ekonominin yeni-sömürgeci güçlerden bağımsızlığı, ulusal güvenliğimizin korunması için gerçek bir temel oluşturuyor. Tekstil ürünlerimizi

sınırlarından içeriye sokmayan Amerika, bizim sınırlarımızdan içeriye nükleer silahlar, depolar ve savaş planları sokuyor. İşte Türkiye'yi tehdit eden asil tehlike budur. Sovyetler Birliği'nden ise bizim sınırlarımıza enerji sorununun çözümünü kolaylaştıracak olan doğal gaz boru hattı uzanıyor. Hiçbir iftira bu çıplak gerçeği örtemez.

Bu görüşmenin sonuçlarını değerlendirirken, dünyada Reagan yönetiminin insanlığın başı üzerinde nükleer ölüm kılıcını şakırdattığını, gelişmekte olan ülkelere karşı haydutça silahlı terör eylemlerine başvurduğunu, Türkiye'yi, topraklarımızı üsler, nükleer depolar, kimyasal silahlarla donatarak, kendi saldırgan planlarına her geçen gün daha çok bağladığını, mali şantajla çıkarları harp politikasıyla çelişen sermaye çevrelerini bile kendisine boyun eğmeye zorladığını ve Türkiye'yi «Yıldızlar Savaşı» projesine çekmeye yöneldiğini; ve nihayet, Türkiye'de tarihin en Amerikancı hükümetinin işbaşında olduğunu, bu hükümetin tam da bu görüşme eşliğinde komşu ülkelere karşı şovence kampanyayı körüklediğini, tüm komşu ülkelerde Türkiye'ye karşı güvensizliği artırdığını, Washington'la gizli askersel anlaşma görüşmelerini sürdürdüğünü unutmamak gerekiyor.

İşte bu koşullarda yapılan görüşmelerden elde edilen sonuçlar, komşu Sovyetler Birliği'nin özüyle sözü bir, dost olduğunun açık kanıtıdır. Sovyetler Birliği, Türkiye'nin NATO üyeliğine ve nasıl bir rejimle yönetildiğine bakmaksızın, iki ülke halkının ve barışın çıkarına olan değişmez bir politika izlemektedir.

Aynı zamanda bu görüşmeler göstermiştir ki, eğer Türkiye'de tüm komşu ülkelerle iyi komşuluk ve dostluk ilişkileri kuran, demokratik bir hükümet bulunsaydı, iki ülke arasındaki işbirliği çok daha gelişebilirdi. Nitekim görüşmelerde her iki taraf da iki ülke arasındaki işbirliği potansiyelinin yeterince kullanılmadığını açıklamışlardır. Bunun sorumlusu Özal hükümetidir.

Ticari ve ekonomik ilişkiler her zaman büyük önem taşımaktadır. Fakat iki ülke arasındaki ilişkilerin politik alana, her şeyden önce insanlığı nükleer felaketten kurtarma, hiç bir ülkenin kendi başına çözemeyeceği global sorunları birlikte çözüme alanlarına yayılması, ticari ve ekonomik ilişkilerin çok daha istikrarlı ve geniş kapsamlı olması için elverişli iklim yaratacaktır. SBKP'nin 27. Kongresinde dile getirilen, tüm komşu ülkelerle işbirliği ve dostluk ilişkilerini geliştirme çizgisi, 2.000 yılına kadar insanlığı nükleer silahlardan kurtarma önerisi ve M. S. Gorbaçov'un Özal Moskova'da iken yaptığı yeni barışçıl öneriler, iki ülke arasında geniş işbirliği olanaklarını gözler önüne seriyor. Örneğin, Rijkov, Türkiye'ye Amerikan «Yıldızlar Savaşı» projesi yerine Sovyetler Birliği'nin «Yıldız Barışı» projesine katılma önerisinde bulunmuştur. Ülkemizin bilimsel, teknolojik alandaki gerilikten kurtulması yolunda bu barışçıl alternatif, geniş çevrelerin şimdiden desteğini kazanmıştır. Bilimsel-teknik devrimin

sonuçlarını barış yararına kullanma davasında Türk-Sovyet işbirliği çerçevesinde bizim bilim adamlarımızın da katkısı olabilir.

Fakat hükümet, insanlığı ilgilendiren bu temel sorunlara Türkiye Cumhuriyeti'nin kendi katkısını yapmasına engel olan teslimiyetçi bir politika izlemekte, NATO içinde en saldırgan çevrelerle aynı doğrultuda davranmakta, kamuoyunu ise, nükleer savaş tehlikesini önleme konusunda, sorunun ABD ve SSCB arasındaki anlaşmalarla çözülmesini bekleme dışında, Türkiye'nin yapacak bir şey olmadığını söyleyerek, savaş karşıtı güçlerin baskısından kurtulmaya çalışmaktadır. Oysa günümüz dünyasının en büyük özelliği, insanlığın geleceğini ilgilendiren savaş ve barış sorunlarının kararlaştırılmasına büyük ve küçük tüm ülkelerin ve bunların halklarının hiçbir zaman olmadığı kadar katkıda bulunabilme olanağına kavuşmasıdır. Meksika'da toplanan Hindistan, Tanzanya, İsveç, Arjantin, Meksika ve Yunanistan gibi, Türkiye de barış davasına kendi katkısını yapabilir. Türkiye NATO içinde bile, silahsızlanma için sesini yükseltebilir ve ülkemizin coğrafî konumunu Washington'dan dolar kopartmak için değil, insanlığın kurtuluşu için kullanabilir.

Türkiye dünyanın dışında değil, içinde, taş devrinde değil, nükleer çağda yaşıyor. Şimdi nükleer çağa uygun bir sağduyu mantığı gereklidir.

10 Ağustos 1986

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi'nin Açıklaması

Sovyetler Birliği Komünist Partisi Merkez Komitesi Genel Sekreteri Mihail Gorbaçov, ülkesinin, 6 Ağustos 1985'den bu yana tek yanlı olarak uygulamakta olduğu nükleer denemeleri dondurma kararını 1 Ocak 1987'ye kadar uzattığını açıkladı. Sovyet lideri, bu yıl içinde yapılacak bir Sovyet-Amerikan doruk toplantısında nükleer denemeleri yasaklayan bir anlaşma imzalanmasını önerdi.

Türkiye Komünist Partisi, Sovyetler Birliği'nin bu kararını ve getirdiği anlaşma imzalanması önerisini yürekten destekliyor. Sovyetler Birliği, bu kararı ve bu önerisiyle, yalnızca sosyalist bir devlet olarak değil, aynı zamanda nükleer bir güç olarak üzerine düşen sorumluluğu yerine getirmişti.

ABD yönetimi adına Beyaz Saray sözcüsü Larry Speaks'ın, Sovyet kararını ve önerisini bir «propaganda» olarak nitelendiren, ve ABD'nin nükleer silahlarda sözümona geri olduğunu öne sürerek, nükleer deneme yapmaya ihtiyaç duyduğunu belirten açıklaması, insanlığın geleceği konusundaki büyük sorumsuzluğun yeni bir örneğidir.

ABD'nin nükleer denemelere ihtiyaç duyduğu savı, doğru değildir. Çünkü Sovyetler Birliği'nin nükleer denemeleri tek yanlı olarak durdurduğu 6 Ağustos 1985'den önce ABD 798, Sovyetler ise 565, yani 233 daha az deneme yapmıştır. Sovyetlerin hiç deneme yapmadığı son bir yıl içinde ise ABD 18 nükleer deneme gerçekleştirmiştir.

ABD yönetiminin amacı, nükleer silahlanma yarışını sürdürmektir. Nükleer denemelerin durdurulması, nükleer silahların geliştirilmesini önleyeceği için, nükleer silahsızlanmanın yolunu açacaktır. ABD yönetiminin istemediği, budur.

ABD yönetiminden farklı olarak dünyamızdaki büyük ya da küçük, sosyalist ya da kapitalist, çok sayıda ülke Gorbaçov'un önerisini desteklediğini açıklamıştır. Sosyalist Enternasyonal Başkanının, ve Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri'nin yanı sıra, birçok ülkede komünist partileri, sosyal demokrat partiler, liberal partiler, sendikalar, kamuoyunda tanınmış kişiler ve yığın örgütlerinin temsilcileri, Sovyetler Birliği'nin kararını ve nükleer güç sahibi ülkelerin nükleer denemeleri durdurmak için bir anlaşma imzalaması istemini destekliyorlar. Devlet ve hükümet başkanlarından ev kadınlarına, Sovyet kamuoyundan Amerikan kamuoyu temsilcilerine kadar herkes, yalnız ve yalnızca nükleer silahları daha korkunçlaştıran nükleer denemelerin durdurulması için birşeyler yapmak sorumluluğunu duymaktadır.

Türkiye'de ise, Evren-Özal yönetimi bu konuda tek bir açıklama yapmamıştır. Moskova'da Sovyet başbakanına, «Silahsızlanma davasında dünyada gerçek barış ve huzur sağlanmasına yönelik çabaları Türkiye her zaman içtenlikle desteklemiştir. Vurgulamak isterim ki, komşumuz Sovyetler Birliği'nin son zamanlarda bu alandaki yapıcı girişimlerini biz ilgiyle izlemekteyiz» demiş olan Özal, bu sözlerini niçin somut eyleme dönüştürmüyor? Sınır ötemizde bir yıldır tek bir nükleer deneme bile yapılmamış olması, Türkiye'yi hiç mi ilgilendirmiyor?

Türkiye Komünist Partisi, tüm sağduyulu, yurtsever, demokrat, barışsever insanlarımıza sesleniyor: Özal hükümetinin nükleer denemelerin durdurulması ve nükleer güçler arasında deneme yapmama üzerine bir anlaşma imzalanmasını destekleyen bir tutum alması için baskıyı artırmak! TKP, tüm muhalefet partilerine, Türk-İş'e ve öteki sendikalara, meslek ve yığın örgütlerine sesleniyor: Nükleer denemelerin durdurulması için sesinizi yükseltin!

Üzerinde ölüm bulutlarının dolaştığı bir dünya ve her an bulutların adam öldüreceği bir Türkiye istemeyen herkes birşeyler yapabilir ve yapmalıdır!

21 Ağustos 1986

*Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi*

Küba Komünist Partisi Merkez Komitesi Genel Sekreteri Fidel Castro Ruz yoldaş'a

Değerli Fidel Castro yoldaş,

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi, Türkiye komünistleri ve kendi adıma, 60. doğum yıldönümünüzü candan kutlar, en iyi dileklerimizi iletirim.

Sizin yaşamınız, Küba'da emperyalizme ve sömürücülere karşı utkuya, sosyalist kuruculuğa, halkın kendi yazgısını eline alıp kendisi için en iyi şekilde biçimlendirmesine adanmıştır. Türkiye komünistleri Sizin Orta Amerika'da ve Karayipler'de barış, güvenlik ve istikrar uğruna çabalarınızı, gelişmekte olan ülkelerin dış borçları sorunlarıyla ilgili girişimlerinizi büyük bir ilgi ve sempatiyle izliyorlar. Sizi, ateşli bir yurtsever ve dünya komünist hareketinin seçkin bir önderi olarak tanıyorlar.

Değerli Fidel Castro yoldaş,

Biz, Kübalı komünistlerin 3. Kongre'nin önlerine koyduğu görevleri başarıyla yaşama geçireceklerine yürekten inanıyoruz. TKP, Küba Komünist Partisi ile Marksizm-Leninizm ve proleter enternasyonalizmi ilkeleri temelinde kardeşçe bağlarla bağlıdır. 60. doğum yıldönümünüzde Size, sağlık, esenlik, sorumlu görevinizde büyük başarılar dileriz.

13 Ağustos 1986

*Komünist selamlarımızla,
Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi
Genel Sekreteri
Haydar Kutlu*

Kıbrıs Emekçi Halkının İlerici Partisi (AKEL) Merkez Komitesi'ne

Değerli yoldaşlar,

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi, Türkiye komünistleri ve ülkemiz işçi sınıfı adına, tüm AKEL üyelerini, Kıbrıs Komünist Partisi'nin kuruluşunun 60. yıldönümü nedeniyle yürekten selamlar.

Kıbrıs işçi hareketinin tarihinde ve Kıbrıs toplumunun yaşamında önemli bir köşe taşı oluşturulan Komünist Partisi'nin başlattığı dava, bugün Nisan 1941'de kurulan AKEL tarafından sürdürülüyor. Bu tarihsel yıldönümünde, TKP, bir kez daha Kıbrıs komünistleriyle, emperyalizmin savaş tuzaklarına düşürülmek istenen Kıbrıs halkıyla dayanışmasını dile getirir. Türkiye komünistleri, her zaman Sizim yürüttüğünüz Kıbrıslı Rumlar ile Türklerin yakınlaşması için, Kıbrıs sorununun BM çerçevesinde adil, kalıcı ve barışçı bir çözümü için, bağımsız, egemen, toprağı bütün, bağlantısız, tüm yabancı askerlerden ve üslerden arındırılmış bir Kıbrıs için savaşımın yanında olacaktır.

TKP, AKEL ile Marksizm-Leninizm ve proleter enternasyonalizmi ilkelere temelinde gelişip güçlenen kardeşçe ilişkilerinden kıvanç duyuyor. Bu tarihsel yıldönümünü 16. Kongre hazırlıklarıyla karşılayan AKEL'e, çetin savaşımında büyük başarılar diliyor.

*Komünist selamlarımızla,
Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi
Genel Sekreteri
Haydar Kutlu*

20 Ağustos 1986

**Bulgar Komünist Partisi Merkez Komitesi
Genel Sekreteri Todor Jivkov yoldaş'a**

Değerli Todor Jivkov yoldaş,

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi, Türkiye komünistleri ve kendi adımıza, 75. doğum yıldönümünüzü candan kutlar, en iyi dileklerimizi iletirim.

Türkiye komünistleri, Sizi Bulgaristan'da devrimden önceki savaşıma yaptığınız katkılarla, faşist işgalcilere ve işbirlikçilerine karşı savaşımla, 9 Eylül halk ayaklanmasının utkusu için çabalarınızla ve Bulgaristan Halk Cumhuriyeti'nde sosyalizm kuruculuğu çalışmalarınızla tanıyorlar. Partimiz, Balkanların nükleer silahsız bölge olması önerinizi destekliyor, Türk-Bulgar ilişkilerinin barış içinde yanyana yaşama ve içişlere karışmama ilkeleri temelinde iyileşmesi ve gelişmesi için çaba harcıyor.

Değerli Todor Jivkov yoldaş,

75. doğum yıldönümünüzde, Size sağlık, esenlik, sorumlu görevinizde başarılar dileriz.

7 Eylül 1986

*Komünist selamlarımızla,
Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi
Genel Sekreteri
Haydar Kutlu*